

إِنَّ الْبَيِّنَاتِ سِحْرًا وَإِنَّ الْعِلْمَ جَلْدًا وَإِنَّ الشَّعْرَ مَا وَإِنَّ الْيَوْمَ عِجَابًا

تذکرہ اشعار

مؤلفہ

عالی جناب لانا محمد عبد الغنی خان صاحب غنی مؤرخ آبادی مدظلہم

مؤلف ارمنان صفی دحوار العرب

ہستام محمد مقتدی خان شہرانی

در مطبع انسٹیٹیوٹ گزٹ علی گڑھ چاپ کر دید

انتساب

جب کتاب ہذا کے چھپنے کی رائے قرار پائی تو بفضلِ محترم مولف صاحب نے مجھ سے اس کے ڈیڈکشن کے متعلق مشورہ کیا۔ میرا ذہن معانجاہب والا نواب حاجی محمد اسحق خاں صاحب بہادری ایس کی جانب منتقل ہوا جو ماشار اللہ نہ صرف خود بہت بڑے سخن فہم و حکمتہ سخن اور اسلامی لٹریچر کے بقا اور اسکی ترقی و اشاعت سے خاص دلچسپی رکھنے والے ہیں بلکہ انیسویں صدی کے فارسی واردوں کے بہت بلند پایہ اور مستند شاعر نواب حاجی محمد مصطفیٰ خاں صاحب شینقتہ و حسرتی مرحوم کے خلفِ صدق ہونے کی حیثیت سے ’’الولد ستر کا پید‘‘ کے پورے طور پر مصداق ہیں۔ حسن اتفاق سے یہی نام نامی پیشتر سے خود جناب مولف صاحب کے خیال میں بھی تھا۔ چنانچہ نواب صاحب کی خدمت میں نیابتہ میں نے درخواست پیش کی جس کو ممتحن نے ازراہ نایت عنایت منظور فرمایا۔

نهایت افسوس ہے کہ آجکل مولانا بوجہ ضعف پیری و عدالت صاحب فریش ہیں اور دنیا و مافیہا کو فراموش کئے ہوئے ہیں ورنہ اس وقت ان کو حقیقی مسرت حاصل ہوتی اور وہی نواب صاحب بہادر کا شکر یہ بھی ادا کرتے۔ مگر اب اس خدمت کو بھی میں ہی ادا کرتا ہوں اور یقین کرتا ہوں کہ عالی جناب مشاڑ الیہ بچو اے ’’ملا لید رک کلا لا بترک جلد‘‘ اس بالواسطہ شکر یہ کو بھی (جو بہ سبب میرے توسط کے لفظ کے اصلی معنی میں حقیر ہو گیا ہے) اسی فراخ دلی کے ساتھ قبول فرمائیں گے۔

درپس آمینہ طوطی صفت مہاشہ اند
آپنچہ استاد ازل گفت ہماں می گویم

محمد مقصدی خاں شہرانی

یکم اکتوبر ۱۹۱۶ء

ارمغانِ اصفیٰ

مؤلف صاحب تذکرہ ہذا کی مشہور تالیف موسوم بہ ارمغانِ اصفیٰ میں فارسی دراجات یعنی لفظوں کا طریق استعمال مصادر کے ساتھ نہایت واضح طور پر بتایا گیا ہے۔ ہر محاورہ کا ثبوت ان ہاتھ تازہ مسلم کے کلام سے دیا گیا ہے جن کا اس کتاب (یعنی تذکرہ اشعار) میں تذکرہ ہے۔ تقریباً ساٹھ ہزار اشعار (غیر مکرر) شواہد کے سلسلہ میں لکھے گئے ہیں۔ مشکل محاورات کو معنی فٹ نوٹ میں درج ہیں۔ اعلیٰ حضرت حضور نظام انار اللہ برائے کے خزانہ فیض سے پانچ سو روپے اس کتاب کے صلہ میں مرحمت ہوئے تھے۔ جملہ آٹھ حصص کی تعداد صفحات ۷۱۳ اور قیمت صرف چار روپے للہ ہے محصول علاوہ۔

علمای سلف

ہماری قومی زبان اردو کے مشہور مصنف جناب مولانا مولوی محمد حبیب الرحمن خان صاحب شردانی کی نہایت مقبول تصنیف رجوعی کی مستند ترین تاریخی کتابوں کے تقریباً چھ ہزار صفحات کے عمیق مطالعہ کا نتیجہ ہے، بغرض فروخت موجود ہے۔ اس کتاب سے ایک نظر میں معلوم ہو سکتا ہے کہ اپنے عروج کے زمانہ میں مسلمان کے اندر ظلم کا کقدر ذوق تھا۔ اور مسلمان علما کی پبلک اور پرائیویٹ زندگی کی کیا کیفیت تھی۔ مختصر یہ ہے کہ ایسی کتاب نیا کی کسی زبان میں آج تک نہیں لکھی گئی۔ کتاب کی خوبی صرف لکھنے سے متعلق رکھتی ہے۔ بیان اور زبان کی پاکیزگی و شستگی کے ساتھ لکھائی چھپائی بھی نہایت دیدہ زیب ہے۔ قیمت بارہ آنے (۱۲ روپے) ملنے کا پتہ:- مینجر صاحب انسٹی ٹیوٹ علی گڑھ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

عرض حال

خلت الدیاء فسدت غیر مسود

و من البلاء تفردی بالسود

حضرت والد ماجد مرحوم و مغفور (مؤلف تذکرہ بنا) علم کا صحیح ذوق لیکر دنیا میں آئے تھے اور خدائے انھیں محض تحصیلِ ترویجِ علم کے لئے پیدا کیا تھا۔ چنانچہ سالہا سال کی محنتِ شادمانہ کے بعد جس وقت نظر اور جامعیت کے ساتھ **ارمغانِ صفی** اور **حوار العرب** کا سلسلہ انھوں نے مکمل کیا وہ اس بیان کا ایک حسی ثبوت ہی۔

آرمغان کے عین دورانِ تالیف میں انھیں اس تذکرہ کی تیاری کا خیال پیدا ہوا تھا۔ لیکن ارمغانِ صفی کے زمانہ انطباع میں مطابع کی جن صعوبتوں سے دوچار ہونا پڑا اس نے آئندہ تالیفات کے سلسلہ کے جاری رہنے کی طرف سے گونہ مایوس کر دیا مگر یادشِ خنسیہ انسٹی ٹیوٹ پریس کا تجربہ ہونے سے اُمید کی جھلک نظر آئی۔ حوار العرب کے پہلے حصے کی تیاری نے اس اُمید کو مُبدلِ یقین کر دیا اور قرار پایا کہ قبل اس کے کہ حوار العرب کے باقی حصوں

خسرو دہلوی و سعدی شیرازی وغیر ہم جیسے ہزاروں ذوقنوں ایسے پیدا کئے تھے جنکے تذکروں سے تاریخ کے ادراک ہمیشہ فرین رہیں گے۔ اور بلاشبہ جن میں سے ہزاروں ہی دوسرے ایسے ہونگے جن کے نام تک خود تاریخ کو یاد نہیں رہے۔

واقعہ یہ ہے کہ علامہ محمد ابن احمد موصوف خود مسلم الثبوت امام فن اور فخر الاسلام کے پُر فخر لقب سے لقب تھے جب ان کا اپنی نسبت یہ خیال تھا تو ظاہر ہے کہ میں جن حامل مولف کی بدرجہ مجبوری قائم مقامی کر رہا ہوں اپنی نسبت جو کچھ خیال نہ کروں کم اور بہت ہی کم ہی۔ مگر کیا کیا جائے۔

قضى الله امر ارجف القلم

مجھے نہیں معلوم کہ مرحوم اس کتاب کا دیا کس طور پر لکھتے اور اس میں کیا لکھتے لیکن میرے لئے سوائے اسکے کوئی اور چارہ کار نہیں ہے کہ میں تالیف کتاب کی نسبت چند واقعات عرض حال کے طور پر پیش کر دوں اور ناظرین سے مرحوم کے لئے اور اپنے لئے، طلب دعائے خیر کروں۔

جیسا کہ پیشتر عرض کیا جا چکا ہے اس تذکرہ کی تالیف کا خیال ارمان کی تالیف کے دوران میں پیدا ہوا تھا۔ نہ اہم میں اس خیال نے عملی صورت اختیار کی اور شعرا کے تخلص اور ناموں کا نسل جدول خاکہ تیار ہوا۔ جب قدرت نے شاعر کے اب تک لکھے جا چکے ہیں زیادہ تر ایسے ہیں جن میں تعریفوں کے قبول بندھے ہونے ہیں مگر تاریخی حالات دریا میں قطرہ کے برابر بھی نہیں ہیں اس لئے جن قیود کے ساتھ اس تذکرہ کی ترتیب منظور تھی ان کو پورا کرنے میں بہت سی رکاوٹیں پیش آئیں جن کو دور کرنا آسان امر نہ تھا۔ مشفقانہ میں (جب کہ خود مرحوم کی صحت تقریباً جواب دے چکی تھی) مختلف تذکروں سے مقابلہ کرنے کی خدمت میرے سپرد ہوئی، تذکرے (علاوہ بعض تاریخوں کے) کتابت کا ماخذ میں لکھے نام یہ ہیں: لب الالباب، مجمع المفصحا، کلمات الشعراء، تذکرہ بنیظیر، لطائف الخیال، نتائج الافکار

پر نظر ثانی ہو کر انہیں مطیع کے سپرد کیا جائے اول تذکرۃ الشعراء سے فرغت حاصل کر لیجائے لیکن

تجرى الرياح بما لا تشقى السفن

جس وقت متن کتاب چھپر کھل ہو ہی تو مرحوم مرض الموت میں مبتلا ہو کر دنیا و مافیہا سے بے خبر ہو چکے تھے یہاں تک کہ ۵ اکتوبر ۱۹۱۷ء کو آپ نے داعی اجل کو لبیک کہا اور تمام سلی حسرتیں اُن کے ساتھ تہ خاک و فن ہو گئیں انا لله وانا الیہ مرجعون - رضینا بقضاء اللہ
اے بسا آرزو کہ خاک شدہ

اور اب کہ میں یہ سطر لکھ رہا ہوں ایک عجیب کیفیت میرے قلب پر طاری ہے جس کا اندازہ کر سکتا ناظرین کرام کے لئے یقیناً کچھ دشوار نہ ہوگا۔ ایک طرف باپ (اور ان جیسے باپ) کے شیفق سایہ کے رہنے اٹھ جانے کا قلعی ہے۔ دوسری جانب وہ شغف یاد آتا اور دل کو پاش پاش کرتا ہے جو مرحوم کو دھض ترویج علم کی خاطر نہ حاشا جلب مال کی غرض سے اپنی تالیفات کی اشاعت و اعانت کے ساتھ تھا۔ اس کے علاوہ ایک خیال یہ بھی ہے کہ دیباچہ نگاری کی خدمت اُن کے پیچھے ایک ایسے شخص کو انجام دینی پڑی ہے جو محض بے بضاعت ہے اور
بہ نام نمسنندہ کونامے چند

۱۹۱۷ء میں جب علامہ محمد ابن احمد نے نظامیہ بغداد کو، نہ درس پر قدم رکھا تو رود کر مندرجہ عنوان شعر پڑھا تھا جس کا مطلب یہ ہے کہ جب دنیا بڑوں سے خالی ہو جائے اور چھوٹے صرف متنا رہ جائے کی وجہ سے بڑے بن جائیں تو حقیقت یہ بجائے خود ایک بہت بڑی نصیبت اور پستی ہے علامہ موصوف کا زمانہ وہ زمانہ تھا جس کی قبل اور بعد کی صدیوں نے ابوحنیفہ اور شافعی، مسلم اور بخاری، امام الحرمین اور غزالی، ابن رشد اور فارابی، طوسی و دووانی، خطیب بغدادی و ملازمی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مُحَمَّدًا وَصَلَّى عَلَیْ رَسُوْلِهِ الْكَرِیْمِ

باب الف

تخلص	نام	صفات	وطن	ملک	عمد
آذر	حاجی لطف علی بیگ	۱۲۰۰ھ	صفهان	عراق عجم	نادرشاه قہرمان ایران
آذری	شیخ نورالدین جلال	۸۶۶ھ	اسفہان	خراسان	شایخ مرزا والی ہرات

۱۔ حاجی لطف علی بیگ، اول والد و بعدہ گنت تخلص می کرد، و آخر بہ آذر قرار گرفت،
 ماقضای زمان قدسے شوح بسع و لاپردا واقع شدہ، در ۱۱۸۰ھ تک کہ موسوم بہ آتشکہ،
 تالیف کرد، ۱۲

۲۔ شیخ نورالدین جلال حمزہ، از فضلالی عصر دہلوائے دہرود، مرید شیخ محی الدین طوسی
 و مصاحبہ نورالدین کرمانی مست، کتاب جواہر الاسرار، و عجائب الدنیا و سعی النصارا و بہمن نامہ
 از یادگارست، در زمان احمد شاہ بہمنی بہمد آمدن بعد چندے مراحت بسوی خراسان نمودہ، وقتے
 احمد شاہ صد ہزار درم با و انعام کرد، شیخ از کمال بے نیازی قبول فرمود، دیونش سی ہزار بیست
 ہجرت تا دو دو سال در خراسان فوت کرد، ۱۲

تذکرہ دولت شاہ سمرقندی، فانوس خیال، تذکرہ حسین دوست آتش کدہ، خزانہ عامرہ، ریاض الشعر
 پھر بھی بہت سے شعرا کے حالات غیر مکمل رہ گئے جن شاعروں کا ہندوستان آنا ثابت
 ہوا ہے ان کے سامنے عہد حکومت کے خانہ میں اسی بادشاہ کا نام لکھا گیا ہی جو اس وقت ہندوستان
 میں حکمران تھا کسی واقعہ کے متعلق اختلاف کی صورت میں اس پہلو کو ترجیح دی گئی جس پر کتب
 مدار علیہ کا اتفاق یا کثرت آرا پایا گیا۔ ۱۹۱۷ء میں اس کی تالیف و مقابلہ سے فراغت حاصل ہو گئی اور
 قصداً تو یہ تھا کہ آرمغان کی اشاعت کے بعد ہی اس تذکرہ کو بھی چھپوایا جائے مگر والد قبلہ کی
 تمام تر توجہ تکمیل جو آء العرب میں مصروف تھی اور اس کے پھینپنے کی نوبت غالباً اب بھی نہ آئی اگر بعض
 جو ہر شناس کرم فرماؤں کا مخلصانہ اصرار غالب نہ آتا۔ بہر حال اب کتاب ناظرین کے سامنے ہے

اور اس کے حسن و تبحر کا اندازہ کرنا ان کے اختیار میں۔ اپنی جانب سے ۵

من انچہ شرط ادب بود با تومی گویم تو خواہ معذرت از من پذیر یا پذیر

خاکسار

عبدالحمید خاں

تخلص	نام	تلفات	وطن	ملک	عهد
اصفیه	خواجه صفی	۹۲۸ هـ	شیراز	فارس	شاه طهماسب پانصی صفوی والی ایران
آفرین	شیخ فقیر الله	۱۱۵۲ هـ	لاهور	هندستان	مجد شاه والی هند
آگهی	مولانا جلال الدین	۱۱۰۰ هـ	یزد	عراق عجم	سلطان حسین مرزادالی بهرات
آبی	سلطان قلی بیگ	۹۲۴ هـ	ترشیز	خراسان	"
ابدان	مولانا ابدال	۱۱۰۰ هـ	صفهان	عراق عجم	سام مرزا صفوی الی ایران
ابراهیم	میرزا ابراهیم	۱۱۰۰ هـ	"	"	شاه اسمعیل صفوی الی ایران
ابن حاتم	شمس الدین محمد	۸۶۵ هـ	برجند	خراسان	سلطان حسین مرزادالی بهرات

۱۲ هـ خواجه صفی حلف عاجبه شمیم از نصیحتی بر بود، دیوانش تا حال در عصره روزگار باقی است

۱۲ هـ شیخ فقیر الله شاعر خوش خیال صاحب دیوان است و مصنف میر و انجما ۱۲

۱۲ هـ مولانا جلال الدین مداحی خاندان نبوت میگرد ۱۲

۱۲ هـ سلطان قلی بیگ از امرای لوس حیات است شاعر عاشق عیبه بود، در تبریز درگذشت

صاحب دیوان است در نهایت شرمینی و تراکت ۱۲

۱۲ هـ مولانا ابدال مداح شاهزاده سام مرزا صفوی است در جنگ قندهار در شهر شهادت پیدا

۱۲ هـ میرزا ابراهیم جامع اکثر کمالات بوده، فرهنگ و در لغت فارسی مشهور است،

در آخر عهد شاه طهماسب درگذشت ۱۲

۱۲ هـ شمس الدین محمد پسر جمال الدین ابن حاتم است، خاور نام در سیر خباز تصوفی بکمال فصاحت

نوشته از فضلالی عالمقدار بود ۱۲

تخلص	نام	زینات	وطن	ملک	عمد
سراج آرزو	سراج الدین علیخان	۱۱۶۹	اکبرآباد	هندستان	محمد شاه والی هند
آزاد	میر غلام علی	۱۲۰۸	بلگرام	"	"
آشنا	میرزا محمد طاهر	۱۰۸۱	تربت	خراسان	شاهجهان والی هند
آشوب	ملاحسین	۱۰۹۹	مازندران	طبرستان	"
آصف	محمد قلی		قم	عراق عجم	"

سراج الدین علیخان، جامع اصناف فصائل بود، تصانیف مدیده مثل سراج اللغات، مجمع الفاسن، چراغ هدایت، تنذیه الغافلین، شرح سکنه نامه، موهبت عظمی، عطیه کبری، غرائب اللغات خیابان گهستان، مصطلحات الشعر، نوادر الالفاظ، جواب اعتراضات میر شرح تصانیف عینی، شرح مختصر المعانی، شرح گل گستی میر نجات، ارویادگارست، باب شیخ خزین و زلفه حاجانان، آزاد بگرامی معاصر بود، بهار دهلوی مؤلف بهار عجم ارشاد گردان، دست از دیوان شیخ حیرت قریب با تصدیق نام لوط و محل ایراد بر آورد، دیوانش بی هزار بیت است ۱۲۰

سراج غلام علی، ولادت او در بست و عجم صمد الله در تصب بگرام از توابع اوده بوده است، استفاد علوم از میر عبدالجلیل بگرامی، میر سید محمد بگرامی، و میر طفیل احمد بگرامی غیر جم نموده، سرآمد و رگار گردید در اشعار عربی فارسی دیوانی و دشت، علاوه دیوان فارسی، دیوان عربی سه هزار بیت را در عهد تصانیف از دیوانگان سراج غلام علی، میرزا محمد طاهر لقب عیانت، فال نصف نصف طغیان حسن، جامع کمالات بوده ۱۲۰
سراج ملا حسین، هندوستان آمده در تنبا با نصف طغیان حسن سبزی برد ۱۲
سراج محمد قلی، هندوستان آمده بود ۱۱

تخلص	نام	وفیات	وطن	ملک	عهد
ابوالحسن ^ع	ابوالحسن ^ع	۵۲۲هـ	خرقان	آذربایجان	علاءالدوله دیلمی والی دیلم
ابوالبقا ^ع	میرابوالبقا	.	تفرش	عراق عجم	شاه عباس ماضی صفوی والی ایران
ابوالعباس	خواجه ابوالعباس	۵۲۵هـ	مرو	خراسان	مامون الرشید والی بغداد و خراسان
ابوالعلاء ^ع	نظام الدین	۵۵۲هـ	گنجه	آذربایجان	منوچهر شروانشاه والی شروان
ابوالفتح ^ع	نظام الدین	۵۲۲هـ	بست	خراسان	امیر ناصرالدین سسنگنگلیس والی غزنی
ابوالفتح ^ع	حکیم ابوالفتح	۵۹۹هـ	گیلان	طبرستان	جلال الدین کبیر والی هند
ابوالفتح ^ع	ابوالفتح بن مسعود	۵۸۲هـ	ردنه	خراسان	سلطان ابراهیم بن مسعود والی غزنی

۱- ابوالحسن علی بن جعفر، از کمل اولیاست، کمال کلمات معنوی از روح شیخ بازید سبطی قدس سره
 نموده، شیخ ابوالعلی بن سینا در خدمتش سیده است، از فیض صحبتش سر از فلسفه به طریقت کشیده ۱۲

۲- میرابوالبقا، از ذرّه علماء جگر شعر است، تذکره شعرا در پیش داشته توفیق تمام نیافته ۱۲

۳- نظام الدین ابوالعلاء، استاد فکلی شروانی، داعز الدین شروانی، دختانی شروانی است ۱۲

۴- نظام الدین ابوالفتح، از اهل بغار است، وزیر محمود غزنوی بوده ۱۲

۵- حکیم ابوالفتح، ابن عبدالرزاق گیلانی است، غنی شیرازی مداحی و بسیار کرده، هر دو
 در یک سال (۹۹۹هـ) رحلت کردند ۱۲

۶- ابوالفتح بن مسعود، شش از قصبه ردنه است، (از مضافات دشت خادراں)
 در خدمت سلطان ظهیر الدین ابراهیم بن مسعود، و محمود بن ابراهیم غزنوی راه مناد است یافته، استاد شعر است
 بغزنی و لاهور افتاده، مداح ابوالعلی بن مسعود است، مسعود سلطان سبب دوی محمود گردید و دیوانه
 قریب دو هزار بیت متداول است، باقی تلف گردیده ۱۲

تخلص	نام	سنهات	وطن	ملک	عهد
ابن جبرئیل	مولانا ابن جبرئیل	۰	اصفهان	عراق عجم	سلطان ابوسعید خاندانی فارس
ابن جلال	ابن جلال	۰	عراق	عراق	سلطان ابوسعید خاندانی فارس
ابن نصوح	ابن نصوح	۰	شیراز	فارس	سلطان ابوسعید خاندانی فارس
ابن مبین	فخرالدین امیر محمود	۵۴۶۳	فریوند	خراسان	سلطان محمد خدابنده الی هرات
ابوالبرکه	خواجه ابوالبرکه	سه	سمرقند	»	سلطان حسین مزاولی هرات
ابوحسن	ابوحسن	سه	بخارا	»	»
ابوحسن	مولانا ابوحسن	سه	مهنه	»	شاه اسماعیل صفوی والی ایران

له ابن جبرئیل، پسر بدرالدین جبرئیل است، در مرثیه سلطان ابوسعید خاندانی اصفهان قصیده گفته است، ۱۲۰

۵ ابن جلال - از ارباب کمال است، ۱۲۰

۵ ابن نصوح، تدریح سلطان ابوسعید و شیخ او پس بود، معاصر خواجه سلمان ساوجی است، ده نامه

بنام خواجه غیاث الدین ابن خواجه رشید وزیر در نظم نوشته است، ۱۲۰

۵ ابن مبین، خلف ملک الفضل، امیر مبین که بن است از عارفان کامل است، در نظم قدسیه کمال

داشت، دیوانش در جنگ سرداران در ۵۴۲۰ از دست رفت، ۱۲

۵ خواجه ابوالبرکه، شریک سبزی است بود، و ابوالیوب ابوالبرکه حلف صدق او است،

معاصر شیخ عین القضاة همدانی است، ۱۲

له مولانا ابوحسن، ابن مولانا احمد بهمنه است در کاشانی بود، در صغر من فضله عالمی بود

را در سن سنیت، خواجه فضل ترک از تلامذه او است، ۱۲

تخلص	نام	توفات	وطن	ملک	عمر
ابوالمعالی	شیخ ابوالمعالی	۵۵۳ھ	رس	عراق عجم	مسعود بن محمد بن ملک شاه سلجوقی والی خوارزم
ابوالمعالی	میرزا ابوالمعالی	.	.	.	نادر شاه قهرمان ایران
ابوالمعالی	ابوالمعالی نخاس	۵۵۱۲ھ	صفهان	.	ملک شاه سلجوقی والی خوارزم
ابوالوفا	خواجه ابوالوفا	۵۸۳۵ھ	خوارزم	.	شاهرخ مرزاد والی خراسان
ابوالهادی	میر ابوالهادی
ابوجابر	شیخ ابوجابر	.	غزنی	خراسان	بهرام شاه ابن مسعود والی غزنی
ابوصیفه	ابوصیفه	۶۲۸۶ھ	.	.	سلطان مسعود غزنوی والی غزنی
ابوحیان	ابوحیان	.	شیراز	فارس	.
ابورجا	شهاب الدین شاه	۵۹۴ھ	غزنی	خراسان	بهرام شاه ابن مسعود شاه والی غزنی

۱۲ هـ میرزا ابوالمعالی، شعرش خالی از بلاغت و حالتی نیست
 ۱۳ هـ خواجه ابوالوفا، از بکار مشایخ خوارزم و مشهور بفرشته روی زمین بود، مرید
 شیخ ابوالفتوح و خلیفه نجم الدین گبری است، کتاب کنترا الجواهر از وی یادگار است، ۱۲
 ۱۴ هـ میر ابوالهادی، از موزدان شیرین خیال بود، ۱۲
 ۱۵ هـ شیخ ابوجابر، از جمله فصاحت، قصائد غزلیه در مدح بهرام شاه گفته، ۱۲

شخص	نام	صفات	وطن	ملک	عهد
ابو فضل	شیخ ابو فضل	الکبر	اکبر آباد	هندستان	جلال الدین کبر و الی همد
ابو فضل	شیخ ابو فضل	.	منه	خراسان	.
ابو القاسم	شیخ ابو القاسم	.	گازر	فارس	شاه عباس ماضی الی ایران
ابو القاسم	میرزا ابو القاسم	.	استرآباد	طبرستان	"
ابو القاسم	ابو القاسم بشری	.	منه	خراسان	سلطان مسعود غزنوی الی غزنی
ابو القاسم	خواجه ابو القاسم	.	خواف	"	شاه طهاسب ماضی صفوی الی ایران
ابو المعالی	میر ابو المعالی	.	صفهان	عراق عجم	شاه عباس ماضی صفوی الی ایران

۱۰ شیخ ابو فضل از اولاد شیخ ابو سعید ابو انجیر است در کمال بپر میر گاری و زنگار ببری بود

۱۱ شیخ ابو القاسم از افاضل عصر بود، معاصر تقی اوحدی صفوی مازندرانی است، ۱۲

۱۳ میرزا ابو القاسم، در جمیع علوم قدرت کامل داشت، خصوصاً حکمت و جفر و آداب کیمیا،

و در سنخوری دستگاه عالی داشت، ۱۴

۱۵ ابو القاسم بشری از مشایخ علمای مشایخ عصر است، مولدش منه شیخ ابو سعید ابو انجیر

از سفیدان دست، ۱۶

۱۷ خواجه ابو القاسم پسر خواجه شهاب خانی است اصلاح می زیست و تعلیق را خوب می نوشت، ۱۸

۱۹ میر ابو المعالی، در سخن سنجی طبع عالی داشت از ارباب تلم و مشرف مصلط شاه عباس

ماضی بوده، ۱۲

تخلص	نام	صفات	وطن	ملک	عمد
اشیر	اشیرالدین	۵۵۶۲	تیکت	فرغانه	آتابک قزل ارسلان الی شیراز
اشیر	اشیرالدین عبداللہ	۵۶۵۶	ادیان	عراق عجم	بلاکوخاں والی خوارزم
اجری	میراجری جفری	.	یزد	"	.
احسان	ملا مقیم افشار	.	مشهد	خراسان	شاه سلیمان صفوی الی ایران
احسن	میرزا احسن اللہ	۵۳۵۵	تربت	"	شاہجہاں والی ہند
احسنی	میرزا احسنی	.	خوانسار	عراق عجم	.
احمد	سید احمد

۱۔ اشیرالدین معاصر مجیر سلیمانی و خاقانی شروانی است و حریف مقابل او، مرید شیخ نجم الدین کبری بوده، در دیار غنچال فوت کرد ۱۲۰۰

۲۔ اشیرالدین عبداللہ، معاصر کمال اصفہانی و شاگرد نصیر طوسی است، دیوانش مشتمل بر اشعار فارسی عربی است، ۱۲۰

۳۔ میراجری جفری، در نہایت لیاقت و ذہانت طبع بوده، ۱۲۰

۴۔ ملا مقیم، از شعرا مشہد مقدس است، بلطف طبع و شیرین بانی مشہور است، در زمان شاه سلیمان صفوی باصفہاں بوده ۱۲

۵۔ میرزا احسن اللہ ظفرخان، باصائب کلیم و قدسی و سلیم و دانش و صیدی گہرائی ہم صحبت بوده، در زمان شاہجہاں صوبہ دار کشمیر بود، مدوح صائب است، ۱۲۰

۶۔ میرزا احسنی، بہ پیشہ خیاطی و جوہ معاش اندوختہ، ۱۲۰

۷۔ سید احمد، مشہور بہ آقا احمد کاسہ گر است، ۱۲۰

تخلص	نام	سہفت	وطن	ملک	عہد
ابوسعید	ابوسعید فضل اللہ	۳۲۴ھ	مہنہ	خراسان	سلطان مسعود غزنوی الی غزنی
ابوشکور	استاد ابوشکور	۳۳۲ھ	بلخ	"	امیر نصر بن احمد والی بخارا
ابوعلی	ابوعلی بن سینا	۳۲۶ھ	"	"	علاء الدولہ دہلی والی دہلی
ابوسلم	ابوسلم	.	نیشاپور	"	.
ابونصر	شیخ ابونصر	.	مہنہ	"	سلطان حسین مرزا والی ہرات
انور	انور شفیعا	۱۱۱۳ھ	شیراز	فارس	سلطان حسین صفوی الی ایران

۱۰ ابوسعید فضل اللہ بن ابوالخیر پیر طقی شہنشاہ ابو الفضل مرقی سنت ارفیض خدش اکثر اولیای کبار معراج و مدراج رسیدہ اند، رباعیات ہی مشہور و خواص فوائدش بشمار از آہنا ما تورست در مہند فون شد ۱۲۰

۱۱ استاد ابوشکور، از شہید و رودکی پیشتر بودہ، کتابے در ۳۳۲ھ تمام کردہ شعرا و

اگرچہ بسیار بودہ اما کیا بست ۱۲۰

۱۲ ابوعلی بن سینا، مولدش پنج ست درس ہفت ساگی جامع جمیع مراتب حکمت شدہ در فرقان بصحت شیخ ابوحسن خرقانی رسیدہ و شیخ ابوسعید ابوالخیر قدس سرہ ابا و ملاقات سولات اتفاق افتادہ، در بہمان معرض اسہال در گذشت ۱۲۰

۱۳ خواجہ ابونصر، برادر خواجہ ابوسعید ولد خواجہ موید مست ۱۲۰

۱۴ انور شفیعا اعمی، در نہ ساگی از عارضہ ابلہ بے بصر گردید، با اینہمہ تحصیل مراتب علی نمودہ در شعر تہ خوبی ہم رساید، کافہ سخن سراہان در ابیاتادی مسلم دستند، کلیاتش کہ مشتمل بر ہجڑہ صفا شہرست بدہ ہزار بیت میرسد، در بلکہ لار فوت گردید، ۱۲

تخلص	نام	تلفات	وطن	ملک	عهد
ادانی	میر محمد مومن	۱۰۳۰	یزد	عراق عجم	جهانگیر شاه والی هند
ادهم	میرزا ادیم	.	بغداد	عراق عرب	سلطان سلیمان الی ترکی
ادهم	میرزا ابراهیم	۱۰۶۰	اریمان	عراق عجم	شاه جهان الی هند
ادهم	میرزا ابراهیم	۹۷۹	کاشان	.	.
ادیب	شهاب الدین صابر	۵۴۶	ترمز	خراسان	سلطان شجر سلجوقی والی خوارزم
ارسلان	محمد قاسم	۹۹۵	مشهد	"	جلال الدین کبر والی هند
ارشدی	استاد ابو محمد	.	سمرقند	"	مغز الدین ملک شاه الی خوارزم

شاه میر محمد مومن مہتمم باجاء شده بہ ہند رسورست درآمد و در نہایت مدع بہر می برد
 پیوستہ صائم بودے و انظار بقدر زمان خویش می نمود، در کن مرد، ۱۲
 ۱۰ میرزا ابراهیم، خلف مرزا رضی اریتمانی است در سہر مند می کمال از نوادہ مہر بونو
 در زمان شاه جهان بہند آمدہ احترام یافت، ۱۲
 ۱۱ میرزا ابراهیم، اکثر در تبریز بسر کردہ ۱۲۰
 ۱۲ شہاب الدین صابر، صلش از بخارہ است معاصر رشید طو اط و حکیم نوری است
 در فنون شعرا استادان سلم است عبد الواسع حبلی د انوری سوزنی سمرقندی و را با تادی یاد کردہ
 سلطان التردالی خوارزم اورا در جیحون غرق کردہ ۱۲۰
 ۱۳ محمد قاسم، در عہد اکبر شاہ بہند آمدہ در احمد آباد در گدہ نشت، ۱۲
 ۱۴ استاد ابو محمد، معاصر عمق بخاری و سعید سلیمان میر مغزی است قصہ مہر و وفا
 از منظر ماتاوست در سہرات فوت کرد، ۱۲

تخلص	نام	زینتات	وطن	ملک	عمد
احمد	فریدالدین احمد کانی	.	.	.	سلطان غیاث الدین بن سام و ناصر الدین الله والی بغداد
احمد	ابونصر شیخ احمد	۵۲۶ هـ	جام	خراسان	سلطان سنجر سلجوقی والی خوارزم
احمد	امام احمد غزالی	۵۲۷ هـ	قزوین	عراق عجم	"
احمد	احمد بیگ	۵۲۷ هـ	صفهان	"	شاه جهان الی بند
احمدی	خان احمد خاں	۹۲۰ هـ	گیلان	طبرستان	شاه اسماعیل صفوی والی ایران
اخری	مولانا اخری	.	یزد	عراق عجم	شاه عباس ماضی صفوی الی ایران

شیخ الاسلام ابونصر احمد زنده پیل امی بود در سبست دو سالگی توفیق تو به یافت
همیشه سال در کوه نشست مقتدرای زمان گردید در معرفت توحید و حکمت تصانیف کامله دارد

از آن جمله کتاب سراج السالین است احمد جامی قدس سره ماده سال فوت او است ۱۲

شیخ امام احمد برادرجده الاسلام امام محمد غزالی است شیخ عراقی در لغات منبع طرزوی
کرده است وفاتش در سنه پانصد و شصت هفت بوده و صاحب مجمع مصحاحات و مدرس

پانصد و هفده نوشته تصانیف و تالیفات بسیار دارد ۱۲۰

شیخ احمد بیگ لنگ از وطن بهند آمده و بدولت صاحبقرانانی کارش کبابه رسید

و بدیوانی پخته سر بلند شده مجلسش از آن است سیاق را خوب میدانست ۱۲

شیخ خان احمد خاں برادرزاده قاسم خاں افشار است حاکم گیلان بود در نظم صاحب نگاه است ۱۲

شیخ مولانا اخری بهندستان آمده در خدمت میر علی شهنشاهی می بود بعد از فوت وی

بایران فرستادند از جماعت فرمود ۱۲

تخلص	نام	وفات	وطن	ملک	عہد
۱۰۰	میراجلال الدین	۱۰۴۶ھ	شہرستان	عراق عجم	شاہ عباس ماضی صفوی الی ایران
۱۰۱	امیر قاضی	۹۸۲ھ	قزوین	"	جلال الدین اکبر والی ہند
۱۰۲	شیخ محمد نور بخشی	.	لاہجان	طبرستان	.
۱۰۳	میر قاسم	۱۰۱۰ھ	قائن	خراسان	شاہ عباس ماضی صفوی الی ایران
۱۰۴	فخاریک	.	صفهان	عراق عجم	شاہ سلیمان صفوی والی ایران
۱۰۵	ملا اسیری	.	شیراز	فارس	شاہ عباس ماضی صفوی الی ایران
۱۰۶	ملا اسیری	.	مشهد	خراسان	"

۱۰۰ میراجلال الدین، مبصرت شاہ عباس ماضی ممتاز بود، در انشا شعر نہایت اکت

د شری بکار برده است از سستی بادہ بعض اشعارش لے معنی بودہ، ۱۲

۱۰۱ امیر قاضی، پسر قاضی مسعود سیفی (قاضی طبران) است، سی سال قاضی رہے بودہ

در فن بلاغت فصاحت مشہور است، دستورالانشاء از دست، ۱۲

۱۰۲ شیخ محمد نور بخشی، از کبار صوفیہ صافیہ است، برثنوی گلشن از محمود شہسروی

شرح موسوم بہ مفاتیح الاعجاز نوشتہ کہ احسن شروع است، خوابگاہش خاک پاک شیراز است

شیخ زادہ فدائی مخلص خلف الصدق است، ۱۲

۱۰۳ فخاریک، در زمان شاہ سلیمان صفوی فوت شد، ۱۲

۱۰۴ ملا اسیری، پسر صحیفی شیرازی است، ۱۲

۱۰۵ ملا اسیری، از شعرائی عہد شاہ عباس ماضی بودہ، ۱۲

شخص	نام	تلفات و وطن	ملک	عهد
ازله	میرزا محمد امین	۰	صفهان	عراق عجم
ازرتقی	حکیم فضل الدین	۵۵۲۶	هرات	سلطان سنجر سلجوقی و الی خوارزم
اسحق	حکیم اسحق	۰	شیراز	فارس
اسحق	میرزا اسحق	۰	یزد	عراق عجم
اسد	میرزا اسد بیگ	۱۰۲۵	قرزین	۰
اسدی	حکیم ابونصر	۶۲۲۵	طوس	خراسان
اسمعیل	میرزا اسمعیل	۱۱۳۶	طهران	عراق عجم
اسمعیل	حاجی اسمعیل	۰	قرزین	شاه طهماسب صفوی و الی ایران

له میرزا محمد امین، در سخن سنجی قدرت تمام داشت، برادر میرزا مهدی مستوفی موقوف است

در محاصره صفهان فوت شد ۱۲

له حکیم فضل الدین، معاصر احمد بدینی، دستی منطقی، عروضی و عبد الله قرشی است، مداح

طعناش و سلجوقی ابن مؤدست ۱۲۰

له میرزا اسد بیگ، در بندی بود، ۱۲

له حکیم ابونصر، استاد فردوسی طوسی است، بعد فردوسی فوت کرد کتاب گنجشاپ نامه

از وی یادگار است، در زمان سلطان محمود غزنوی علم سحر بانی بر او فرستاد، ۱۲

له میرزا اسمعیل، از هم طر حان شفع، شیرازی است، ۱۲

له حاجی اسمعیل، از سخن سنجان قزوین است، ۱۲

مخلص	نام	صفات	وطن	ملک	عهد
اشکی ^{۱۳۰۰}	میرشکی	۹۷۲ھ	قم	عراق عجم	جلال الدین کبروالی ہند
اشہری ^{۱۳۰۰}	حکیم جمال الدین	۰	نیشاپور	خراسان	اتابک قزل ایسلان الی شیراز
اصدق ^{۱۳۰۰}	ملا محمد اصدق	۹۸۴ھ	ہمدان	عراق عجم	شاہ اسماعیل صفوی الی ایران
اعجاز ^{۱۳۰۰}	ملا محمد سعید	۱۱۱۷ھ	دہلی	ہندوستان	اوزنگ زیب عالمگیر والی ہند
اعجازی ^{۱۳۰۰}	ملا اعجازی	۰	مازندران	طبرستان	
اعظم ^{۱۳۰۰}	علی قلی خاں	۰	ہرات	عراق عجم	

۱۳۰۰ میرشکی برادر حضوری قلی و معاصر غزالی مشہدی است، در صین وفات یوانخو در
 پیرمیرجدائی داد کہ اشعارش امر لوبط سازد، وی پنج بکاری آمد بنام خودی کرد و باقی را باب
 شست، چنانچہ غزالی در جو میرجدائی مذکور این طعنہ کرده است ۱۲
 ۱۳۰۰ حکیم جمال الدین، در علوم معتول و منقول و نشر و نظم شاگرد ظہیر قاریابی است، در
 تبریز فوت شد، در مقبرہ اشعرا سرخاب دفن شد۔ ۱۲
 ۱۳۰۰ ملا محمد اصدق، خلف صدق شاہ اسماعیل صفوی است، ۱۲۰
 ۱۳۰۰ ملا محمد سعید، معاصر بیدل نظرت و سرخوش است، مستجمع کمالات بودہ اعجاز نفوس
 مادہ سال فوت دست ۱۲۰
 ۱۳۰۰ ملا اعجازی، از معاصرین سلاحقہ است، ۱۲۰
 ۱۳۰۰ علی قلی خاں، خلف حسن خان شاملوست، دیوانش قریب بہ ہزار بیت، ۱۲

تخلص	نام	سَنَفَات	وطن	ملک	عمد
اشتیاق ^{له}	شاه ولی اللہ	۱۱۵۰ھ	دہلی	ہندستان	فرخ سیر بادشاہ ہند
اشراق ^{له}	میر محمد باقر داماد	۹۲۹ھ	صفہان	عراق عجم	شاہ عباس ماضی صفوی الی الی
اشراقی	میر حسین
اشرف ^{له}	محمد سعید	۱۱۱۶ھ	مازندران	طبرستان	اورنگ زیب عالمگیر الی ہند
اشرفی	معین الدین حسن	۵۹۵ھ	سمرقند	خراسان	ملک پیغوشاہ والی ہرات

۱۰ شاہ ولی اللہ قدس سرہ العزیز، از احادیث و کتب تالیفات شیخ احمد سرسندی رحمۃ اللہ است
در شعر شاعر میرزا عبدغنی قبولی بود در علوم عقلیہ و نقلیہ بہرہ کامل داشت تفسیر فتح القرآن و دیگر
تصانیف کثیرہ از وی یادگار است ۱۲

۱۱ میر محمد باقر داماد پسر میر شمس الدین داماد میر عبد العالی عالمی است داماد شاہ عباس
صفوی بودہ، در انشا شعر کمال قدرت داشتہ، تصانیف عالیہ اشعار علیہ فضلاً نامدار است
متنوی مشرق الانوار از دست ۱۲

۱۳ محمد سعید، پسر محمد صاحب مازندرانی است، در شعر طرازی دستہ تمام داشتہ
استاد زیب النساء رصیہ عالمگیر و معاصر صاحب و صید بودہ، در نوگیر وفات یافت، یک دیوان
و چندہ مشنوی گذشتہ ۱۲۰

۱۴ معین الدین حسن، اسلم علما و صاحب کلمات انسانی بودہ، دیوانش مشہ اول است
در سمرقند فوت شد ۱۲

مختص	نام	صفات	وطن	ملک	عهد
آقسی	میرضی الدین	.	شوستر	فارس	محمد شاه والی هند
اکبر	میرزا محمد اکبر	.	دولت آباد	هندستان	.
اکبر	میرزا محمد اکبر	.	قزوین	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی والی ایران
اکبر	جلال الدین کبیر	۱۱۸۰ هـ	آگره	هندستان	خود بادشاه هند
اکبر	استاد علی اکبر	.	صفهان	عراق عجم	شاه عباس ماضی صفوی والی ایران
اکبر	میر نورالدین	.	قم	"	.
الشریف	سلطان علاء الدین	.	خوارزم	"	خود بادشاه خوارزم
الهام	میرزا شریف	.	صفهان	"	جهاگیر شاه والی هند
اشرفی	خواجہ سعدقلی	.	"	"	شاه طهماسب ماضی صفوی والی ایران

۱۰ میرضی، علم معقول و منقول از پدر بزرگوار خود از بساخت هند آمد ببلارمت نواب
 شجاع الدوله ناظم نگال بسر برد و یک چند با نواب آصف جاہ نظام الملک بود ۱۲

۱۱ میرزا محمد اکبر، از اکابر شهر قزوین است ۱۲

۱۲ استاد علی اکبر، مسجد جامع جدید عباسی بمباری اتمام یافت، ۱۲

۱۳ میر نورالدین، از کهنه شاعران بوده در فتنه افغانه فوت کرد ۱۲

۱۴ سلطان علاء الدین، بادشاه عادل و فہیم بود، رشید و طواطم و طہر فارابی و
 ادیب صابر از مداحان اویند ۱۲

۱۵ میرزا شریف، از اقوام میر صبری مہمانی است، ہندوستان آمدہ در سنہ یک ہجری
 دہشت و شش ہجری باز مراجعت با صفہان نمود ۱۲

تخلص	نام	صفات	وطن	ملک	عهد
افسری	میرزا محمد علی	.	کاشان	عراق عجم	جلال الدین اکبر شاه الی هند
افسر	ملا افسر	.	صفهان	"	فرخ سیرابن عظیم الشان الی هند
افسری	ملا افسری	.	مشهد	خراسان	سلطان بابر میرزا والی هند
افضل	جلال الدین	.	صفهان	عراق عجم	شاه عباس ماضی صفوی الی ایران
افضل	خواجه فضل الدین ترک	۹۹۱ هـ	"	"	شاه اسمعیل ثانی صفوی الی ایران
افضل	افضل الدین	.	"	"	شاه طهماسب صفوی الی ایران
افضل	بابا افضل الدین	.	کاشان	"	بلاکو خاں والی خوارزم
افضل	خواجه فضل الدین	.	کرمان	خراسان	سلطان حسین میرزا والی بخت
افسری	ملا محمد اقدس	۱۰۰۰ هـ	مشهد	"	شاه عباس ماضی صفوی الی ایران

۱۰ میرزا محمد علی ولد میر سنجاب میر حیدر معالی است ۱۲

۱۱ ملا افسری از شعراي مشهور عهد سلطان بابر میرزا است ۱۲۰

۱۲ جلال الدین معاصر تقي اوصدی است ۱۲۰

۱۳ خواجه فضل الدین ترک فاضلی عالی مقدار بوده، جنسی نور الدین صفهانی و علامی حلپی

از شاگردان دیند تقي اوصدی گوید من او را در صفر سن ۱۰۰۰ هـ ام ۱۲۰

۱۴ بابا افضل الدین او را رسائل بسیارست مملو از نکات حکمت و معرفت و در شیوه بیان با پس

بے نظیر بوده، خواجه نصیر طوسی او کمال اخلص داشت او خال خواجه است ۱۲۰

۱۵ خواجه فضل الدین ابن ضیاء الدین کرمانی است از ذررا سلطان حسین زیبا بقیم بوده ۱۲

۱۶ ملا محمد اقدس بی نهایت هنر از شوخ طبع بوده در قزوین درگذشت ۱۲

تخلص	نام	توفات	وطن	ملک	عهد
امانی	.	.	دهلی	هندستان	جلال الدین اکبر شاه والی ہند
امانی	میرزا امان اللہ	۱۰۲۷ھ	کابل	خراسان	جہانگیر شاہ والی ہند
ہیت	میرزا محمد رضا	۱۱۵۹ھ	ہمدان	عراق عجم	شاہ عالم بادشاہ والی ہند
امیدی	خواجہ ارجاسپ	۹۲۵ھ	رے	"	شاہ اسمعیل صفوی الی ایران
امیر	خواجہ امیر بیگ	.	نطنز	"	شاہ طہماسپ ماضی صفوی الی ایران
امیری	میرزا قاسم	۹۹۹ھ	شیراز	فارس	"

۱۱۔ امانی، از شائع ہندست، اشعار سادہ و بے تکلف ہی گفت ۱۲

۱۲۔ میرزا امان اللہ، مخاطب خان زمان صوبہ دار بنگالہ، در سخن سنجی گمانہ دہر بود
 طبع عالی داشت، صاحب یوان ست ۱۲

۱۳۔ میرزا محمد رضا، شاگرد میرزا ظاہر جدیدست، معاصر میرنجات و فاضل آہری
 از صفہان ہند آمدہ بالو اب آصف جاہ در دکن بسر بردہ ہمراہ او بہ شاہجہان آباد رفت،
 و ہانجا فوت کرد ۱۲

۱۴۔ خواجہ ارجاسپ، شاگرد ملا جلال ڈانی ست مداح نجم ثانی طرانی وزیر شاہ اسمعیل صفوی
 صفوی ست بہر حکم شاہ قاسم نور بخشی در رے شہید شد، شاہ نعمت اللہ شاہ قاسم نور بخشی در اقبال رسانید ۱۱

۱۵۔ خواجہ امیر بیگ، از تراذ شیخ غیاث الدین تبریزی ست در نطنز من توابع صفہان
 متولد شد، صاحب کمال نبایت فہیم بود، ۱۲

۱۶۔ میرزا قاسم، در علوم اعداد و اسرار نقطہ بے نظیر بود، اہل عصر و راتہم باجاد
 کردہ اند بکرم بادشاہ در ۱۱۵۹ھ در چشمش میل کشیدند و در ۹۹۹ھ در شیراز شہید شس کردند ۱۲

شخص	نام	صفات	وطن	ملک	عهد
الفی	میر حسین	.	یزد	عراق عجم	ہمایوں شاہ والی ہند
المی	سید الدین محمد	.	-	-	-
المی	میر عماد الدین محمود	۱۰۶۲ھ	ہمدان	عراق عجم	جہانگیر شاہ والی ہند
المی	حکیم صدر الدین	۱۰۳۳ھ	قم	"	"
امام	میرزا امام قلی	.	شیراز	فارس	
امامی	ابو عبد اللہ	۶۶۶ھ	ہرات	خراسان	ابا قاسم بن ملک کوخان الی خراسان

۱۔ میر حسین، مرذیکو نضال خجستہ افعال بود، در عهد ہمایوں شاہ بہند آمدہ ۱۲

۲۔ سید الدین محمد، گاہی الہی و گاہی سید تخلص میکرد، صاحب یوان است

۳۔ میر عماد الدین محمود، شہساز ہمدان من توابع ہمدان است، بیشتر اوقات در ہند

بہری برد، معاصر شفا فی وقدسی است و باقی او حدی، بصحبت بودہ ۱۲

۴۔ حکیم صدر الدین، مخاطب بیح الزبان بہند آمد، ہراتی مناصب عالیہ

سرفراز گردید در ۳۳۳ھ، زیارت کعبہ معظمہ رفتہ باز بہند آمد ۱۲

۵۔ میرزا امام قلی، برادر عالیجاہ خلیل خان نجفی است ۱۲

۶۔ ابو عبد اللہ، از امر او علمائے نامدار خراسان است، در کرمان نشو و نما

یافتہ در علوم عربیہ و روش سخن کمال مہارت داشت، صاحب یوان است

۷۔ اچ اتابکان فارس، معاصر سعدی شیرازی و عماد کرمانی است، در اصفہان

فوت شد ۱۲

شخص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عهد
انوری ^{۱۱}	اوحدالدین	۵۵۸۰	ابورد	خراسان	سلطان بنجر سلجوقی والی خوارزم
انصاف ^{۱۲}	میرزا ابراهیم	۱۰۲۲	لاهور	ہندوستان	اوزنگ زیب عالمگیر والی ہند
انیسی ^{۱۳}	حسن بنجر	.	مشهد	خراسان	.
انیسی ^{۱۴}	بلقی بیگ	۱۰۱۳	صہقان	عراق عجم	جلال الدین اکبر شاہ والی ہند
اوجی ^{۱۵}	ملا اوجی	۱۰۳۲	کشمیر	ہندستان	جہانگیر شاہ والی ہند
اوجی ^{۱۶}	ملا اوجی	.	نطنز	عراق عجم	شاہ عباسی ماضی صفوی الی ایران
اوحدی ^{۱۷}	خواجہ فخرالدین مستوفی	۸۶۸	سبزوار	خراسان	.

۱۱ اوحدالدین اول خادمی تخلص میکرد، قبل از شاعری مدتہا در مدرسہ صنویہ کسب علوم عقلی نقلی نموده در شریعت و حکیات خصوصاً ریاضیات سرآمد روزگار گردید، او اہل مشیہ و سنی شاعری نبود چون راہ شاعری نمود از ہمگان گوی رہود، در پنج وفات یافتہ ۱۲

۱۲ میرزا ابراهیم، از تازہ خیالان بود ۱۲

۱۳ تقی اوحدی در تذکرہ خویش ذکر او کرده است ۱۲

۱۴ بلقی بیگ از اعیان طائفہ شالموست ہند آمد در خدمت خانخانان بسربرد،

صنوی محمود ایازوی مشہور است ۱۲

۱۵ ملا اوجی، از شعرای زبردست بودہ، دیوانش بدہ ہزار بیت می رسد ۱۲

۱۶ خواجہ فخرالدین مستوفی، از فضلاء کامل است، در اکثر علوم خصوصاً ریاضی و

شعر و انشا یگانہ آفاق است مجلس دے مجمع فضلا بود، در شیراز رحلت کرد ۱۲

تخلص	نام	وفیات	وطن	ملک	عهد
امین	خواجه امین الدین	۶۴۲هـ	صنمان	عراق عجم	شاه شجاع والی شیراز
امین	.	.	یزد	"	شاه عباس ناصح صفوی والی ایران
امین	خواجه امین	.	بنج	خراسان	.
امین	میر محمد امین	.	سنزوار	"	.
امینی	امیر ابراهیم	۹۳۱هـ	بلخ	"	سلطان حسین زاوالی هرات
نسی	محمد شاه	.	قندهار	"	همایون شاه والی هند
نسی	اسمعیل بیگ	۱۰۲۶هـ	.	.	جلال الدین اکبر شاه الی هند
نسی	قطب الدین	۸۲۵هـ	جنابذ	خراسان	سلطان حسین زاوالی هرات
نسی	حسن بیگ القدر	.	صنمان	عراق عجم	جهانگیر شاه والی هند

۱۲ له خواجه امین الدین، معاصر خواجه حافظ شیرازی است

۱۲ له خواجه امین پسر ملا محمود کلید دار استانه شاه اولیا است

۱۲ له امیر ابراهیم، از اعیان هرات است، بغایت فہیم و شیرین با لب و در رکاب پادشاه

سام میرنما در جنگ از یک شهید شد، ۱۲

۱۲ له اسمعیل بیگ، در خدمت خانان عمر خود را بسر کرده، در عین جوانی درگذشت

۱۲ له قطب الدین، تخلص میرد قصاب میر حاج و در غزوات نسی بود، در طرز سخنوری بدیگری

کمال قدرت داشته، وقتی چهل غول امیر خسرو را در یک مجلس جواب گفته، امیر علی شیر بخدش

5358

آمده صلہ گزرانده مقبول نشد ۱۲

۱۲ له حسن بیگ و القدر در ایران دلیری تخلص میکرد، و در هند نسی قرار داد

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عبد
ایزدلی	محمد شریف	۰	قزوین	عراق عجم	جہانگیر شاہ والی ہند
ایمان	میرزا ہادی	۰	صہبان	"	"
ایمان	میرزا اسمعیل	۱۱۳۲ھ	"	"	سلطان حسین صفوی الی ایران

باب بار موحده

بابو	ظہیر الدین بابر شاہ	۹۳۵ھ	ہرات	خراسان	خود پادشاہ بود
بازل	میرزا رفیع خان	۱۱۲۳ھ	مشہد	"	اوزنگ نیب والی ہند
باقر	میر باقر	۰	کاشان	عراق عجم	ابوہم عادل شاہ والی بجا پور

۱۔ محمد شریف از شعراي عهد جهانگیری است، در مشنوی گوئی چهارت دہشت ۱۲
 ۲۔ میرزا ہادی از مشہد، صہبان آمدہ مشغول افادہ بود، در اوائل سانحہ انقلاب ایران

فوت شد ۱۲

۳۔ میرزا اسمعیل، مدتہا بامیر نجابت و شفیعاً و غیرہما مطرح بود ۱۲
 ۴۔ ظہیر الدین بابر شاہ از سلاطین عالیجاہ بود، کمال فہم و ذہنت دہشت قامت بلتیش
 بکمالات ظاہری آراستہ بود، در کابل بسرے جاوید رفت و ہما بخاندون شد ۱۲
 ۵۔ میرزا رفیع خان، پسر زراعت مشہدی است، کتاب حملہ جیری از دست درسلک ملان زبان عالمگیر کجکومت
 سرکار بانس علی متاز بود، باخال خود محمد طاہر مشہدی معروف بوزیر خاں از مشہد وارد ہندوستان شد ۱۲
 ۶۔ میر باقر، ہشل از کاشان است، از انجا ہندوستان فتنہ، در شہر خود کارخانہ بافندگی
 دہشتہ انچہ ہم میرساند بر شعر او ارباب کمال صرف می نمود ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عہد
۱۰۰ اوحدی	ابو حامد اوحد الدین	۶۳۵ھ	کرمان	خراسان	ہلاکو خان والی خراسان
۱۰۰ اوحدی	شیخ اوحدی مرغنی	۶۳۸ھ	صہمان	عراق عجم	سلطان ابو سعید خاہا و والی فارس
۱۰۰ اہلی	مولانا اہلی	۶۳۴ھ	ترشیز	خراسان	سلطان حسین میرا و والی ہرات
۱۰۰ اہلی	مولانا اہلی	۶۴۲ھ	شیراز	فارس	شاہ اسماعیل صفوی والی ایران
۱۰۰ ایاز	ایاز بنجم	.	صہمان	عراق عجم	شاہ عباس ماضی والی ایران
۱۰۰ ایجاد	میر محمد حسن	۱۱۳۳ھ	سامانہ	خراسان	شاہ عالم بادشاہ والی ہند

۱۰۰ ابو حامد اوحد الدین، مرید خواجہ معین الدین چشتی رحمۃ اللہ علیہ است، معاصر ابن عربی (تاریخ فرشتہ) از مریدان شیخ شہاب الدین سہروردی است، با شیخ عراقی و مرید سنی ہم صحبت ہم محلہ بود

شیخ محی الدین ابن عربی را دریافته است ۱۲

۱۰۰ شیخ اوحدی مرغنی، مرید شیخ اوحد الدین کرمانی است، مشنوی جام جم از دیباگہ است اکثر صفایان بسری کرد، ظهورش در زمان ارغون خان است، در صہمان فوت شدہ ۱۲

۱۰۰ مولانا اہلی، ترشیزی مشہور بخراسانی از علمای مشہور و ندامتے سلطان حسین مرزا بودہ در عالم سخنوری اگرچہ باہلی شیرازی میرسد اما از استادان است ۱۲

۱۰۰ مشنوی ذو بحرن موسوم بسحر حلال اردوست ۱۲

۱۰۰ ایاز بنجم، غلام زینت بیگم (عمتہ شاہ عباس ماضی) است، بر تیغ قرآن بادشاہ ہلاک شدہ ۱۲

۱۰۰ میر محمد احسن، چندے باصف جاہ نظام الملک بسربد و از پیشکاہ شاہ عالم منصبش صدی تمنا کردید، و در عہد فرخ سیر بہ تخریر شاہنامہ مامور شد و تا آخر عہد بہ انجام

رسانید، مرزا نعمت علی عالی اورا بسیاری ستود، مرقد مشن در آگرہ است ۱۲

تخلص	نام	سند و قفا	وطن	ملک	عهد
بدر	بدرالدین	سنة ۷۹۰ م	جاجرم	خراسان	سلطان ارغوان خان والی فارس
بدر	بدرالدین	.	کرمان	"	سلطان جلال الدین خوارزم شاه والی خوارزم
بدر	بدرالدین فخر الزمان	سنة ۷۴۵ م	چالچ	"	محمد شاه بن تغلق شاه الی سند
بدر	مولانا علی بدر	.	هرات	"	امیر تیمور گورکان والی سمرقند
بدر	میرزا بدیع الزمان	سنة ۱۱۲۱ م	نصیر آباد	عراق عجم	سلطان حسین زرافصوی والی ایران
بدر	میرزا بدیع	.	سبزوار	خراسان	شاه سلیمان صفوی والی ایران

بدرالدین شاکر محمدالدین همگرت اکثر در صفهای می بود مداح خواجه بهاءالدین صباد بود
بود از خواجه شمس الدین صاحب دیوان ابن خواجه بهاء الدین صاحب دیوان مرحمت داده است ۱۲

بدرالدین معاصر خواجه شمس الدین صاحب دیوان است ۱۲

بدرالدین فخر الزمان از مداحان سلطان محمد تغلق و از شعرای مشهور است، بخطاب

فخر الزمان متناوب بود، چالچ و شاش مشهور با شفق از توابع فرغانه خراسان است ۱۲

مولانا علی بدر معاصر صاحب تاریخ لب الالباب است، از جمله افاضل عهد بود ۱۲

میرزا بدیع الزمان خلف محمد طاهر صاحب تذکره مشهور است، سلطان حسین صفوی در
به ملک الشعرائی امتیاز بخشیده در اتام عمارت چهل ستون دولت خان مبارک صفهان قصیده گفته که

از صد بیت تجاوز بود و مبرع تاریخ بود، مصرع اول تاریخ آغاز عمارت و مصرع دوم تاریخ اتام، مولود

سکنش قریه نصیر آباد متصل به صفهان است ۱۲

میرزا بدیع، از سادات سزوار است، در زمان شاه سلیمان صفوی فوت شد ۱۲

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ملک	عهد
باقی ۱۱	میرزا باقر وزیر	سنه ۱۰۳۵	نطنز	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی والی ایران
باقی ۱۲	باقر خورده فروش	سنه ۱۰۳۵	کاشان	"	ابراهیم عادل شاه والی دکن
باقی ۱۳	عبدالباقی	.	نائن	"	جهانگیر شاه والی هند
باقی ۱۴	میر عبدالباقی صدیران	.	کاشان	عراق عجم	شاه اسمعیل صفوی والی ایران
باقی ۱۵	عبدالباقی	سنه ۱۰۵۰	قزوین	"	شاه اسمعیل ثانی صفوی والی ایران
باقی ۱۶	عبدالباقی	.	اگوناباد	خراسان	

۱۱ میرزا باقر، در زمان شاه سلیمان صفوی در سلک قهرداران شاهی بود بعد از آن وزارت تفریحی سرافراز گردید، سپس از سادات نطنزست و در اصفهان نشو و نما یافت ۱۲

۱۲ باقر خورده فروش، از ایران بدکن آمده در بیجاپور اقامت دهشت ۱۲

۱۳ عبدالباقی، در زمان شاه عباس ثانی بهند آمده مدتها در بنارس توطن اختیار نمود، قصد در مدح صاحبقران ثانی بسامع بادشاهی رسانید بفرمان خاقان هنر پرور اورا بزرنجیده مبلغ هفتاد اورا که پنجاه روپیه بود باو دادند، در زمان شاه سلیمان صفوی بازگشته در صفهان ساکن گردید ۱۲

۱۴ میر عبدالباقی، از اولاد شاه نعمت الله ولی قدس سره الغریبست در عهد شاه اسمعیل ثانی بصدارت ایران اختصاص دهشت دیوان شد نیز ترتیب دهه هفت، در انشا مهارت تمام دهشت ۱۲

۱۵ این قاضی جهانست ۱۲

۱۶ عبدالباقی، از سخنوران زمان مصاحبان سلطان ابراهیم میرزا جایی بود ۱۲

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عمد
بزمی	عبدالشکور	.	همدان		صاحبقران ثانی شاهیجان الی هند
بساطی	ملا بساطی	.	سمرقند	خراسان	امیر تیمور صاحبقران الی سمرقند
بسمل	حاجی محمد تقی	.	تبریز	عراق عجم	.
بسحاق	جمال الدین	۸۲۶ھ	شیراز	فارس	امیر تیمور صاحبقران الی سمرقند
بقائی	میر ابو البقا	۸۲۸ھ	ابرقوه	فارس	سلطان حسین میرزا الی هرات
ببیل	ملا بیل	.	یزد	عراق عجم	.
ببزار	خواجه کمال الدین	۸۳۰ھ	کے	"	سلطان مجدالدوله الی دیلم
ببهار	بهار الدین	.	خوارزم	"	سلطان تکش خوارزم شاه الی خوارزم

یہ عبد الشکور، اکثر در اردوی شاه عباس ماضی می بود، بطابت شهنشاه دشت شنوی
 فریاد و شیرین در سلک نظم کشیده ۱۲

۱۳ ملا بساطی ادل حصیری تخلص میکرد، آخر فرموده خواجه عصمت تجاری بساطی تخلص نمود، بایشخ

کمال نجدی مباحثات دشت، سلطان خلیل امین میرانشاه اورا بریک میت نبراد بنا رسله داد ۱۲

۱۴ جمال الدین بسحاق اطمنه مودے فاضل کامل و معاصر شاه نعمت الله کرمانی است، بیشتر

مصایح خواجه حافظ و گاهی مصارع شاه نعمت الله در تعریف اطمنه تضمین کرده است ۱۲

۱۵ میر ابو البقا، از فضلا و دانشمندان روزگار و از معاصرین سلطان میرزا باقر است ۱۲

۱۶ خواجه کمال الدین، مداح صاحب بن عباد و معاصر او بود، و مداح مجدالدوله دیلمی،

از اجله روزگار بود، به لغت عربی و فارسی و علمی اشعار دارد ۱۲

شخص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عهد
بی بی علی	میرزا بدیع	۰	سهمان	عراق عجم	شاه عباس ماضی صفوی
بی بی علی	میرزا بدیع الزمان	۰	سهمان		
بی بی علی	بدیع الدین آتابک	۰	انجمن		سلطان سنجلی و والی خوارزم
بی بی علی	ملا محمد یوسف	۸۹۰ هـ	خراس	خراسان	سلطان حسین میرزا والی هرات
برهان	آقا صالح	۱۱۵۰ هـ	مازندران	طبرستان	محمد شاه والی همدان
برهان	میر برهان	۰	ابرقوه	فارس	
برندق	ملا برندق	۰	سمرقند	خراسان	شایخ مرزا والی هرات
برزی	خواجہ غیاث الدین	۹۵۰ هـ	استرآباد	طبرستان	شاه طهماسب ماضی صفوی والی ایران

۱۲ هـ میرزا بدیع ابن قاضی شمس الدین اردستانی است در سهمان می بود

۱۲ هـ میرزا بدیع الزمان است دانشمند منطقی رازی است قبل از کبر بوده

۱۲ هـ بدیع الدین آتابک از دزرای نامدار و سخوران روزگار بود، صاحب تصانیف است

رشید و طو اطرا از غضب سلطان سنجواد برهاند ۱۲

۱۲ هـ ملا محمد یوسف، امیر علی شیر در مجالس احوال او ذکر کرده است در

معارف سال نوشته ۱۲

۱۲ هـ آقا صالح از دماهندستان متوکلانه نشسته اوقات بسر می برد در روز قتل عام

شاه جهان آباد از دست لشکریان ذلالباش زخم خورد و بهمان جراحت مرد ۱۲

۱۲ هـ میر برهان از مریدان قاضی اسد محوم بود، در سخنوری کمال قدرت داشته

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عمد
بهشتی	ملا محمود	سنه ۱۰۶۰	گیلان	طبرستان	شاهجهان والی هند
بیان	میرزا مهدی	سنه ۱۰۹۵	همدان	عراق عجم	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند
بنائی	بنائی قلندر	سنه ۹۲۸	هرات	خراسان	سلطان حسین میرزا والی هرات
بیانی	خواجه شهاب الدین	سنه ۹۲۲	کرمان	"	"
بیخود	ملا نادر اجامی	سنه ۱۰۸۴	جام	"	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند
بخودی	ملا بخودی	.	سمنان	"	شاه عباس ماضی والی ایران
بیدل	میرزا عبدالقادر	سنه ۱۱۳۳	غیلم آباد	هندستان	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند

۱ ملا محمود در فن سخنوری مهارت داشته در ادب و اهل حلوس شاهجهان بهند آمده در سنه ۱۰۶۰ در زمان شاه

به تعلیم شاهزاده مراد بخش مامور گردید، و فاش در شهر آگره واقع شد ۱۲

۲ میرزا مهدی همیشگی زاد ابو طالب کلیم است در زمان عالمگیر بادشاه بهند آمد و در کنفت شد ۱۲

۳ بنائی قلندر در بین تربیت بابر میرزا در ماوراء النهر مرتبه صدارت رسیده ۱۲

۴ خواجه شهاب الدین عبدالقادر وارید در فن انشا بزبان غامه معجزان بریضا خوانده

شعری مؤنس لاجاب و خسر و شیرین از دست، قریب دو هزار بیت از غزلیات تصادف و رباعیات

و قطعات دارد، در هرات وفات یافته ۱۲

۵ سرخوش دهلوی تیغ و فاش او گفته حاجی از جام حمد بخود شد ۱۲

۶ میرزا عبدالقادر از عارفان محقق بوده، کلیاتش از صد هزار بیت تجاوزت هر چند

اکثر اشعارش موافق محاوره فصیحی عجم نیست اما شعرهای بلند دارد - میرزا بیدل از عالم رفت،

ماده تیغ فوت او است ۱۲

تخلص	نام	سنه و قافا	وطن	ملک	عمد
بها	بهارالدین محمد	۵۲۶	مرغیان	خراسان	قطب الدین خوارزمشاه
بها	شیخ بهارالدین کریا	۵۶۱	مقان	هندوستان	سلطان علاءالدین بلبن دلی هند
بهای	شیخ بهارالدین	۱۰۳۰	آمل	طبرستان	شاه طهماسب صفوی دلی ایران
بهای	بهارالدین	.	یزد	عراق عجم	.
بهای	میرزا جان	.	صفهان	"	شاه عباس ماضی دلی ایران
بجی	مولانا بجی
برام	حاجی بهرام	۱۰۹۹	بخارا	خراسان	شاه سلیمان صفوی دلی ایران
براشمی	استاد ابو الحسن علی	۱۰۵۰	سرخس	"	امیر ناصرالدین سبکتگین دلی غزنی

۱ بهارالدین محمد اوشی از فضلای روزگار و شعرای نامدار بود ۱۲
 ۲ شیخ بهارالدین کریا، معاصر شیخ عاتق و مرید شیخ شهاب الدین سهروردی
 ۳ شیخ بهارالدین معاصر باقر داماد و شاگرد عبدلله یزدی است، رساله صهرلاب و
 تشریح الافلاک و خلاصه الحساب و اربعین و مشرق الشمسین و مفتاح الفلاح، دکنشکول و مثنوی
 نان حلوا، و مثنوی تیر و شکر و غیره از تصنیفات شریفه است، ملا محمد تقی مجلسی مرید و شاگرد او بود ۱۲

۴ از استعدادان زمان خویش بوده ۱۲

۵ برادر میرزا و اهل صفا بانی است، در کوهی از طوس مدفون شد ۱۲

۶ در هند سیاحت نموده ۱۲

۷ حاجی بهرام، از افاضل بخارا بود ۱۲

۸ ابو الحسن علی در فنون سخن کمال مهارت قدرت داشت بانا صرالدین سبکتگین

معاصر بوده و مرگ میگرد ۱۲

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عهد
پيامی	شیخ عبدالسلام	.	لار	فارس	شاه عباس ماضی صفوی الی ایران

باب تا فوقانی

تاشیر	میرزا محسن	.	صفهان	عراق عجم	سلطان حسین صفوی الی ایران
تاج	رئیس تاج الدین	.	سرخس	خراسان	.
تاج	میرزا تاج	.	تبریز	عراق عجم	.
تجلی	ملا علی رضا	سنه ۱۰۸۶	یزد	ر	شاه جهان والی هند
تجلی	محمد محسن	.	صفهان	عراق عجم	.

سه شیخ عبدالسلام از شاگردان علامه دالی بوده مدت وزارت شاه علار الملک ابن نورالدین لاری کرد. عاقبت معزول شد و از وطن بدکن شتافتة بحیرت نظام شاه درجه مارت یا ۱۲ فوت

سه میرزا محسن شاعر شیرین مقال است؛ دیوانش بجه هزار بیت است؛ مدت وزارت یزد با و مفوض بود مقارن فتنه صفهان فوت کرد ۱۲

سه تاج الدین رئیس سرخس بوده در نظم و نثر صاحب قدرت است ۱۲

سه ملا علی رضا، در فضیلت کمالات یگانه دوران بود؛ از تلامذه آغا حسین خراسانی است اکثر در صفهان با فاده مشغول می بود، در ادامل مشاب بهند آمده در گجرات با ملا نظیری رفقت داشت ۱۲

سه محمد محسن اعمی مادر زاد بود، در علم و عمل نظیر نداشت؛ در شعر شناسی منفرد زمان بود ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عمد
بیدی	ملا بیدی	.	صفهان	عراق عجم	شاه اسماعیل باضی صفوی والی ایران
بکیسی	ملا بکیسی	۹۳۰	غزنی	خراسان	جلال الدین کبک والی هند
بیگانه	میرزا ابوالحسن کلانتر	.	نیشاپور	"	شاه جهان والی هند
بنفش	میر بدیع	.	مشهد	"	"
بیش	ملا محمد جعفر بیگ	۱۰۰۰	کشمیر	هندستان	اورنگ زیب عالمگیر والی هند
مینوا	شاه خلیل الله	.	دهلی	"	محمد شاه والی هند
پلور	پور بهار جامی	.	جام	خراسان	اباقاخان والی فارس

۱۱ له ملا بیدی معاصر محمد درویش پهلوان مولوی جامی است؛ شاعر سخندان بوده ۱۱

۱۲ له ملا بکیسی؛ از ملازمان محمد حکیم میرزا بوده است ۱۲

۱۳ له میرزا ابوالحسن؛ از خویشان میرزا ابوالعالی نیشاپوری در زمان سلطان سلیمان صفوی فوت شده ۱۳

۱۴ له ملا محمد جعفر بیگ؛ در زمان اورنگ زیب در هندوستان بوده دیوان شعر ترتیب داده،

ابیات خوب از وی به نظر رسید ۱۲

۱۵ له شاه خلیل الله؛ خلف الصدق خلیفه ابراهیم است؛ مطالب عالیه تصوف را در رباعیات

موزون کرده است ۱۲

۱۶ له پور بها، از معاصرین بدرالدین جاجرمی بدرالدین کرمانی است؛ تاگرد میرزا ابن قبا

جانبزی است از خواجگان شمس الدین صاحب دیوان نواز شهاده دیده در هجوم نزل قوت تمام داشت ۱۲

تخلص	نام	سنه وقتا	وطن	ملک	عہد
تقی ^{۱۵}	میر تقی اوحدی	۱۰۵۰ھ	صفهان	عراق عجم	شاہجہاں والی ہند
تقی ^{۱۶}	حکیم تقی الدین	.	قم	"	.
تقی ^{۱۷}	ملا تقی	.	نیشاپور	خراسان	جلال الدین اکبر والی ہند
تقی ^{۱۸}	آقا تقی معروف	.	صفهان	عراق عجم	جہانگیر شاہ والی ہند
تکملین ^{۱۹}	سید خاں	.	کرمان	خراسان	محمد شاہ والی ہند
تمغیانہ ^{۲۰}	میرزا محمد علی	۱۱۶۰ھ	کابل	خراسان	فرخ سیرا بادشاہ والی ہند

۱۵ میر تقی اوحدی از اولاد تقی اوحدی طباطبائی ہست در صفهان بدستے در اردو سے شاہ عباس صفا

صفوی ملازم رکاب بودہ بہند ہم آمد تذکرہ سہمی بہ عرفات کہ فرخزادہ بسیار دارد و تالیف نمودہ مشتمل بر شہ

ہزار بیت و باز ازاں انتخاب کردہ ہست و آن را کعبۂ عرفاں نام ہنادہ ۱۲

۱۶ حکیم تقی الدین از شاہیر عراق است ۱۲

۱۷ ملا تقی از اقوام ملا نظیری است در ہند نیز ہمراہ او بسیر کرد ۱۲

۱۸ آقا تقی معروف در عہد جہانگیر بادشاہ ہندستان آمدہ مدتے ملازمت شاہزادہ کردہ

خطاشکتہ خوب درست می نوشت معاصر مرشد یزدی ہست ۱۲

۱۹ سید خاں از اولاد شاہ نعمت اللہ ولی کرمانی است مطالب عالیہ تصوف را در کمال

تبیق و تحقیق فہیدہ ہست امراد سلاطین ہند غرت احترام او مرعی ہست ہند بادشاہ عالم شاہ محمد شاہ

کمال توجہ در حق او مبذول میفرمود ۱۲

۲۰ میرزا محمد علی در کابل متولد شدہ نسبتے با علی مردان خاں مرحوم داشت ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عمد
تختیر	شرفی خاں
تراب ^{۱۱}	میرزا ابوتراب	۱۱۴۳	صفهان	عراق عجم	فرخ سیربادشاه والی هند
ترابی ^{۱۲}	ملا ترابی	.	بلخ	خراسان	امام قلی خاں والی بلخ
تشفلی ^{۱۳}	حاجی محمد ابراهیم	.	شیراز	فارس	جلال الدین اکبر والی هند
تشیبی ^{۱۴}	میر علی اکبر	.	کاشان	عراق عجم	"
تضیف ^{۱۵}	حاجی محمد طالب	.	صفهان	"	شاه سلیمان صفوی والی ایران
تغظیم ^{۱۶}	ملا محمد تقی	۱۱۰۰	مازندران	طبرستان	اورنگ زیب عالمگیر والی هند
تغظیم ^{۱۷}	شاه تغظیم	.	قم	عراق عجم	.

له ابن محمد طاهر است ۱۲

۱۱ ملا ترابی شاعر سنجیده بود امام قلی خاں والی بلخ ویرا بزرگشید ۱۲

۱۳ حاجی محمد ابراهیم هندوستان آمده با سحر الزمان الهی می بود مردم مولانا قاسم کاهی و

شاگرد فنی ست با ابو الفضل محبت هادشت ۱۲

۱۴ میر علی اکبر چهل سال در مملکت هند بسر کرده صاحب دیوان ست با ابو الفضل محبت بود ۱۲

۱۵ حاجی محمد طالب، هند آون ۱۲

۱۶ ملا محمد تقی در غزلهای طری شریک موزونان می بود و در سیهت نجوم خالی از

همارت نبود ۱۲

۱۷ شاگرد میرزا صاحب ست و هند آمده ۱۲

باب بیستم

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عمد
جابر جامی	ملا ابوجابر مولانا عبدالرحمن	۸۹۹ھ	غزنی	خراسان	سلطان حسین میرزا والی ہرات
جامی	ملا جامی	۹۰۵ھ	نہاوند	عراق عجم	
جاوید	ملا علی	۹۰۵ھ	مازندران	طبرستان	شاہ اسماعیل ثانی صفوی والی ایران
جانبی	ابراہیم میرزا	۹۰۵ھ	صفهان	عراق عجم	سلطان سنجر سلجوقی والی خوارزم
جلی	سید عبدالواسع	۹۵۵ھ	غزستان	خراسان	

۱۰ مولانا عبدالرحمن صاحب تصانیف عالیہ است کہ عدائے موافق عدائے ہمیشہ نچاہ چہارمی شود،
 در فن سخنوری قدرت بکمال دارد، امیر علی شیر تاج و فاش گفته کہ کاشف سرا الی بود بیشک زان سبب
 گشت تیاج و فاش کاشف سرا کہ ۱۲

۱۱ ملا علی در فضیلت و کمالات مشہور ماں بود، در اول دانش و آخر جاوید تخلص می کرد،
 در اصفهان فوت کرد ۱۲

۱۲ ابراہیم میرزا، از شاہزاد ہائے والا گوہر صفویہ است، جامع جمیع حسنات صوریہ
 و معنویہ بود، روزیک شنبہ چہار دہم ذیحجہ در ۹۸۵ھ برادرش شاہ اسماعیل ثانی شہید کرد ۱۲

۱۳ سید عبدالواسع، در فن خویش گایہ دوران است، تا حال کہ راز شعر اشیوہ
 سخنوری او دست ندادہ، مداحی سلطان سنجر سلجوقی می کرد، دیوانش قریب بہ ہشت ہزار
 بیت است ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
تنها	میرزا عبداللطیف	۱۱۱۶ هـ	شهرستان	عراق عجم	اوزنگ نوب عالمگیر والی هند
تنها	میرزا محمد سعید	۰	قم	..	شاه عباس ثانی والی ایران

باب ثانی

شابیت	میر محمد فضل	۱۱۱۵ هـ	الآباد	هندستان	محمد شاه والی هند
ثانی	ملا محمد حسن	۱۰۶۶ هـ	مشهد	خراسان	صاحبقران ثانی شاه جهان والی هند
ثانی	خواجه حسین	۹۹۶ هـ	مشهد	..	جلال الدین اکبر شاه والی هند

۱۰ میرزا عبداللطیف خان شاعر کامل و خواهرزاده میرزا جلال سیرست ۱۲

۱۱ میرزا محمد سعید خلف حکیم باقر از اطاوار شاه عباس ثانی بوده دیوانش متداولست اقربت به

بیت دارد، گاهی سید هم تخلص میکرد، ابن عم میرزا جلال سیرست ۱۲

۹ میرزا محمد فضل، بزشتانی اصل است مولدش در آله آباد بود، بنیره اسلام خان تخلص و آباد برادر

نواب محبت خان است که در عهد عالمگیری بمصب امیر لامرای می پرداخت امرای دارالخلافه احترام

می کردند و سخنوران شهر در جمع فنون شعر سلس می دهند، داستانی گوید که تولدش در دارالخلافه دلی واقع

شده، دیوانش تقریباً پنج هزار بیت بوده باشد ۱۲

۸ ملا محمد حسن، پسر ثانی مشهدی است در عین جوانی فوت کرده، هند آمد بود ۱۲

۷ خواجه حسین، در غفوان جوانی در مشهد مقدس بحضرت سلطان ابراهیم جابی صفوی بو

قبل از آمدن به هند بادی درشت بیاضی مشاعر و هجاءات درشت در هندوستان باغزالی و فیضی عرفی هم محمد

عذوبتی که در کلام شیخ فیضی است از فیض محبت خواجه حسین است مرقدش در لامپور است ۱۲

تخلص	نام	سنه و وقت	وطن	ملک	عهد
جعفری	میر خود	.	ساده	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
جلال	خواجہ جلال الدین	.	شہرستان	آذربایجان	شاه شجاع والی فارس
جلال	جلال الدین	.	زواره	عراق عجم	صاحبقرانانی شاهجهان والی ہند
جلال	ملک جلال الدین	.	سیتان	خراسان	شاه عباس ماضی والی ایران
جلال	سید جلال الدین	.	یزد	عراق عجم	سلطان مظفر والی فارس
جلال	خواجہ جلال الدین	.	اردستان	"	.
جلالی	میرزا باقر الدین خان	.	سیجاپور	بہارستان	.
جمال	جمال الدین عبدالرزاق	.	صہبگان	عراق عجم	جلال الدین خوارزم شاہ والی خوارزم

۱۱۰ خواجہ جلال الدین از شعراے کامل الطباے حاذق بود۔ در خدمت شاه محمود و

شاه شجاع کمال تقرب داشت ۱۲

۱۱۱ ملک جلال الدین از ملازمان شاه عباس ماضی بود ۱۲

۱۱۲ سید جلال الدین، بغایت دانشمند و فہیم بود وزارت سلطان محمد مظفر والی

شیراز می کرد ۱۲

۱۱۳ جمال الدین عبدالرزاق پدر خلاق المغانی کمال الدین اصفہانی است از

اساطین شعرا بود بیشتر اشعارش درج صاعدیہ اصفہان است، کلیاتش قریب بہ ہزار

بیت میرسد، معاصر متراج رشید و طواطا و طہیہ فاریابی و مجرب ہرورکن الدین عمود ارتقی و اشہری

و تحیر بلقانی است ۱۲

تخلص	نام	سنه و وقت	وطن	ملک	عهد
جذلی ^{۱۱}	میرزا جذلی	۰	خوانسار	عراق عجم	جلال الدین کبر شاه والی هند
جرات ^{۱۲}	میر موسوی خاں	۱۰۶۵	اوزنگ آباد هندستان	محمد شاه والی هند	
جسمی ^{۱۳}	ملا جسمی	۰	همدان	عراق عجم	جلال الدین کبر والی هند
جعفر ^{۱۴}	جعفر بیگ	۰	"	"	"
جعفر ^{۱۵}	ابوالحسن جلال الدین	۰	دراهمن	"	شاه عباس ماضی والی ایران
جعفر ^{۱۶}	میر جعفر	۰	کاشان	"	"
جعفر ^{۱۷}	قوام الدین	۱۰۶۱	قرودین	"	جلال الدین کبر شاه والی هند
جعفری ^{۱۸}	میر محمد جعفر	۰	تبریز	"	شاه طهماسب ماضی والی ایران

۱۱ میرزا جذلی از کثرت زاد های خوانسار است ۱۲

۱۲ میر موسوی خاں گیلانی اصل است پدرش محمد شیخ در اوزنگ آباد می بود، خودش

باز نظام الملک آصف بجاه سمری برد، صاحب استعداد و دزشر نویسی ممتاز بود ۱۳

۱۳ ملا جسمی، جسم سخن اچان است در عهد کبر شاه و جهانگیر شاه بهند آمدن ۱۴

۱۴ ابوالحسن جلال الدین، از افاضل عالی مقدار و شعرای فصاحت شعار بود، شرحش

بر قصاید نوری مشهور، مصارست و اغستاتی تخلص می آید ابوالحسن نوشته ۱۵

۱۵ میر جعفر، مکتب از از خوش سخن کاشان است، در عهد شاه عباس ماضی بوده ۱۶

۱۶ میرزا قوام الدین آصف خاں خلف میرزا بدیع الزمان است، در اول حال

بهند آمدن ترقیات کرده، از شاه سلیمان شان هند (کبر شاه) آصف خاں لقب یافته ۱۸

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
جو دت	میرزا ایوب بیگ	۱۱۲۵	دهلی	هندستان	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند
جوشی	حسین بیگ
جویا	میرزا ادراب بیگ	۱۱۱۵	کشمیر	هندستان	صاحبقران ثانی شاهجهان والی هند

باب حاء

حاتم	حاتم بیگ عطار	.	همدان	عراق عجم	.
حاتم	خواجه حاتم بیگ	۹۰۰	اردو باد	آذربایجان	شاه عباس ماضی والی ایران
حاتم	مولانا حاتم	۹۹۴	کاشان	عراق عجم	"
حاجی	ملا محمد	.	گیلان	طبرستان	شاه سلیمان صفوی والی ایران
حاجی	ملا محمد حاجی	.	طهران	عراق عجم	.

۱- میرزا ادراب بیگ هشتاد و سه سال از ایران است تولدش در کشمیر بوده بصفت میرزا ابوطالب
 کلیم و میرزا صاحب در آنجا رسید در زمان عالمگیر فوت شد ۱۲

۲- خواجه حاتم بیگ از اولاد خواجه نصیرالدین طوسی است در کرمان وزیر کتاش خان
 بعد از آن بوزارت شاه عباس ماضی مقرر شد ۱۲

۳- مولانا حاتم، از شعرای مقرر زمان شاه عباس ماضی است در سنخوری صاحب تسمه بود،
 با چشم و چشمی و فمبی و شجاع و نظیر مشاعرات مباحثات در میان داشت ۱۲

۴- ملا محمد، از افاضل زمان بوده ۱۲

۵- ملا محمد حاجی، مرد خوش حالتی بوده ۱۲

تخلص	نام	سنه و قات	وطن	ملک	عمد
جمال	میر جمال الدین	۰	نخند	خراسان	جلال الدین خوارزم شاه والی خوارزم
جمال	میر جمال الدین	۰	همدان	عراق عجم	
جمالی	شیخ فضل الله	۹۲۲ هـ	دهلی	هندستان	بابر شاه والی هند
جانب	میرزا ابوطالب	۱۱۳۵ هـ	کشمیر	"	صاحبقران ثانی شاه جهان والی هند
جانب	میرزا فتح الله	۱۱۳۸ هـ	صهفان	عراق عجم	فرخ سیر والی هند
جنتی	شیخ زین الدین	۰	"	"	"

۱۰ میر جمال الدین از استادان سخن بوده، مع جمال الدین عبدالرزاق بسیار کرده،

معاوضه فیاریابی است نظیر سبجو او کرده ۱۲

۱۱ میر جمال الدین از اجله اسدآباد (از توابع همدان) است از علوم رسمی بهره یاب بود ۱۲

۱۲ شیخ فضل الله از معرفت بهره دانی داشت با مولوی جامی مصححت بوده

دانش در دهلی است ۱۲

۱۳ میرزا ابوطالب در فن انشا و سخن خطیگانه آفاق بود دیوانه مشتکبر دوسه هزار

بیت دارد، در صهفان فوت و همانجا مدفون شد ۱۲

۱۴ میرزا فتح الله ولد میرزا مهدی در ترتیب نظم طبعی بنفایت قادر داشت بمده طبع سخن شایسته

بود، بانخصوص بطرز قدما بسیار میل میکرد، دیوانش چهار هزار بیت میرسد ۱۲

۱۵ شیخ زین الدین از جمله درویشان صهفان است، کلیاتش قریب بیست هزار

بیت است ۱۲

شخص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
حاکم	حکیم بیک خان	۱۱۸۵	لاهور	هندستان	محمد شاه دالی هند
حالی	قاسم بیک افشار	۱۱۸۵	طهران	عراق عجم	شاه طهماسب ماضی والی ایران
حالی	سید عبید	.	اصفهان	"	شاه عباس ماضی والی ایران
حالی	شمس الدین	.	یزد	"	"
حالی	میرزا حالی	.	بخارا	خراسان	"
حالی	آمال الدین میر علی	۱۱۹۲	هرات	"	سلطان حسین میرزا والی هرات
حامدی	میرزا حامد	.	قم	عراق عجم	طهماسب شاه ماضی والی ایران
حامدی	ملا حامدی	.	شوشتر	فارس	شاه عباس ماضی والی ایران
خاوری	ملا خاوری	.	یزد	عراق عجم	.
حبیب	میرزا حبیب	.	شوشتر	فارس	.

۱۱۸۵ قاسم بیک افشار، در شاهره شعرای شاه طهماسب صفوی است از علوم صاحب بود

شوارب خوب بسیار دارد ۱۲

۱۱۸۵ سید عبدالقادر، متبع از علم میرزا صاحب است تخلص نیز از ایشان یافته، دیوان قصیده

دانش نخبینا بست هزار بیت باشد ۱۲

۱۱۸۵ شمس الدین، از بعد از فاضل زمان شاه عباس ماضی بوده ۱۲

۱۱۸۵ میرزا حامد، از شعرای زمان شاه طهماسب ماضی است ۱۲

۱۱۸۵ ملا حامدی، از فاضل و در شاعری کامل بود ۱۲

تخلص	نام	سنه و قات	وطن	ملک	عمد
حادثی	حکیم کمال الدین	۱۰۶۴ هـ	گیلان	طبرستان	صاحبقران ثانی شاهیجان الی هند
حارثی	شیخ الاسلام حارثی	.	بلخ	خراسان	.
حاصل	شاه باقر	۱۲۰۰ هـ	تبریز	عراق عجم	جمانگیر شاه والی هند
حافظ	خواجہ شمس الدین	۷۹۱ هـ	شیراز	فارس	شاه شجاع والی فارس

۱۰ حکیم کمال الدین، خلف حکیم ساهم ابن مولانا عبدالرزاق است کمال قابلیت داشت
شاعر خوب گفته: در خدمت صاحبقران ثانی شاهیجان می بود ۱۲

۱۱ شیخ الاسلام حارثی، قدوه ارباب طریقت است محمد عوفی گوید در عالم سخن رتبه بلند
داشت من از خدمت می استفاده نموده ام، در مدح اهل بیت سالت بزبان تازی قصایدش مشهور است

۱۲ خواجہ شمس الدین، خسر فخر و معانی دیوسف مصر خندانی است نک کلامش شورانگیز انجمنهاست
و سوزینه اش آتش زن فرمنا، در ابتدائی حال دامن سعی با کتب علوم پرزده بیاید علای فضیلت
ارتقا نمود، کسب علوم تصوف از شیخ مطار نیشاپوری که از مشایخ آن زمان بود نمود -

از شعرای صوفیه صافیه است کلامش از غایت صفا آید لال است از نهایت آبداری سلک آل،
از چاشنی درد و مشرب لذت دارد، حقائق و معارف الهیه پرده نشین استعارات مجاز کرده و

معانی خاص اب عبارت خط و خال بر آورده تا نظر برناحرم بر خضاره حالات ایشان نیفتد و جمال
حال از چشم نا فهمان محفوظ ماند، چون در سخن او اثر تکلف نیست فال دیوانش از غیب خبر میدهد،
لسان الغیب لقب یافته، در ۷۹۱ هـ و بقول بعض در ۷۹۲ هـ از عالم فانی رفت در خاک مصلا

بدفون گشت، خاک مصلا ماده تیغ اوست ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
حسرت	ملا سید محمد	.	مشهد	خراسان	محمد شاه والی سنده
حسن	مولانا حسن	.	کاشان	عراق عجم	
حسن	سید اشرف الدین	۵۶۶ هـ	غزنی	خراسان	بهرام شاه والی غزنی
حسن	خواجہ نجم الدین	۵۳۱ هـ	دہلی	ہندستان	علاء الدین خلجی و تغلق شاہ والی سندھ
حسن	ملا حسن منگھم	.	نیشاپور	خراسان	ملک مغزالدین کرتالی بہرات
حسن	حسن علی	.	اصفہان	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی والی ایران

۱ ملا سید محمد شاہ - شہوہ و از سادات موسویہ مشہد مقدس بود۔ پدرش میرزا صدر الہند
آمن تولد سید مذکورہ در باد اتفاق افتاد، در صغرین ہمراہی پدر خود بطن معاودت نمود، درین
سخنری از تیر زامندی عانی شہدی تربیت یافتہ، دانشتانی گوید اگرچہ شعر او کمتر است اما غزل
و سلاست بسیار۔

۲ سید اشرف الدین حسن ابن ناصر طوی از اہل سلوک زہد و صلاح بود، محمد عونی گوید
” روزی و غظمی گفت: استاد ہزار کس در پای مہر او حاضر بودند و می گریستند، در مح بہرام شاہ
غزنی قصائد ناوارد۔“

۳ خواجہ نجم الدین حسین از مردان قدوہ السالکین حضرت خواجہ نظام الدین اولیا دہلوی
قدس سرہ، فضائل او کثرتش از غایت شہرت محتاج بیان نیست، صاحب نامہ عامرہ فائقہ در ۱۲۵۶ ہ
۱۲۵۷ ہ ملا حسن، مشہر بہ حکم از زندیمان سلطان غیاث الدین کرت و معاشرہ مظفر ہروی است ۱۲

۴ حسن علی از اجداد اصفہان است ۱۲۰

تخلص	نام	سنه و قات	وطن	ملک	عهد
حبیب	خواجه حبیب الله	.	اصفهان	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی والی ایران
حبیب	میر حبیب الله	.	شیراز	فارس	شاه سلیمان صفوی والی ایران
حجت	میرزا مهدی	.	مشهد	خراسان	شاه سلیمان صفوی والی ایران
حرفی	ملاحرفی	۹۴۱ هـ	اصفهان	عراق عجم	شاه طهماسب صفوی والی ایران
حزین	شیخ محمد علی	۱۱۸۰ هـ	"	"	سلطان حسین صفوی والی ایران مهمبر شاه والی هند
حزنی	تقی الدین	۹۴۴ هـ	"	"	شاه طهماسب صفوی والی ایران
حسابی	میرزا سلیمان	.	نطنز	عراق عجم	شاه عباس صفوی والی ایران

۱۰ خواجه حبیب الله از قضاة تکره اصفهان و فضل عالیشان بود ۱۲

۱۱ میر حبیب الله برادر میرزا عبدالله عشق و علم نژاده او دست در زبان شاه سلیمان صفوی در شیراز بجوار رحمت الهی سوار

۱۲ ملاحرفی خواهرزاده ملا سکیسی است ۱۲

۱۳ شیخ محمد علی اصلش از آسجان است و اصفهان نشو و نمایافته در بعضی علوم مهارت داشت

و جامع انواع طرز سخن و عهد خود بود در او اسطغر میند و ستان سید در بنارس درگذشت و ترکیه

پنج شاه مدفون گشت ۱۲

۱۴ تقی الدین قدوه فضلا و کعبه بغا و شعر بود از شعرای زمان شاه طهماسب صفوی شاه عباس صفوی

بود اشعار خوب بسیار دارد ۱۲

۱۵ میرزا سلیمان در فضیلت موسیقی صاحب نگاه بود و در طرز سخنوری گمانه محضر ۱۳

تخلص	نام	سنه و قافا	وطن	ملک	عمد
حسین	خواجه حسین	۹۶۹ هـ	مرو	خراسان	جلال الدین اکبر شاه الی بند
حسین	آقا حسین	سنه	خوانسار	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی والی ایران
حسین	تاج الدین حسین	.	اصفهان	"	.
حسینی	سلطان حسین میرزا	۹۱۱ هـ	هرات	خراسان	.
حسینی	میرزین سادات	۹۱۵ هـ	"	"	بهاکوخاں والی خراسان
حسین	مولانا حسین	.	اردبیل	.	شاه طهماسب صفوی والی ایران

۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

شخص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عمد
حسن علی	حسن علی	.	شوشتر	فارس	.
حسن علی	قاضی حسن	.	قزوین	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی هند
حسن علی	مزا احسان خان	.	مشهد	"	شاه سلیمان صفوی والی ایران
حسن علی	آقا حسن خان شالمو	سنه ۱۱۰۰	هرات	خراسان	عباس شاه ماضی والی ایران
حسن علی	حسن علی	.	یزد	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی هند
حسن علی	تاج الدین حسن	.	رے	"	شاه طهماسب ماضی والی ایران
حسین	حسین معالی	سنه ۱۱۰۰	هرات	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان
حسین	حسین خلف باقر	.	صفهان	عراق عجم	.

۱۱ ملا حسن علی، خلف ملا عبداللہ شستری است، در ذیل کمال ہر دو مشہور زمانہ ۱۲

۱۱ قاضی حسن، کمال فضائل معدن لود، در خدمت اکبر شاہ بدلتب عالیہ رسیدہ ۱۰۰ مہما

صوبہ داری گجرات نمود ۱۲

۱۱ میرزا احسان خان، در اوائل حال در زمان شاہ سلیمان صفوی بہما ت دیوانی مشغول بود،

آخ در مشہد مقدس بعبادت پرداختہ درگذشت ۱۲

۱۱ آقا حسن خان شالمو، ولد حسن خان، بعد از پدر ب حکومت ہرات سرور گردید، میرزا ملک شرفی

ومیرزا نصیحی ہروی و ملا اوجی از صاحبان ہی بودہ دیوانش در ب بسہ ہزار بیت است ۱۲

۱۱ حسن علی، بہمدآن، باز بایران رفت، خوش صحبت بود ۱۲

۱۱ تاج الدین حسن، شاگرد مولانا میرزا جان شیرازی است ۱۲

تخلص	نام	سنه و قات	وطن	ملک	عهد
حمید ^{۱۱}	حمید الدین	۵۶۷	بخارا	خراسان	سلطان بنجر سلجوقی والی خوارزم
حمید ^{۱۲}	شیخ حمید الدین	۵۶۴۳	ناگور	هندستان	شهاب الدین غوری والی هند
خنطله ^{۱۳}	حکیم خنطله	۵۲۱۹	بادعیش	خراسان	یعقوب بن لیث والی خراسان
حیاتی ^{۱۴}	مولانا حیاتی	۱۱۰۰	کاشان	عراق عجم	جلال الدین کبر شاه والی هند
حیاتی ^{۱۵}	ملاحیاتی	۱۰۱۵	گیلان	طبرستان	،،
حمید ^{۱۶}	میر حمید کلچہ	۵۹۲۸	ہرات	خراسان	شاه طہماسپ ماضی والی ایران
حمید ^{۱۷}	میر حمید	۵۹۲۸	تبریز	عراق عجم	جلال الدین کبر شاه والی هند

۱۱ حمید الدین ابن اتا و عمق بخاری است بغایت شوخ طبع و زیرک و تیزالو؛ حکیم سومی ابو کردہ
 ۱۲ شیخ حمید الدین، از کبار طبقہ عدیہ صوفیہ است مولد و مدفنش ناگور است بخدمت شیخ شہاب الدین

سہ دوری رسیدہ و فرقد از خواجہ معین الدین چشتی یافتہ ۱۲

۱۳ حکیم خنطلہ از اتادان قدیم است گوید از وی بیشتر کتب شعرا سی گفند اند از شعرا می آمد علی بن لیث بو
 ۱۴ مولانا حیاتی از شعرا می زمان شاه طہماسپ صفوی بودہ تعلق او صدی نوشتہ است کہ من اورا

دیوانم در ہندوفات یافتہ ۱۲

۱۵ ملاحیاتی در زمان کبر شاہ ہند آمدن یکبار جہانگیر بادشاہ اورا بزرگ کشید بہ نقلی تر شاہ جہان

ماضی حیاتی کاشانی را بزرگ کشید ۱۲

۱۶ میر حمید کلچہ با آنکہ اُمی بود در میدان فصاحت گوی از نگہان می ربود ۱۲

۱۷ میر حمید را از شاگردان مولانا لسانی است با وحشی مباحثات داشت در برابر سہو اللسان سزا

تبریزی اشعار مولانا لسانی را تفسیرنہای خوب کردہ است ۱۲

تخلص	نام	سنه و قافا	وطن	ملک	عہد
حشری	ملا حشری	.	تبریز	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
حشمت	امام قلی	۱۲۰۰ھ	صفهان	"	محمد شاه والی ہند
حشمت	میر مختار شمس علی	۱۲۲۳ھ	دہلی	ہندوستان	"
حضور	میر عزیز اللہ	سنہ	تم	عراق عجم	شاه طہماسپ صفوی والی ایران
حفیظ	میر حفیظ اللہ	۱۱۶۰ھ	صفهان	"	اوزنگ ٹیب عالمگیر والی ہند
حقیری	شہاب الدین احمد	.	تبریز	"	سلطان حسین میرزا والی خرابجا
حکاک	میرزا منعم	.	شیراز فارس		
حکیم	فضل اللہ	.	اردستان	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
جلدہ	میرزا قانی	.	سندھ ہندستان		

۱۲ ۱۔ امام قلی، در غدوت کلام از اشعار نوی سبقت ربود

۱۲ ۲۔ میر مختار شمس علی، اصل دی از بدخشان است، دیوالتس قریب بہت نام بریت است

بسیار خوش سیتہ و شیریں زبان واقع شدہ ۱۲

۱۲ ۳۔ میر عزیز اللہ، برادر کوچک اشکی قوی است

۱۲ ۴۔ شہاب الدین احمد، پرنسز کاسے بود معروف معاصر شاہ طہماسپ صفوی است

در فن شعر و معما معروف بود، و در نظم قصیدہ و غزل مہارت کامل داشت ۱۲

۱۲ ۵۔ میرزا جانی، از شاہزادہ ہای سندست، در نظم سلیقہ کامل داشت

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ملک	عهد
خالص	فخرالدین	۰	هرات	خراسان	
خالصه	فخرالدین	۰	مرو		سلطان سنجر سلجوقی والی خوارزم
خروش	حسین بیگ	۰	تبریز	عراق عجم	شاه عباس صفوی والی ایران
خسرو	امیر ابوحسن	۲۵هـ	دهلی	هند و کشان	سلطان غیاث الدین بلبن و تعلق شاه والی هند
خضالی	مولانا حیدر	۰	تون	خراسان	نورالدین جهانگیر شاه والی هند
خضری	ملا خضر	۰	تبریز	عراق عجم	
خضری	ملا خضر	۳۰هـ	لار	فارس	شاه عباس صفوی والی ایران

۱۲ فخرالدین از افضل دانشمندان ذبا حکیم انوری دوستی بسیار داشته ۱۲
 ۱۳ حسین بیگ در عهد شاه عباس صفی بدتبه مارت رسین و کمال قابیت داشت ۱۲
 ۱۴ امیر ابوحسن امیر شعرا و خسرو بلخارست بعضی از انکار بلاغت اشعارش چنان واقع شده
 که هر یک با صد هزار بیت برابری می کند. ۹ مل امیر خسرو از اترک است، هشتاد و چهار سال عمر یافت
 خیالات امیر خسرو از مثنوی و دیوان قصائد و غزلیات از چهار صد هزار بیت بیشتر بود و طوطی شکر تعلق
 ماده تاریخ فوت او است ۱۲

۱۵ مولانا حیدر هندوستان کن بلازمست مهابت نال لهری بود ۱۲

۱۶ ملا خضر، معاصر جامی است ۱۲

تخلص	نام	سنة وقت	وطن	ملک	عهد
حیرتی	ملاحیرت	۱۰۶۱ هـ	تون	خراسان	شاه طهماسب ماضی والی ایران

باب خاء

خاری	ملاخاری	۰	تبریز	عراق عجم	شاه طهماسب ماضی والی ایران
خازن	میرزا شریف	۰	"	"	شاه سلیمان صفوی والی ایران
خاقانی	حسان العجم فیله	۵۸۲ هـ	شروان	آذربایجان	سلطان محمد سلجوقی والی ایران
خاکی	میرزا اجانی	۰	شیراز	فارس	شاه طهماسب ماضی والی ایران
خالص	سید حسین	۱۲۲۰ هـ	اصفهان	عراق عجم	اوزنگ نیب عالمگیر والی هند

۱- ملاحیرت شهباش از ماوراءالنهرت پیوسته به سجده آن تهنیت قضا میگردانند که نمی توان دید در کتبان از بام که در اسرعت افتاد و مرد. در زمان شاه طهماسب ماضی از وطن گریخته به ایران آمد و ملازمت شاه شرف نام.

۲- ملاخاری از غریزان عهد کبری بوده است. ۱۳

۳- میرزا شریف از بارزده اصفهان است در ری یوسف خان بختیاری بود ۱۴

۴- فضل الدین در میان محمد باقر خردمند و شیخواران محکوم گوی شاه بوده پیدا شده است احدی را عدیل خود نمیدانست که حکیم مردم سنائی غزنوی را در او اهل حال حقایق تخلص میکرد با آواز خاقان کبیر تر و نشان الپ ارسلان سلجوقی خاقانی لقب یافته او در تبریز فوت کرد و در سمرقند فونش ۱۵

۵- میرزا اجانی از اعظم زمان شاه طهماسب ماضی است ۱۶

۶- سید حسین در زمان عالمگیر هند آمده بخراب استیاز خان متارگودید دیوانش به نهار بست ۱۷

تخلص	نام	سنة پيدايش	وطن	ملک	عهد
خواجگه خیال	میرزا غیاث	.	برات	.	.
			سیراز فارس	شاه عباس ماضی والی ایران	

باب ۵

داعی	ملا داعی	.	انجدان	عواقب عم	شاه عباس ماضی والی ایران
داعی	شاه داعی الی الله	۱۶۵۰	سیراز فارس	شاه شجاع والی فارس	
دانش	میرضی	۱۶۹۵	مشهد	خراسان	صاحبقران ثانی شاه جهان والی هند

۱۵ داغستانی در تذکره خود ذکر او کرده ۱۲

۱۶ میرزا غیاث خلف الصدق میرزا صدر او نواده میر باقر داد دست بهمی طور نشان

بود. در نظم کمال قدرت داشت در فضل و عنان نمونه جد خود بود ۱۲

۱۷ ملا داعی مرد صوفی منش برادر ملک طیفور است بیشتر در کاشان بسر میکرد ۱۲

۱۸ شاه داعی الی الله مولود و دانش شیراز است از کمالان محقق و اصلان حق بود

معاصر شاه نعمت الله ولی و حافظ شیرازی است علم حدیث از ابن حجر فرا گرفته دیوانش پنجاه هزار

بیت بوده باشد شش مثنوی مسی به سینه منلوم است و در مثنوی مولانا را در شرح نگاشته است

مرقدش در خارج شیراز زیارتگاه اهل راز است ۱۴

۱۹ میرضی از ارباب دانش کمال بود. بهند آه در خدمت شاه جهان نوازش یافت

و آخر بطن بازگردید ۱۲

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عهد
خطاط	فخرالدین	.	بهرات	خراسان	.
خطای	شاه اسماعیل صفوی	۹۳۰	صفهان	عراق عجم	.
علقی	ملا خلقی	.	شوشتر	فارس	جلال الدین اکبر شاه و الی بنده
ضلعی	میر محمد یوسف	.	بخارا	خراسان	سلطان حسین میرزا و الی خراسان
خلیل	سلطان خلیل میرزا شاه	۹۸۰	سمرقند	"	.
خلیل	میرزا باقر	.	اکاشان	عراق	شاه سلیمان صفوی و الی ایران
خواجو	ابوالعطاء محمود	۹۵۳	اکرمان	خراسان	سلطان ابوسعید خراسانی و الی فارس

۱ شاه اسماعیل صفوی از شهرهای ایران بن سلطان حیدر حسینی صفوی است در فارس و ترکی

صاحب دیوان است ۱۲

۱۳ ملا خلقی از شاعران نام اکبر شاه بود. آخر بشیر از مرعفت کرد ۱۲

۱۴ میر محمد یوسف به تجارت معیشت می کرد ۱۲

۱۵ سلطان خلیل ابن میران شاه ابن امیر تیمور صاحب قراول است بعد از امیر تیمور بر سر بر سلطنت

سمرقند جلوس فرمود، در نظم کمال قدرت دهشته ۱۲

۱۶ میرزا باقر، در مشهد مقدس ساکن بود و بهما بخانوت شد دیوانه چهارده هزار بیت است ۱۲

۱۷ ابوالعطاء محمود، مرید شیخ علامه الدین سمنانی و تلامذ سلطنت ابوسعید خراسانی بوده،

معاصر شیخ سعدی است صاحب دیوان است مثنوی روضه الالوار در جواب مخزن اسرار گفته و

مثنوی همایون بنامی در بغداد گفته، خوابگاهش قلعه اکبر بشیر است ۱۲

تخلص	نام	سنہ و قبا	وطن	ملک	عہد
دوانی	علامہ جلال الدین	۹۰۸ھ	دوان	گازرون	ابوسعید بن درجال والی فارس

باب د

ذریہ	میرزا عبداللہ	۱۱۳۷ھ	صہبان	عراق عجم	سلطان حسین صفوی والی ایران
ذکی	لطیف الدین مرغنی	.	تبریز	"	.
ذکی	ملاذکی	۱۰۳۰ھ	ہمدان	"	شاہ عباس ماضی والی ایران
ذوقی	علی شاہ	.	اردستان	"	"
ذوقی	محمد امین ترمکان	۹۲۹ھ	کاشان	"	شاہ طہماسپ ماضی والی ایران

۱۔ علامہ جلال الدین معاصر صدر شیرازی ست کہ در ۹۰۳ھ فوت شد ملا دوانی را بتخلف
تخلص خود کرده ست؛ دوان از توابع گازرون ست؛ سالما در شیراز تحصیل علوم کرده مسلم عمد شد،
صاحب تصانیف عالیہ ست ۱۲

۲۔ میرزا عبداللہ ذریہ ملا محمد باقر مجلسی ست؛ طبعی در کمال سخن شناسی دہشت در بلکہ فرم با
فوت شد، ما در رمضان مادہ تاریخ فوت او ست ۱۲

۳۔ ملاذکی، معاصر شکوہ بہدانی و شاگرد ابراہیم بہدانی ست ۱۲

۴۔ علی شاہ، اگرچہ از کتب علوم بے برہ بود، اما در سنخوری مرتبہ عالی دہشت دقتی حکیم شہائی
از وی رنجیدہ شد صدر باعی در سجاو گفتہ، ذوقی اصفہانی و از دوستانی کیے ست ۱۲

۵۔ محمد امین، بالکل فضیلت پریمیگیاری در عالم سنخوری چوں آفتاب عالم بے مثل بود، از شاگردان

میرزا جان شیرازی ست پندی در خراسان فارس و عراق سیاحت کردہ در قصبہ لایجان فوت شد ۱۲

تخلص	نام	سند و تاریخ	وطن	ملک	عهد
داود	میرزا داود	۱۳۳۳ هـ	مشهد	خراسان	شاه سلیمان صفوی و الی ایران
درکی	ملا درکی	.	قم	عراق عجم	شاه عباس ماضی و الی ایران
درویش	عزیز الله	.	قزوین	"	سلطان حسین میرزا و الی خراسان
دستور	میرزا رفیع	.	.	.	جلال الدین اکبر شاه و الی هند
دقیقی	استاد ابو منصور	۳۳۴ هـ	بلخ	خراسان	سلطان محمود غزنوی و الی غزنی
دوست	دوست علی	.	سبزوار	"	سلطان حسین مرزا و الی خراسان
دولت	دولت شاه	۳۹۰ هـ	سمرقند	"	"

۱- میرزا داود، خلف الصدق میرزا عبداللہ شمس است در وفیض و کمال گمان زمان خود بوده

اشعار آیدار از وی یادگار است مدتی بتولیت مشهد مقدس سرفراز بود ۱۲

۲- ملا درکی، از شعرا و مقرر زمان معاصر شاه عباس است ۱۲

۳- عزیز الله در فن سخنوری کمال داشت از نمای مجلس سلطان یعقوب، هفت هشت هزار

بیت دارد، معاصر مولوی جامی است و منکر کمال ستاعی او است ۱۲

۴- میرزا رفیع، در حکمت صاحب سنگاه بود، همراه شیخ محمد خاں بندگان و از اصف خان

نوازش یافته ۱۲

۵- استاد ابو منصور، ملک الشعرا و عهد سلطان محمود غزنوی است کتاب گرشاسب

از دست ۱۲

تخلص	نام	سند و قبا	وطن	ملک	عہد
راشیخ	میر محمد زماں	۱۱۰۴ھ	سرہند	ہندوستان	اوزنگ نیب عالمگیر والی ہند
رضی	فصاحت خاں	.	.	.	(از بہار عجم)
رافضی	ابوسعید بابویہ	.	قزوین	عراق عجم	سلطان منوچہر سلجوقی والی سرخا
رافضی	عزالدین	.	نیشاپور	خراسان	سلطان محمود غزنوی والی غزنی
راقم	میرزا سعید الدین	۱۱۸۸ھ	مشہد	"	شاہ سلیمان صفوی والی ایران و شاہ جہاں والی ہند
راہب	میرزا جعفر	۱۱۶۶ھ	اصفہان	عراق عجم	سلطان حسین صفوی والی ایران و اوزنگ نیب عالمگیر والی ہند

۱۔ میر محمد زماں از مردم سرہند بودہ، د آفر عہد عالمگیر بادشاہ در سرہند فوت گردید، مادہ تاریخ از سرخوش ۷ نبرد گفت بادل کہ راسخ مرد ۱۲

۲۔ ابوسعید بابویہ خاقانی مرع وے کردہ ہست ۱۳

۳۔ عزالدین مولدش اسفراین ست اما بعضے از سبوارش گفتند محمد عوفی گوید کہ از روزہ ساخراسانست

۴۔ میرزا سعید الدین خلف خواجہ عنایت ست، باید رخود بہند آمد و آفر در زمان شاہ سلیمان صفوی بہ منصب وزارت سرفراز گردید، ممدوح عیظامے نیشاپوری و شوکت و مقیمائے مشہدی ست ۱۲

۵۔ میرزا جعفر طباطبائی، تولد وے در اصفہان ست، نوادہ فضل مرحوم میرزا رفیع

نامنی ست، در اقام شعر ہست و زمان ست، میرزا امام قلی برادر اوست کہ با آزاد بگرامی در سفر لاہور رفیق طریق بود ۱۲

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ملک	عبد
ذوالفقار	سید ابراهیم الدین حسینی	۷۴۹ هـ	شروان	آذربایجان	سلطان محمد بن تکش والی عراق و فارس
دینبندی	میر حیدر	.	صفهان	عراق عجم	ابراهیم عادل شاه والی سجاپور

باب ۱۱

رابعه	رابعه	.	بنج	خراسان	امیر نصیر بن احمد سمنانی والی خراسان
رازی	میر عسکری عاقل خان	۱۱۰۸ هـ	خواف	.	اورنگ زیب عالمگیر والی هند
رازی	مولانا رازی	.	شیراز	فارس	سام مرزبانی والی ایران
رازی	زمانای نقاش	.	صفهان	عراق عجم	.

۱۱ سید قوام الدین حسین معاصر خاقانی و فکلی شروانی و جمال اصفهانی است، فنش در

مقبوره الشعره سرفاب است ۱۲

۱۱ میر حیدر در خدمت عادل شاه می بود ۱۲

۱۱ رابعه زین العزب بنت کعب صاحب اتق هر دو زبان تازی دری بود در برد و لغت شعرا

آباد بسیار گفته است، آخر زمان سامانیه دریافت و معاصر آل بابویه و رودکی بود ۱۲

۱۱ میر عسکری عاقل خان در خدمت عالمگیر پادشاه کمال اقتدار داشت، قصه پداوت از بنی

بفارس نقل نموده است. دور مثنوی دیگر هم گفته، اما شعرش چندان نکند دارد، اصلش از خواف است

اما در هند متولد شده، ناصر علی سمرقندی ماده تاریخ فوت او ناظم عادل بود، گفته ۱۲

۱۱ مولانا رازی سام مرزبان اصفوی در تذکره خود موسوم به تنجیه السامی ذکر او کرده است ۱۲

۱۱ زمانای نقاش، در اول حال آنور تخلص میکرد ۱۱

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عهد
رشید	رشید الدین طوطا	۵۷۵ هـ	بلخ	خراسان	جلال الدین منچر سلجوقی و الی خوارزم
رشید	خواجہ رشید الدین	.	ہمدان	عراق عجم	سلطان محمد خدابندہ الی ایران
رشیدی	استاد ابو محمد	.	سمرقند	خراسان	سلطان ابہیم بن مسعود الی غزنی
رضا	میر محمد رضا	.	خوانسار	عراق عجم	.
رضا	رضابیک	.	ہمدان	..	شاہ سلیمان صفوی و الی ایران
رضا	آقا رضا	.	گیلان	طبرستان	.
رضا	میرزا محمد رضا	.	صفهان	عراق عجم	.

۱۱ رشید الدین طوطا، جامع اکثرے از فضائل منبر بود. اندر شعر لفظ بباحثت بلاغت استادی

او اعتراف دارند معاصر ادیب صابر و الوری و حکیم سوزنی ہست ۱۲

۱۲ خواجہ رشید الدین، از دوزرای حلیل القدر است جامع رشیدی از مصنفات اوست بغایت

قیم و در ہنرمندی و نیک اندیش بود مدتہا در وزارت ارغون خان سلطان محمد خدابندہ بسر بردہ ۱۳

۱۳ استاد ابو محمد، معاصر مسعود سعد سلمان و عمیق بخاری و ولولوی و کلکامی و نجیبی و سپہری و جوہری

و سعدی و علی شطرنجی و علی تائیدی و یحییٰ فرغانی است، شمنوی مہر و وفا از دست ۱۴

۱۴ آقا رضا، بہ اکثر مراتب علیہ مربوط و سلیقہ ستیقیم و فطرت عالی داشت؛ در ایام سہیلا

افانمہ بر حمت اینغی در پیوست ۱۵

۱۵ میرزا محمد رضا، خلف انورند باو مجلسی است، در فقہ و حدیث و تفسیر بہرہ وافی داشت،

بہ شعر و انشا بسیار مانوس بود، انشای مسی معراج کنفس در کمال تمانت از دست؛ در ایام سہیلا

افانمہ در صفہان در گذشت ۱۶

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عهد
راج ^{۱۲}	میر محمد علی	۱۱۵۰	سیالکوٹ	ہندوستان	محمد شاہ والی ہند
رباعی	شیخ رباعی	.	مشہد	خراسان	شاہ طہماسپ ناضی الی ایران
ربیع	ملاربیع	.	اہر	عراق عجم	
رجائی ^{۱۲}	خواجہ سیف الدین محمود	۹۶۲ھ	صفهان	"	شاہ طہماسپ ناضی الی ایران
رحیمی ^{۱۲}	زین العابدین	.	تون	خراسان	
رحیمی ^{۱۲}	عبدالرحیم خاں	.	آگرہ	ہندوستان	جلال الدین اکبر شاہ والی ہند
رسی	رسی قلندر	.	یزد	عراق عجم	
رشدی	ملارشدی	.	قم	"	شاہ طہماسپ ناضی صفوی الی ایران
ریشکی ^{۱۲}	محمد محسن بیگ	.	ہمدان	"	"

۱۲۔ میر محمد علی از سادات سیالکوٹ بود، مرد قلندر مشرب بوده و در شهر خود بسر می برد،

۱۲۔ رفت راج ب عالم باقی، تیاریخ فوت اوست

۱۲۔ خواجہ سیف الدین محمود، در سنخوری بے نظیر بوده

۱۲۔ زین العابدین، از سادات حسینی بود

۱۲۔ عبدالرحیم خاں خانخاناں، در انشای نظم و نثر بہ لغات ثلاثہ ہندی و ترکی و فارسی

کمال ہمارت داشتہ ۱۲

۱۲۔ محمد محسن بیگ در میدان سنخوری گوی از دیگران برده در عهد شاہ طہماسپ ناضی صفوی

در تبریز عسکری گشتہ و ہم در آن جا کشتہ شد ۱۲

تخلص	نام	سنه و قفا	وطن	ملک	عهد
رفع ۱۱	رفع الدین	۰	کرمان	خراسان	.
رفع ۱۲	رفع الدین	۰	ابهر	عراق عجم	سلطان محمود غازی خان الی صفهان
رفع ۱۳	میرزا حسن بیگ	سنه ۱۰۲۵	مشهد	خراسان	شاه جهان والی هند
رفع ۱۴	عبدالعزیز	۰	لنجان	عراق عجم	جلال الدین خجازه شاه الی خوارزم
رفع ۱۵	ملا رفیع	۰	شهرستان	»	شاه عباس ماضی الی ایران
رفع ۱۶	میرزا رفیع	۰	ناین	»	شاه سلیمان صفوی الی ایران
رفع ۱۷	میرحیدر معانی	سنه ۱۰۲۵	کاشان	»	جلال الدین اکبر شاه والی هند

۱۱ رفع الدین، از دراستگان بود، گویند طبع دقیق یابس از حقیقت اشیا را گاهی داشته ۱۲

۱۲ رفع الدین، معاصر کمال صفهانی و اشرادمانی است ۱۳

۱۳ میرزا حسن بیگ، صلش از قزوین است مدتی با قامت مشهور مقدس ذخیره است

اندوخت، لهذا به مشهوری علم گردید ۱۴

۱۴ عبد العزیز، معاصر کمال صفهانی و از قران دست اشرادمانی توصیف سخنور بی استاد

او بسیار نموده در صفهان فوت شد ۱۵

۱۵ ملا رفیع، در زمان شاه عباس ماضی منصب احتساب ممالک سرفراز بود ۱۶

۱۶ میرحیدر معانی، معاصر ششم کاشی و ششمی زیدی و غیرتی فنی و حاشی کاشی است در فن تاریخ و معما

سرآمد روزگار خود بود نزد سلاطین ایران هند محترم بود در کاشان فات یافت میرزا ششم سخر خلف او است ۱۷

۱۷ مع از اربع صفهان است ۱۲ معه قریب است از مضافات صفهان ۱۲۰

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ملک	عمد
۱۱ رضا	آقا رضا پاشا	۰	صفهان	عراق عجم	۰
۱۲ رضا	میر محمد رضا	۰	قم	»	شاه سلیمان صفوی والی ایران
رضائی	۰	۰	صفهان	»	۰
رضی	میر رضی	۰	ارتیمان	»	شاه عباس ماضی والی ایران
رضی	رضی الدین	۰	نیشاپور	خراسان	سلطان اسلاط سلجوقی والی خوارزم
رضی	شیخ رضی الدین علی	۳۹۲۳ھ	اسفرائن	»	سلطان محمد خوارزم شاه الی خوارزم
رضی	رضی الدین بابا	۰	فروین	»	ابا قاسم بن بلاکوخاں الی خراسان
رضی	قاضی محسن	۱۰۲۴ھ	صفهان	»	جلال الدین اکبر شاه والی ہند

۱۱ آقا رضا پاشا، صلح تارزہ عباس آباد صفهان ست، با ہم تخلص میگردمیزرطاہر نصیر آبادی شہا از نقل کردہ بولایت روم ذقہ چندی پاشای مصر گردید، آخر العمر در حرم کعبہ مجاور شد ۱۲

۱۲ میر رضی، پدر مرزا ابراہیم ادہم ارتیمانی ست کہ در عهد شاه جهان بوده، اشعارش در نہایت غنوت و شستگی واقع شدہ ۱۲

۱۳ رضی الدین، اغانستانی گوید کہ صیت دانش و استادی او از مشرق تا مغرب سینہ ۱۲
 ۱۴ شیخ رضی الدین علی لالا، از مبدیان شیخ نجم الدین کبری ست، گویند از یک صبر و شصت و چار شیخ فرقہ گرفته و در نہاد صحبت با بارتن جوگی را دریافتہ، ابن عم حکیم سنائی غزنوی ست، در صفهان فوت کرد و ہما نجا مدفون شد ۱۲

۱۵ قاضی محسن، در حدت ذہن و دقت فہم عجبیہ روزگار بود ہر فقرہ کہ از نظم و شعر برود خواندندے، بے تامل گفتے کہ چند حرف ست ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عمد
رودکی	ذیدالدین عبدالعزیز	۳۰۴ھ	سمرقند	خراسان	امیر نصر بن احمد سامانی والی بخارا
ربی	سلطان علی بیگ	.	تبریز	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی والی ایران
ریضی	ملای ریاضی	.	سمرقند	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان

باب ز

یزداری	زاری کمانچه
زارمی	خاتون زارمی
زابد	میرزا قاسم	.	تبریز	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی والی ایران
زجری	ملا زجری	.	.	.	شاه طهماسب صفوی والی ایران
زلالی	ملا زلالی	۳۰۳ھ	خوانسار	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران

له ذیدالدین عبدالعزیز از قدمای طبقه علمیه بلغا و فصاحت، جمیع شعرای زبان یزده خوان بلای عت
 اویند زبان طین عرب از عجم کوه کرده و عرب البصاحت عجم معرف ساخت، اکثرے از شعرا عالمیله
 شرح دے کرده اند ۱۲

له تقی اوصدی نوشته که بسیار با صحبت دشته ام ۱۲
 ۱۲
 ۳۰۴ خاتون زارمی از پرده نشینان ایران اود معنی گوی بلاغت چو گان لحن از میدان
 ۳۰۴ ملا زلالی، شاگرد جلال اسیر و معاصر میرزا دانا و مداح اوست هفت مثنوی دارد -
 محمود و اباز، آذر و سمندر، شعله دیدار، میخانه ذره و خورشید، حسن گل سوز، سلیمان نامه، قصائد نیز
 دارد، شیخ عبدالحسین کمره در مهند دیوانش را ترتیب داد و طغرای مشهدی بر آن بیاید نوشته ۱۲

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ملک	عهد
رکن ۱۰	رکن الدین علاء الدوله	۶۳۴ هـ	سمنان	خراسان	سلطان ابوسعید خلدی والی فارس
رکن ۱۱	رکن الدین مسعود	.	کاشان	عراق عجم	جلال الدین اکبر شاه والی هند
روح ۱۲	میرزا امین	.	شهرستان	"	.
روحانی ۱۳	حکیم ابوبکر	۶۲۲ هـ	سمرقند	خراسان	شمس الدین لشمس والی هند و بزم شاه ابن مسعود والی غزنی
روحی ۱۴	ملاروحی	.	همدان	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
روحی ۱۵	سید جعفر	۱۱۵۳ هـ	زیرپور	هندستان	شاه عالم والی هند
رونقی ۱۶	ملارونقی	.	همدان	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
دوربها ۱۷	محمد بن ابونصر	۶۰۶ هـ	شیراز	فارس	سلطان سنجر سلجوقی والی خوارزم

۱۰ رکن الدین علاء الدوله، معاصر شیخ نجم الدین کبری و مرشد خواجوی کرمانی است ۱۲

۱۱ میرزا امین، مخاطب به میر جملة در گوکنده مرئی میرزا حکیم بود ۱۲

۱۲ حکیم ابوبکر، شاگرد رشیدی سمرقندی است، معاصر ادیب صابردر شید و طوطا بود ۱۲

۱۳ ملاروحی، بسیار خوش طبع و نزال بود ۱۲

۱۴ سید جعفر، سید پاک نژاد بود، همواره بتوکل انزوا میگذاشتند، اکثر طالب صوفیه را

در رباعیات ادای کرد ۱۲

۱۵ ملارونقی، بهند آمده باز بایران بازگشت ۱۲

محمد بن ابونصر بلخی، مولدش قشاد مومنانش نیز است از جلاولای عصر بود

در جمیع علوم و فنون کامل بود، تصانیف عالیه در اکثر علوم دارد، در شیراز مدفون شد ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عمد
ساکت	ملا ساک	.	یزد	عراق عجم	عبدالله قطب شاه الی دکن
ساکت	میر محمد علی	.	کاشان	"	"
ساکت	میرزا امین	.	تبریز	"	شاهجهان والی هند
سالم	حاجی محمد اسلم	۱۱۱۹	کشمیر	هندستان	اورنگ زیب عالمگیر والی هند
سامع	برام بیگ	.	همدان	عراق عجم	.
سبامی	لطف علی بیگ	.	صنهان	"	شاه سلیمان صفوی والی ایران
سجانی	.	.	شوشتر	فارس	.
سجابی	مولانا کمال الدین	۱۰۲۱	استرآباد	طبرستان	شاه عباس ماضی صفوی والی ایران
سختا	میرزا بهد علی	۱۱۲۶	لار	فارس	محمد شاه والی هند

۱۰ ملا ساک، متی در شیراز بود آخر بکن آمد و در خدمت عبدالله خان قطب بهر میکرد و ما بجا فوت شد

۱۱ میر محمد علی، در شاعری دستگاہ عالی داشت ۱۲

۱۲ میرزا امین، شاگرد میرزا صاحب است ۱۳

۱۳ حاجی محمد اسلم، از برهمنان کشمیر بود، آخر بشف اسلام مشرف شد و زیارت بیت الله رسید

طبعش در شعر فارسی دستی تمام داشت، معاصر میرزا بیدل و محمد بخش فانی است ۱۴

۱۴ لطف علی بیگ، در اوائل بخت تخلص میکرد من بعد بسامی قرار گرفت ۱۵

۱۵ مولانا کمال الدین، ۴۱ سال در بخت سکونت داشت، علاوه بر غزلیات شش هزار رباعیات دارد

۱۶ میرزا بهد علی، خلف میرزا اسعد الدین لاری است از بیم نادر شاه ضبط بناورد و ایالت لار را ترک نموده

بهند آمد، در دارالخلافه شاهجهان آباد فوت شد، در مقبره برهان الملک مدفون گردید ۱۷

تخلص	نام	سند و قفا	وطن	ملک	عهد
زمانی	ملا محمد زمان	۱۰۲۱ هـ	یزد	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
زبانا	میر شاکلی نقاش	.	اردستان	..	.
زمانا	میر محمد زمان	.	هرات	خراسان	.
زین	حکیم زین الدین محمود	.	صفهان	عراق عجم	جلال الدین کبرشاه والی مهند
زیبیتی	سید حسن	.	نطنز	..	شاه سلیمان صفوی والی ایران

باب س

سابق	حاجی فردین بیگ	.	.	.	شاه سلیمان صفوی والی ایران
ساعی	جلال الدین کبرشاه والی مهند
سامری	.	.	تبریز	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
سالک	محمد ابراهیم بیگ	.	قزوین	..	صاحبقران ثانی شاه جهان الی مهند

۱۰ ملا محمد زمان گویند دیوان خواجہ حافظ را بہ نامی جواب گفته و بنظر بادشاہ عصر رسانید کہ دیوان خواجہ را
 جو گفته ام، شاه فرمود خدا را چه جواب خواہی گفت ۱۲

۱۱ از خوشتر طبعان زمانہ بود ۱۲

۱۳ سید حسن، با کمال صلاح در نہایت فقر و تنگدستی بسری ذ صاحب تشککہ زینتی را صفحہ فانی نوشتہ ۱۱

۱۴ سامری، دلخیزد تبریزی ست ۱۲

۱۵ محمد ابراهیم بیگ، از رفقای کلیم ہمدانی ست چند بار در عمدہ شاہ جهان بہند آمدہ مراجعت کرد
 مدتی در صفہان سکونت داشتہ، در قزوین فوت شد ۱۲

تخلص	نام	سنه و قات	وطن	ملک	عہد
سعدی	شیخ مصلح الدین	۴۶۹ھ	شیراز	فارس	اتابک ابوبکر والی شیراز
سعد	سعد الدین جموی	۶۲۹ھ	ہرات	خراسان	چنگیز خان الی خوارزم خراسان
سعید	حکیم سعید خاں	.	قم	عراق عجم	شاہ عباس ثانی والی ایران
سعید	محمد سعید	.	"	"	.
سقائی	درویش سقائی	.	بخارا	خراسان	ہمایوں شاہ والی ہند
سلطان	خدیجہ سلطان	.	صفہان	عراق عجم	نادر شاہ قہرمان ایران
سلطان	سلطان محمد	.	تربت	خراسان	.

شیخ مصلح الدین از اکابر شایخ و شاگرد شیخ ابو الفرج بن جوزی ست، تصانیفش مشہور آفاق ست از جملہ کتاب گفتار کنی تحقیقت طلسمی ست کہ جز بہر پنجم نسل او کشودہ نگردد گویند حضرت شیخ یکصد بست سال عمر یافت، چهل سال در خدمت درویشان بسر کرد و چهل سال دیگر ریاضت نمود، اکثر ربع مسکون را دیدہ بوطن مراجعت کرد و چهل سال دیگر با فادہ تربیت غلق اشتغال فرمود، در شیراز بر جنت ایزدی پست و در مکانیکہ نمود ساخته بود مدفون گردید، نثر عفن غزل شیخ ست، لفظ خاص مادہ باج فونت اوست ۱۲
سعد الدین جموی از اصحاب شیخ نجم الدین کبری ست بدوزبان عربی و فارسی شعر میفرمود، در تصوف اسما و حرف تصانیف عالی دارد، از ان جملہ سجبل الارواح ست، در بہر آباد مدفون شد ۱۲
حکیم سعید خاں بہ اکثر مراتب حکمیہ خصوص حکمت نظری مربوط بود مدتی در خدمت شاہ عباس ثانی در سلک اطباء منسلک بود، صاحب یوان ست، در قم فوت گردید ۱۲
خدیجہ سلطان حبیبہ امیری ست از امرای عظیم الشان ایران بان شای نظم سیل میفرمود ۱۲
سلطان محمد در صفہان تجارت می کرد ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عمد
سنخی	ملا محمد سنخی	.	کرمان	خراسان	شاه عباس ماضی دالی ایران
سید	سید الدین محمد عمو	.	.	.	محمود بنگلیس دالی غزنه
سراج	سراج الدین	.	سبز	خراسان	ناصرالدین بن دلیلی
سرخوش	میر محمد فضل	۱۱۲۶ هـ	دهلی	هندستان	اوزنگ نیب عالمگیر والی هند
سُورِی	عالم بیگ	.	کابل	خراسان	نورالدین جهانگیر شاه والی هند
سُورِی	ملا محمد قاسم	.	کاشان	عراق عجم	اوزنگ نیب عالمگیر والی هند
سُورِی	ملا سرودی	.	.	خراسان	.
سُورِی	اشرف	.	.	.	شاه عباس ماضی صفوی دالی ایران
سُورِی	مرضی قلی بیگ	.	صفهان	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی دالی ایران

۱۲ هـ سید الدین محمد عمو، معاصر شیرالدین خستکی بود

۱۲ هـ سراج الدین از استادان زبردست فن نخوری است

۱۲ هـ میر محمد فضل، شاگرد میرزا محمد علی مابرد موسوی خاں فطرت است، صحبت بسیار

از شعرا اهل کمال دریافته، تذکره او موسوم به کلمات الشعراست ۱۲

۱۲ هـ ملا محمد قاسم، هوش از صفهان است در آخر گذرش به هندوستان افتاد،

فرهنگش در لغت ذریع مشهور است ۱۲

۱۲ هـ ملا سرودی از خوش آهنگان خراسان است معاصر علایی بود

۱۲ هـ مرضی قلی بیگ در سلک غلامان شاه سلیمان صفوی بود

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عبد
شیرازی	میر محمد هاشم	۱۰۲۱	کاشان	خراسان	جلال الدین کبر و الی هند
سجری	زین الدین	.	.	"	سلطان بنجر سلجوقی و الی خوارزم
سجری	حکیم شمس الدین	.	سمرقند	"	.
سوزی	ملاحسن علی	۱۰۰۲	ساده	عراق عجم	.
سوانی	بابا سودائی	.	ابورد	خراسان	شایخ مرزا و الی خراسان
سوزنی	حکیم شمس الدین	۹۹	سمرقند	"	سلطان بنجر سلجوقی و الی خوارزم
سوسنی	مولانا سوسنی

این میر محمد هاشم پسر میر حیدر محمدی و از امرای کبری است، آفریند ابراهیم عادل شاه و الی بیجا پور و قصیده طولانی انشا کرده گزرا نیز عادل شاه خلعت بلوس خاص انگشتری زمره پیش بهاصله مرحمت فرمود، شاه عباس ماضی با خلعت فاخره او را از بیجا پور بایران طلبید، اما پیش از وصول زبان فوت کرد ۱۲

۳ زین الدین، از اعظم شعرا و افاضل قدماست، مواصر انوری است ۱۲

۴ حکیم شمس الدین، مولدش قریه کلاش از مضافات سمرقند است در عالم نظم رضوانی است که ابواب جهان بلاغت بر روی خلق کشاده است، از قدمای حکماست، چهارده هزار بیت در سجع و نثر دارد ۱۲

۵ ملاحسن علی، در اول حال خفاکش تخلص میکرد، آفرید سفر خراسان سوزی تخلص کرد در اصفهان وفات یافت، ۱۲

۶ بابا سودائی، در شاعری نهایت روانی طبع داشت، نخست خادری تخلص میکرد، در

مرح میرزا سید شمس القضاة غریبه نظم در آورده، ۱۲

۷ حکیم شمس الدین، سخن از معارف نصاب میفرمود و درین باب قصاید بسیار قریب چهارده هزار بیت دارد، در سمرقند فوت کرد، رومی سمرقندی از شاعران گردان اوست ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عبد
سلطان	سلطان سويدق
سلطان	سلطان محمد	.	قم	سراق عجم	شاه عباس ماضی الی ایران
سلطان	خواجہ جمال الدین	۶۷۹ھ	ساده	"	سلطان اوسین ملا بر والی آذربایجان
سلیم	میرزا محمد قلی شاملو	۱۰۵۷ھ	طهران	"	صاحبقران ثانی شایبجان والی بند
سنائی	حکیم مجدالدین	۵۲۲ھ	غزنی	خراسان	سلطان ابوسعید بن مسعود غزنوی

۱۱ سلطان سويدق، از کبار افاضل هند خویشش بود. در آن روزگار کمان قدرت داشت بسیار شیب برین بان خویش میاں بود ۱۲

۱۲ سلطان محمد پسر شهاب الدین معالی قمی است ۱۲

۱۳ خواجہ جمال الدین در معرکه سنخوی سیلوان زبده بود، پسرانش از تحالف و زکار طرز کلاش با طرز خواجہ حافظ بسیار است. معاصر حافظ شیرازی و ناصر قلندر بخاری مداح و معاصر شیخ صن و مهد علیا دشتاد خاتون است، تیغ علاء الدوله سنائی گفته که مانند شعر سلمان و انار سمنان در همه عالم ندیده ام. بساط دار قرار ناده تیغ او است ۱۲

۱۴ میرزا محمد قلی شاملو. صاحب دیوان است ۱۲

۱۵ حکیم مجدالدین، صلش از غزنی است در علوم متداوله در حد فنی است. است مصنفات و منظوماتش چهره شایدها شش آئینه است در سنن. تا آنکه تکلم بخارا غزنوی است، ۱۲

تخلص	نام	سنه و قافیه	وطن	ملک	عهد
سیفی	ملا سیفی عروضی	.	بخارا	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان
سیفی	.	.	ہرات	"	.
سیفی	شمس الدین	.	مرو	"	.
سیفی	مولانا سیمی	.	نیشاپور	"	میرزا انعم بیگ والی سمرقند

باب ش

شاپور	آقا ارجاسپ	سنه	طهران	عراق عجم	نورالدین جهانگیر شاہ والی ہند
شادمان	شادمان ککمر
شاکر	انخودشاکر	.	طهران	عراق عجم	.

۱۰ ملا سیفی عروضی، در فن عروض قافیہ استاد کامل است، معاصر ملا جامی است، بکے معاصرانند

۱۱ ملا مولانا سیمی، در سہر بندی و اکثر فضائل منفرد زمان بود ۱۲

۱۲ آقا ارجاسپ، عم اعتماد الدولہ جهانگیری از اولاد امیر طهرانی است، شاعر غزل سر بود،

اول فریبی تخلص میکرد، بعد از مراجعت از بند شاپور تخلص میکرد، صاحب دیوان است، اشعار خوب ارد

در عهد جهانگیر در بند فوت شد ۱۳

۱۳ شادمان ککمر از قوم روسای ککمر بود، ککمر طائفہ است که ما بین لایت پنجاب حسن ابدال

سکونت دارد، دریں طائفہ غیر از شادمان شاعرے بہم نرسیدہ ۱۴

۱۴ انخودشاکر، از کلمہ شاعران سخن شناس بود، در معانی و بیان عروض توانی مہارت تمام داشت

در سبک طلبہ علوم منسلک باشد، ہم طبع بود، در ہنومان فوت شد، اشعارش اگرچہ از کست اما لطیف است ۱۵

تخلص	نام	سنه و قافا	وطن	ملک	عهد
سهیلی	میر نظام الدین احمد	۹۰۴ هـ	.	خراسان	سلطان حسین مرزاد الی خراسان
سهید	سید عبدالله	.	کاشان	عراق عجم	.
سید	سید علی	.	سبزوار	خراسان	.
سیادت	میر جلال سادات	.	لاهور	هندستان	صاحبقران ثانی شاهجهان الی هند
سهید	میر سید علی	۱۲۰۰ هـ	فقیور	"	.
سیری	میرزا محسن	.	جربادقان	عراق عجم	شاه عباس ماضی الی ایران
سیری	میر سیری	.	مشهد	خراسان	سلطان ابراهیم والی شیراز
سیری	محمد حسین غفاری	.	قزوین	عراق عجم	جلال الدین اکبر شاه الی هند
سیف	سیف الدین اعرج	۹۵۲ هـ	اسفنگ	خراسان	سلطان محمد تکش والی خوارزم

مولانا سهیلی از مردم معین خراسان است گاهی سهیل و گاهی سهیلی تخلص میکرد و شیخ آذری این تخلص بی داده دو دیوان در ترکی دفاوسی تمام کرده و مثنوی لیلیه منجوں گفته ۱۲

سه سید عبدالله نواده خلیفه سلطان است ۱۲

سه میر جلال، معاصر شیخ محمد سعید قریشی است ۱۲

سه میر سید علی، معاصر میر معز فطرت است ۱۲

سه میرزا محسن فطرت، عالی دشت، معاصر فصیح هروی است ۱۲

سه سیف الدین اعرج از استادان سخن دانشوران این فن است، از دست شیخ نجم الدین کبری خرقه خلافت یافت ۱۲

تخلص	نام	سنه و قافا	وطن	ملک	عهد
شجاعی	سیف الحکماء	.	داموند	خراسان	جلال الدین اکبر شاه الی هند
شهره	میرزا هادی قلندر	۱۱۰۷	شیراز	فارس	.
شهره	میر کاظم	.	قم	عراق عجم	.
شرف	شیخ شرف الدین کجی	۷۸۲	منیر	هندستان	فیروز شاه والی هند
شرف	شرف الدین کتاب	.	غزنی	خراسان	.
شرف	شرف الدین	.	طوس	"	.
شرف	میرزا اشرف جهان	۹۶۳	تزوین	عراق عجم	شاه طهماسب الی ایران
شرف	بوعلی شاه قلندر	۱۱۰۷	.	"	علی الدین خلجی والی هند

۱- میرزا هادی قلندر، محمدا الملک حکیم ملوی خاں خلف صدق اوست ۱۲

۲- میر کاظم، بحدوت طبع و صفائی ذهن در اقران خویش ممتاز بود ۱۲

۳- شیخ شرف الدین کجی از کمالان بود، مکتوباتش مشهورست که بمردان خود نوشته، درفش قصبه بهارست از مضافات بنگاله ۱۲

۴- شرف الدین کتاب فاضل و مجاسب و خوشنویس و شاعر بے نظیر بود ۱۲

۵- از قهای شعراء حکماست، ۱۲

۶- میرزا اشرف جهان نصف تانی جهانست در علوم عقلیه تاگرد میرغیاث الدین منصور و شتکی است در خدمت شاه طهماسب صفوی کمال اعتبار یافته ۱۲

۷- بوعلی شاه قلندر از زمره اولیای کرامست از عراق که مولد اوست بهند آمده در قصبه پانی پت ساکن گردید و همان جا فوت شد، معاصر حضرت سلطان نظام الدین نظام الاولیا و امیر خسرو و شمس تبریزی بود، با حضرت شمس تبریز کمال اتحاد و خصوصیت داشت ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
شاشانی	ملاشانی تکو	۱۰۲۲هـ	مشهد	خراسان	شاه عباس ماضی الی ایران
شاکه	شاک میرزا
شاه	شاه نصیر الدین	.	کبود جابه	خراسان	سلطان بخش خوارزم شاه والی خراسان
شاه	شاه رکن الدین محمود	۵۹۹هـ	سنجان	"	.
شاهی	آقا ملک	۵۵۴هـ	سنبر	"	شاهرخ میرزا والی هرات
شجاع	شاه شجاع الدین	۵۸۳هـ	صفهان	عراق عجم	شاه طهماسب الی ایران
شجاع	میر شجاع الدین محمود	.	"	"	.
شجاع	مولانا شجاع	.	کاشان	"	ابراهیم خاں حاکم کاشان

له ملاشانی، معاصر شکی و ملک حتی و دوقعی است. شاه عباس ماضی در صلا این بیت است
 اگر دشمن کشد ساغر و گرد دست . . . بپاق ابروی مستانه اوست - در قرین اور ابر کشید ۱۲
 له شاک میرزا، در خدمت محمد خاں شیبانی بسر میکرد ۱۲
 له شاه نصیر الدین، در سخن سنجی و تربیت اهل سمرگانه افاق بود ۱۲
 له رکن الدین محمود، از حضرت مودودی چشمی که مرشد اوست شاه سنجان لقب یافته، اشعار و اکثر رباعی است
 له آقا ملک، در شاعری مهارت تمام داشت؛ استاد مولوی جابی است؛ جناب لوی هزار بیت
 از دیوانش انتخاب نموده، متداول است ۱۲

له میر شجاع الدین محمود، در فضیلت و دانش مشهور زمان بود ۱۲
 له مولانا شجاع، در میدان سخنوری و شجاعت داده، قبل از کبر شاه بوده ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عمر
شرفی	مولانا شریف	۹۵۴هـ	تبریز	عراق عجم	شاه طه اسپندی الی ایران
شرفی	ملا شریف	.	سبزوار	خراسان	.
شرفی	سید شریف	۸۱۶هـ	جرجان	طبرستان	جلال الدین کبک والی هند
شرفی	میر شریف	۱۱۰۵هـ	آمل	"	امیر تیمور گورگان والی سمرقند
شرفی	ملا شرفی	.	ملیح	خراسان	.
شطحی	ابو علی	.	سمرقند	"	.
شعله	میر سید محمد	۱۱۵۰هـ	صفهان	عراق عجم	نادر شاه قمران ایران
شعیب	ملا شعیب	۱۰۸۵هـ	خوانسار	"	.

۱- مولانا شریف از سخنوران عالی قدر بود، شاگرد لسانی شیرازی است، بعضی ابیات معشوقش لسانی از دیوان بر آورده نسخه ساخت آنرا سهواً اللسان نام گذاشت لسانی بخجیده زبان بفرین گشاد ۱۲

۲- سید شریف مشهور به علامه شیرازی، در فضائل و کمالات مشهور آفاق است، تصانیف عالیه دارد، قبرش در شیراز است، صاحب اغتانی سنه وفاتش مفقود و نود و هفت نوشته است ۱۲

۳- ملا شرفی، از افاضل عصر بود، تراجی شایان به خشان کرده ۱۲

۴- میر سید محمد، در سخن شناسی مسلم جمهور بود، و در ترتیب نظم طبع مستقیم داشت، تتبع اطراف قدمانوده همه شیوه گفتگویی نمود، اگر چه کم فکر بود! اشعار خوش و پسندیده دارد، به اصفهان پیشین طاببت مشغول بود، و در تبع علیات فن طبابت مسلم زمان ۱۲

۵- ملا شعیب، شاگرد آقا حسین خوانساری است، در مدرسه جده واقع صفهان ساکن بود ۱۲

تخلص	نام	سنه و قافا	وطن	ملک	عهد
شرف	شرف الدین سی	۸۳۳ هـ	یزد	عراق عجم	شاهرخ میرزاد الی بهرات
شرف	شرف الدین مقبل
شرف	شرف الدین	۹۲۲ هـ	باقق	عراق عجم	شاه طهماسب صفوی الی ایران
شرف	شرف الدین سعود	.	بخارا	خراسان	.
شرف	شرف الدین سفوده	.	سفوده	عراق عجم	آتابک قزلباش الی شیراز
شرف	شرف الدین فضل الله	.	شیراز	فارس	ناصر الدین آتابک الی شیراز

۱۰ شرف الدین علی، رفت ثنائش از تصانیف عالیاش پیداست اگرچه تاریخ نگاری وی نسبت به آوا
 اما بنا بر مبالغه شاهرخ میرزاد الی خراسان تاریخ ظفرنامه، که در سلاست و جنگی و غنومت و شش تنگی الفاظ و قوت
 تحریر و صفائی تقریر و صدق مقال تاریخ جمیع کتب تاریخ است، ریخته کلک است، مدفنش در یزد است ۱۲
 ۱۱ شرف الدین مقبل، نینخائش مقبول طبایع و مشتمل بر صنایع و بدائع است ۱۲
 ۱۲ شرف الدین مشهور بشف جهان، از اهل قصبه باقی (از توابع کرمان) است به صفت کالات
 مشهور جهان بود، وزیر شاه طهماسب صفوی بوده، در فردین فوت شد ۱۲

۱۳ شرف الدین مسعود، از اعظم علماء و اکابر فضلا بود، نظامی عروضی گوید که از آهالی ناصر است ۱۲
 ۱۴ شرف الدین، متوطن سفوده (از توابع صفهان) است از قران جمال الدین عبد الرزاق و
 رفیع الدین لبنانی است بغایت دانشمند و فاضل بوده رساله اطواق الذهب در برابر اطواق الذهب علامه
 زرخشری، مشتمل بر چند کلمه و مواعظ و شرح حالات اصناف خلاق نوشته، در زمان آتابک شیرگیر ملک الشعرا

بود، میان او و مجیر سلطانی اباجی رکیکه اتفاق افتاد ۱۲

۱۵ شرف الدین فضل الله، از دانشمندان و زکات و فضیلتی بلند افتاد بود ۱۲

تخلص	نام	سنہ و قبا	وطن	ملک	عہد
شکوئی	میر حیدر	.	جربادقان	عراق عجم	.
شمس	میرزا شمس الدین	.	شہرستان	عراق عجم	شاہ سلمان صفوی الی ایران
شمس	شمس الدین	.	بلخ	خراسان	جلال الدین سنجر سلجوقی الی خوارزم
شمس	شمس الدین خالد	.	بغداد	عراق عرب	سلطان سنجر سلجوقی والی خوارزم
شمس	شمس الدین محمد	.	سین	.	.
شمس	شمس الدین	.	سادہ	عراق عجم	.
شمس	قاضی شمس الدین	.	نیشاپور	خراسان	.
شمس	شمس الدین	۳۶۶ھ	.	.	.

۱۱ شمس الدین، شہساز گلپگان و نشو و نما شمس دہندہ بودہ ۱۲

۱۲ شمس الدین، در سمرقند در خدمت صدر الدولہ بود ۱۲

۱۳ شمس الدین خالد، از منسوبان خواجہ نظام الملک مداحان سلطان سنجر سلجوقی بود ۱۲

۱۴ شمس الدین محمد، از محققان بود، در مواعظ و نصح نظیر نہداشت، کتاب مجمع البحرین

از تصنیفات اوست ۱۲

۱۵ شمس الدین، از اجلہ سنخوران قدیم بود، مصاحب لاسعی بخاری و جستی و علی شطرنجی و شاگرد

حکیم سوزنی است ۱۲

۱۶ قاضی شمس الدین، شہساز نسا، من توالع دشت خان است از نیشاپور بہمدہ قضایا ممتاز بود ۱۲

۱۷ شمس الدین، ملک کرت (کرد) اول کسے است کہ از ملک کرد بر سر سلطنت نشست ۱۲

تخلص	نام	سنة و قفا	وطن	ملک	عهد
شعیب	خواجہ شعیب	.	جوشقان	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
شعانی	حکیم شرف الدین حسن	۱۰۲۶ھ	صفهان	"	"
شیخ	میرزا شیخ	.	مازندران	طبرستان	شاه سلیمان صفوی والی ایران
شیخ	ملا شیخ	.	بخارا	خراسان	"
شکوی	ملا شکوی	.	همدان	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
شکری	محمد رضا	۱۰۲۳ھ	صفهان	"	جلال الدین اکبر والی ہند

۱۰ خواجہ شعیب از تلمیذات ابن عربین جو شقان - کہ از توابع صفهان محسوب می شود ملک الشعرا
 و وزیرش عباس نامی بود - در ادب و شعر از نوادگان است ۱۲

۱۱ حکیم شرف الدین حسن از مینا نال بود میر باقر دادا و امی استود دیوان اشعار و مثنوی
 موسوم بہ محمدان تصانیف بطور حدیثی حکیمت فی او یادگار است در طرز تعلیف غزلی شیرازی است ۱۲

۱۲ میرزا شیخ از سادات مازندران است تاریخی در نهایت بطور ازابت ای آفرین آدم تا
 عهد خود تا بصف نموده است جمع کلمات صوری و معنوی بود ۱۲

۱۳ ملا شکوی شاگرد میرزا ابراهیم ہمدانی و معاصر ذکی ہمدانی است ۱۲

۱۴ محمد رضا ساقی نامہ برای خانخانان در سلک نظم کشید و بصلہ ہزار روپیہ کامیاب گردید
 در آغاز سال ہزار و چہارم از ملازمت خانخانان برفاقت نظیری نیشاپوری و بقی بیگ نیسی، و ملا محمد علی
 سندی و شریف کاشی و کاتی سبزواری و ملا بقائی و دیگر جامعہ اہل سخن عازم یویش دکن بود ۱۲

تخلص	نام	سنه و قات	وطن	ملک	عمد
شهاب	شهاب الدین	۰	ترشیز	خراسان	شایخ میرزا اولی سهرات
شهاب	شهاب الدین احمد	۰	سمرقند	»	سلطان محمود غزنوی الی غزنی
شهاب	شهاب الدین	۰	یزد	عراق عجم	۰
شهرت	حکیم الملک محمد حسین	۱۱۲۹ هـ	شیراز	فارس	اوزنگ زیب الکیه الی سبز
شهودی	میر حسین مال	۰	صفهان	عراق عجم	۰
شهودی	۰	۰	سبز	خراسان	۰
شهمیدی	مولانا شهمیدی	۹۳۵ هـ	قم	عراق عجم	۰

۱۰ شهاب الدین احمد حلاوت قند اشعارش در عالم ستم فدا ملاحظت نکارش جهان شور و

مداح قلیج طغاج خان حاکم سمرقند است ۱۲

۱۱ حکیم الملک محمد حسین، در زمان اوزنگ زیب از شیراز به بند آمد و در عهد شاه عالم پناه

بخطاب حکیم الملک مخاطب گردید، دیوانش پیش از چهار و پنجاه بیت است، شهرت مُرد،

ماده سال وفات اوست ۱۲

۱۳ میر حسین مال، نشو و نمایش در صفهان بود، ریاضی میدانست از رطل مستحضر بود ۱۲

۱۴ شهودی، از افاضل خراسان بود ۱۲

۱۵ مولانا شهمیدی، در طرز سخنوری مسلم زمان بود، ملک الشعراء سلطان یعقوب الی

تبریز است، به بند آمد در گجرات سکونت گردید و بهما بخافت شد، در سر گنج گجرات مدفون گردید،

صد سال عمر یافته ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
شمس ^{۱۰}	قاضی شمس الدین	.	طبرس	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان
شمس ^{۱۱}	قاضی شمس الدین	۶۲۵	هرات	"	جلال الدین خوارزم شاه الخوارزم
شمسی ^{۱۲}	ملاشمسی	.	بخشان	"	سلطان حسین میرزا والی خراسان
شوقی ^{۱۳}	میر محمد حسن	.	ساده	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی والی ایران
شوکت ^{۱۴}	محمد اسحاق	۷۱۰	بخارا	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان
شوکتی ^{۱۵}	ملا ابراهیم	۱۱۱۰	"	"	.
شوکتی ^{۱۶}	میرزا ابوالقاسم	.	سمرقند	"	.
شوکتی ^{۱۷}	میرزا محمد ابراهیم	.	صفهان	عراق عجم	.

۱۰ قاضی شمس الدین حبش طبرس که در بهیت از قبایع خراسان ابودود در هرات متوطن بود در قرن نظم
 و شرف قدرت کامل داشت در میان قاضی معروف خراسانی است که در خراسان بصدر الشریعہ مشهور بود معاصر میر علی شیر بود در وقت
 ۱۱ قاضی شمس الدین در هرات نشو و نمایافته در سمرقند بجز مت صدر الدوله نظام الملک

وزیر سلطان جلال الدین بود، دیوانش دو فرار بیت است ۱۲

۱۲ ملاشمسی، معاصر ملا جامی است ۱۲

۱۳ میر محمد حسن: بهند آمد و مراجعت کرد ۱۳

۱۴ محمد اسحاق: مدتی در صحبت مرزا اسحاق الدین اقم تخلص وزیر خراسان بسر برد. آخر شکر آبی بیان آمد

با صفهان رسید در مقابل سی بن سبل مکان اختیار نمود و در ابتدا با خلایق بر خود بست هما بخانوت شد ۱۴

۱۵ ملا ابراهیم: بهند آمد ۱۲

۱۶ میرزا ابوالقاسم، رخساره عاشق به زیب دانش و کمال آراسته بود ۱۲

نص	نام	سنه و قات	وطن	ملک	عمد
ماتت	حاجی محمد صادق	۱۱۰۰	صفهان	عراق عجم	اوزنگتیب عالمگیر والی ہند
ماتت	میرزا محمد علی	۱۰۸۰	"	"	صاحبقران بانی شاہجہان والی ہند
سبری	امیر روز بہان	.	"	"	شاہ طہماسپ صفوی فی ایران
سجی	ملا صبوحی	۹۳۷	سمرقند	خراسان	جلال الدین کبر والی ہند
سجی	ملا صبوری	.	تبریز	عراق عجم	شاہ طہماسپ باضی فی ایران

۱۲۔ حاجی محمد صادق . در عمد عالمگیر ہند آمد

۱۳۔ میرزا محمد علی . صلش از تبریز است آباد اجدادش حکم شاہ عباس از تبریز با صفہان ساکن شدند .
 میں تربیت حکیم رکنای کاشی ، فیض صحبت حکیم شافی صفہانی بدراج کمال ارتقا یافت ، در او اہل
 باب ہند وستان اقاد و بتوجہ نظر خاں بلازمت شاہجہان سیرہ منصب ہزارہی انعام نسبت
 و پیہ سرفزاری یافت ، در ہماں سال با صفہان بازگشت ، در خدمت شاہ عباس ثانی و شاہ سلیمان محترم
 ی زیت ، از اہل حال صاحب اخلاق پسندیدہ بود ، مولف مذکورہ مجمع لفظی گوید "صائب طریق
 ناعری طرز غریب است کہ اکنون پسندیدہ نیست" کلیات میرزا بہ صد بست ہزار بیت میرسد
 اکثر اشعارش منتخب بلند و بیشتر آن مرغوب و پسندست ، صائب وفات یافت ، مادہ سال تو
 دست ، در صفہان مدفون شد ۱۲ (حمید)

۱۴۔ امیر روز بہان ، از اعظم اہالی صفہان است ، در علوم طبع و صفائی ذہن بے مثل بود ،
 از ہمہ علوم بہرہ داشت ، در اول حال فارس تخلص می نمود ، صاحب دیوان است ، اہل عراق
 در او عمد خود شاہی ثانی میدانستند ۱۲

۱۵۔ ملا صبوی ، پسر ذابگ زرگرت ، اشعار آبدار از وی بیادگار ماندہ ۱۲

تخلص	نام	سنه و قات	وطن	ملک	عمد
شیدم	ملاشیدا	۱۰۲۲ هـ	فچه سیکری	هندستان	صاحبقران ثانی شاه جهان دلی هند
شیخ الاسلام	شیخ الاسلام	.	بلخ	خراسان	

باب صاد

صابر	میر صابر	۱۰۷۰ هـ	اصفهان	عراق عجم	نورالدین جهانگیر شاه دلی هند
صاحب	حکیم محمد کاظم	۱۰۸۰ هـ	.	.	اوزنگ زیب عالمگیر دلی هند
صادق	میرز صادق	.	شیراز	فارس	.
صادق	آقا صادق	.	نفرش	عراق عجم	نادر شاه قهرمان
صلح	امیر محمد صالح	.	هرات	خراسان	سلطان حسین نیر دلی هرات
صاحبی	ملا صاحبی	.	"	"	جلال الدین کبر دلی هند

له ملاشیدا، در زمان جهانگیر در فقه احدیای بادشاه نوکر بود، مولدش قد بهار و دوش از مشهد است
 در هند نشو و نمایافته، بریک قصیه قدسی تا آخر اعراض کرده است به بود شیدا طوطی شکر مقال
 ماده سال وفات او دست ۱۲

له میر صابر، استخوان عربی شیرازی در ۱۰۲۲ هـ به نجف اشرف برد ۱۲
 له حکیم محمد کاظم، در عهد عالمگیر هند آمد، معاصر صدیقی طهرانی است صادق تالیفات ماده سال فوت است
 له میرز صادق، از سادات دست نجیب شیراز است ۱۲
 له آقا صادق، دانشمند خانی از امرای سلطان حسین میرزا دلی هرات از شاگردان حکیم محمد صادق
 ۱۱. تالیفات او در حدیث و فقه و کلام و منطق و فلسفه و اخلاق و طب و نجوم و کفر و کفر دارد

تخلص	نام	سند و قاف	وطن	ملک	عہد
صفی ^{۱۰}	شاہ صفی الدین	.	اردبیل	آذربایجان	سلطان ابوسعید خدری الی فارس
صفی	صفی قلی خاں	.	سے	عراق عجم	.
صلامی ^{۱۱}	میر جلال الدین حسین	.	صہنان	صہنان	شاہ عباس ماضی الی ایران
صوفی ^{۱۲}	سلطان صوفی	.	سشیر	فارس	.
صیدی ^{۱۳}	میر صیدی	سلسلہ	طران	عراق عجم	صاحبقران فی شاہجان الی ہند
سیرنی ^{۱۴}	صلح الدین	.	ساوہ	صہنان	جلال الدین کبر شاہ الی ہند
صیقلی ^{۱۵}	ملا صیقلی	.	یزد	صہنان	شاہ عباس ماضی الی ایران

۱۰ شاہ صفی الدین قطب نام غوثِ دوراں بود، نسبت شاہانِ صفویہ بوجے می رسد،
مستجمع کمالات بودہ، بعد از آنکہ برادرش شاہ قوام الدین بقصاص خون امیدی کشتہ شد گواہ شد^{۱۱}

۱۱ میر جلال الدین حسین در انشاء و شعر کمال قدرت داشت ۱۲

۱۲ سلطان صوفی، صلش از کرمان ست، از بام افتادہ فوت شد ۱۳

۱۳ میر صیدی، شاعر خوش سخن بود، دیوانش اگرچہ کم ست اما شعر با خوب ارد، از صہنان بہنجر آمد

۱۴ پنجم ربیع الاول ۵۵۰ھ بملازمت صاحبقران ثانی سرفراز گشت، قصیدہ ستایش بعض سائید و بہزار
روپیہ جائزہ اندوخت ۱۲

۱۵ مولانا صلاح الدین، از شاگردان ملا محمد شمس کاشانی از شعرا و مسلم زمان خود بود، مدتی

در ہند سیاحت کرد ۱۲

۱۶ ملا صیقلی، در صہنان میو، با مولانا ثانی صفی مہاجات دہشت، صلش از قصبہ یزد جزو است

و مصنف شمشیر گری کمال قدرت دہشت ازین رو صیقلی تخلص کرد ۱۲

تخلص	نام	سنة و قات	وطن	ملک	عهد
صبوری ^ص	کمال الدین حسن	.	همدان	عراق عجم	جلال الدین الکبروالی هند
صبوی ^ص	محمد هاشم	.	خوانسار	"	"
صحبتی ^ص	ملا صحبتی	.	روبه	"	سلطان حسین میرزادالی هرات
صحیفی ^ص	مولانا صحیفی	۱۰۲۳هـ	شیراز	فارس	شاه عباس ماضی الی ایران
صدنی	سلطان محمد	.	استرآباد	طبرستان	شاه طهماسب ماضی الی ایران
صفائی ^ص	جلال الدین	.	اصفهان	عراق عجم	"
صفی ^ص	صفی الدین	.	کے	"	"
صفی ^ص	شیخ صفی الدین	.	یزد	"	طغان شاه سلجوقی والی خوارزم
صفی ^ص	صفی قلی بیگ	.	صفهان	"	شاه سلیمان صفوی الی ایران
صفی ^ص	صفی الدین	.	"	"	شاه عباس ماضی الی ایران

له کمال الدین حسن در عهد اکبر شاه بهند آمد و در خدمت شاه اغزاز یافت ۱۲

صه ملا صحبتی ، با با آتقی و طلائی مصاحب بود ۱۲

صه مولانا صحیفی ، در صفهان توطن داشت ۱۲

صه صفی الدین ، سبجمع کمالات جامع محسنات بود ، پسر قاسم نور بخش ست ۱۲

صه شیخ صفی الدین ، از ارباب جدو حال بود ۱۲

صه صفی قلی بیگ ، از امرزاد های ایران ست ۱۲

صه صفی الدین ، صاحب لب الالباب گوید " بخدمت دے برسیدم و از گشت

فضائلش خوشه باچیدم ۱۲

تخلص	نام	سنہ و قافا	وطن	ملک	عہد
طاہر	محمد طاہر	.	نصیر آباد	عراق عجم	.
طاہرؑ	شاہ محمد طاہر	۹۵۵ھ	انجمن	ہمایوں شاہ والی ہند	.
طائفؑ	محمد علی	.	اصفہان	ہمایوں شاہ والی ہند	.
طبعیؑ	ملا طبعی	.	قرزین	شاہ عباس ماضی الی ایران	.
طیبؑ	میرزا عبدالباقی	۱۱۷۷ھ	اصفہان	محمد شاہ والی ہند	.
طبعیؑ	کمال الدین حسین	.	سیتا	خراسان	.
طرزیؑ	ملا طرزی افشار	۹۰۲ھ	شیراز	فارس	.
طرفیؑ	میرزا طرفی	.	ساوہ	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی ہند

۱۔ شاہ محمد طاہر از سادات انجمن (از توابع قم) ست در میدان متولد شد در ابتدا لے سن در بلکہ کاشان بانادہ و اشعار مشغول می بود، بہند آمدہ در ترویج مذہب اثناعشری اہتمام تام داشت و ہما بخافوت شد ۱۲

۲۔ محمد علی، در خدمت آقا حسین خوانساری بتحصیل علوم اشتغال داشت ۱۲

۳۔ ملا طبعی، مناصر تقی ادوی ست ۱۲

۴۔ میرزا عبدالباقی، در میدان قابلیت گوی از اقران ربودہ، مدتی بر طبابت

نادر شاہ سرفراز بود ۱۲

۵۔ کمال الدین حسین: طبع خوب و بیان مرغوب دارد ۱۲

۶۔ ملا طرزی افشار، از شعراے زمان صفویہ است، بتبع فغانی می کرد و در طرزی سخن

اقتراع کرده ۱۲

باب ضداد

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عهد
ضمیري	کمال الدین حسین	سنه	صفهان	عراق عجم	شاه طهماسب باضی انی ایران
ضیاء	ضیاء الدین	.	نخشب	خراسان	.
ضیاء	ضیاء الدین	.	طهران	عراق عجم	.

باب طاء

طالب	ملا طالب	سنه ۱۰۳۶ هـ	آمل	طبرستان	نورالدین جهانگیر شاه الی هند
طالب	بابا طالب	.	صفهان	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی هند
طالب	میرزا طالب	.	گیلان	طبرستان	.
طلح	میرزا نظام الدین احمد	.	دهلی	هندستان	اوزنگ نایب عالمگیر والی هند

له کمال الدین حسین در فن شاعری یگانه و در استادی مسلم بود، به تقریب هجرت علم ریل ضمیری تخلص میکرد، شش منوی مسمی به راز و نیاز، بهار و خزان، السلی و مجنون، دامت و عذراء، حسنة الاخبا و سکنه نامه گفته ۱۲

۱۳ ملا طالب معاصر تقی اوحدی و خاندان حکیم رکن مسیح کاشی است اشعارش در کمال غنوت و بلاغت تازگی در روانی و نازکی واقع شده، عمادکم و فاکرد، اعتماد الدوله جهانگیری در ادراک ملک زمان جهانگیری منظم ساخته بپایه ملک الشعرائی رسانید ۱۴

۱۵ بابا طالب، محقق و فاضل بود، هندوستان آمده ۱۲

باب ظاء

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عمد
نظوری	نورالدین	۱۰۲۵ھ	ترشیز	خراسان	ابراہیم عادل شاہ الی بجاپور
ظہیر	ظہیر الدین	۵۵۸ھ	فاریاب	خراسان	آتابک قزل ارسلان الی شیراز
ظہیر	ملا ظہیر الدین	.	تفرش	عراق عجم	.
ظہیر	ملا ظہیر	.	نہاوند	..	شاہ سلیمان صفوی الی ایران

۱۔ نورالدین ملک الشعراء در نظم و نثر کمال قدرت داشت و در اقامت سخنوری بروش خود بی مثل و بی نظیر افتاده. قصائد خوب نیز بہم روشش دارد، در زمان ابراہیم عادل شاہ از ایران برگزین وقتیکہ ساتی نامہ رامیش بریان نظام شاہ در احمد نگر ارسال داشت، بادشاہ کہیم چند زنجیر فل پراہنقد و جنس صدآن فرستاد، نظوری در قہوہ خانہ تباکومی کشید، فرستادہ ہا را قبض الوصول خواہند، قلم برداشت و بر پارہ کاغذ بزنگاشت "تسلیم کردم و نہ تسلیم کردم" در دکن فوت شد، ساتی نامہ، پنجر قہ، مینا بازار نورس، گلزار ابراہیم، سنہ نثر، از تصنیفات مشہور است ۱۲

۲۔ ظہیر الدین صدر الحکماء، در حکمت و فلسفہ بکثایتی روزگار بود، دولت شاہ گوید "اکابر و فضل متفق کہ سخن ظہیر نازک تر و باطراوت تر از سخن انوری است" از خواجہ مجد الدین ہجوگر دین باب فتوای خواہند و حکم کہ در سخن انوری افضل است، ملج آتابک قزل ارسلان والی شیراز است، آنرا زوے رنجیدہ بخدمت برادر زادہ اش آتابک ابو بکر بن نصرۃ الدین جہاں پہلوان آمد، در تبریز فوت شد، در جوار خاقانی در کوه سرخاب مدفون گردید ۱۳

۳۔ ملا ظہیر الدین، خلف ملا محمد راد نقشبندی است، در شعر و انشاد سے تمام داشت جامع فنون علم بود ۱۴
۴۔ ملا ظہیر، معاصر مرزا طاہر و جد بود ۱۵

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
طغرا ^۱	ملا طغرا	سنه ۱۱۰۰	مشهد	خراسان	صاحبقران ثانی شاه جهان الی
طفیلی ^۲	حکیم طفیلی	.	لاهیجان	طبرستان	.
طفیلی ^۳	ملا طفیلی	.	مشهد	خراسان	شاه طهماسب صفی الی ایران
طفیلی ^۴	میر حسین جلایر	.	.	.	سلطان حسین میرزا الی هرات
طلحه ^۵	خواجه طلحه	.	مرو	خراسان	.
طوسی ^۶	ملا طوسی	.	مشهد	"	بابر شاه والی هند
طوفی ^۷	ملا طوفی	.	تبریز	عراق عجم	شاه طهماسب صفی الی ایران
طیان ^۸	حکیم طیان	.	مرغزکرمان	خراسان	.

۱ ملا طغرا، در نظم و شعر دستگاه عالی داشت در خط کتیمیر پاپی همت در دامن نزاکت کشید

و بهانجا در گذشت ۱۲

۲ حکیم طفیلی، از اطباءی حاذق بود و در انشا کمال مهارت داشت ۱۲

۳ میر حسین جلایر، از ادای سلطان حسین مرزاست، موشش طبع و شیرین کلام در فن

قصیده مسلم است ۱۲

۴ خواجه طلحه، در شاعری سحر سامی و دشته ۱۲

۵ ملا طوسی، از بابر شاه نوارشات بیاریفته ۱۲

۶ ملا طوفی، از شعرای زمان طهماسب همت، اشعارش در کمال غنویت واقع شده، مرقعش

در اردبیل است ۱۲

۷ حکیم طیان تراشها، از قدمای شغری اشعارش در کمال فصاحت بلاغت واقع شده ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
عالی	ملا محمد	۱۱۳۴	صنهان	عراق عجم	.
عالی	میرزا محمد نعمت خان	۱۱۲۱	شیراز	فارس	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند
عباسی	سید عباسی	.	صنهان	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
.	شیخ عبد الحمید	.	لاهور	هندستان	صاحب قرآن فی شاه جهان والی هند
.	عبد الوهاب	.	صنهان	عراق عجم	.
.	میر عبد القادر	.	تون	خراسان	.
عبدی	ملا عبدی	.	خانبد	.	سلطان حسین میرزا والی هرات

له ملا محمد، در سخن سنجی و نکته شناسی استاد، طبعی در تالیس بلاغت فلک بنیاد داشت اشعارش سر اسرار عالی و مضامینش اکثر عالی بود ۱۲

له میرزا محمد مخاطب حکیم دانشمند خان شیرازی الاصل است، پیرشش حکیم فتح الدین هندی و میرزا محمد در بند متولد شد، و باید در شیراز رفته کتاب علوم کرده و باز بنده مراجعت کرده و در زمره ملازمان خلد مکان منتظم گردید رفته رفته بن خطاب نعمت خان و داروغگی با درچی خانه، و در آن فرمود خطاب مقرب خان و خدمت جواهر فاضل امتیاز یافت، و بعد فوت خلد مکان در ملازمت شاه عالم خطاب دانشمند خان سرور او شد و تبحر شاه نامه فرمان یافت، اما هنوز با تمام زسانیده بود که فرانش در رسید، قطعه که بتقریب که خدائی کامران خان موزون کرده بود، انموذجی از شوقیه های اوست، علامه آزاد بگرامی شرحه متینی بر آن قطعه نوشته است ۱۲

له شیخ عبد الحمید، شاگرد ابوالفضل اکبر آبادی است، در عهد شاه جهان تبحر شاه جهان نامه نامور شد، اما بوجه کبر سن توفیق اتمام نیافت ۱۲
 له میر عبد القادر، وزیر ولایت خراسان بود ۱۲

تخلص	نام	سنہ وفات	وطن	ملک	عمد
ظہیر	ظہیر الدین محمود	.	سمرقند	خراسان	.
باب ع					
عارف	میرزا محمد علی	۱۱۶۶ھ	تبریز	عراق عجم	محمد شاہ والی ہند
عارف	میرزا ابراہیم	.	اصفہان	"	.
عارف	ملا عارف	.	لاہور	ہندستان	.
عاشق	میر کرم اللہ عاقل خان	۱۱۲۵ھ	دہلی	"	فرخ سیر والی ہند
عاشق	آغا محمد	۱۲۰۰ھ	اصفہان	عراق عجم	نادر شاہ قہرمان ایران
عاقل	نواب عاقل خاں	.	رے	"	اوزنگ زیب عالمگیر والی ہند
عاقل	میرزا عاقل	۱۲۰۰ھ	دہلی	ہندستان	محمد شاہ والی ہند
<p>۱۔ ظہیر الدین محمد بن علی، در فضیلت ہنرمندی بے مثل بود، محمد عوفی گوید مدتہا صاحب دیوان تسلیم طغلق خاں بودہ، ۱۲۰۰</p> <p>۲۔ میرزا محمد علی، از ہمسجستان مرزا صاحب بود، و در سلک ملازمان نادر شاہ منتظم، نادر شاہ اورا بہ نظم شاہ نامہ خود مامور ساخت، ہمراہ سے بہند آمد و باز رفت، در آخر کہ نادر شاہ از دماغش شد میرزا گریخت بہند آمد مدتے بانواب ابوالمنصور خاں صفدر جنگیشاپوری کہ صوبہ دار او دہ والہ آباد بود بسر برد، بعد چندی باز قصد ایران کرد لیکن اہل نگداشت در حوالی سندھ فوت شد ۱۲</p> <p>۳۔ میر کرم اللہ عاقل خان، خلف نواب شکر اللہ خاں خاکسارست ۱۲</p> <p>۴۔ میرزا عاقل ہنر و خاں چندی در دکن بانواب آصفجاہ بسر برد، بسا خوش فکر بود، صاحب دیوان ۱۲</p>					

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
عرفی ۱۰	سید محمد جمال الدین	۹۹۹۹	شیراز	فارس	جلال الدین الکبریت والی، شاه سلیمان صفوی والی ایران
عرفی ۱۱	خواجه باقر	.	شیراز	"	شاه سلیمان صفوی والی ایران
عرفی ۱۲	شیخ عبدالغزیز	۱۰۸۹	هرات	خراسان	اوزنگ زیب مالگیر والی هند
عرفی ۱۳	خواجه غزیز الدین	.	شروان	آذربایجان	ابوالمظفر نوچه شیر والی هند والی شروان
عرفی ۱۴	ملا محمد مومن	.	فیروز آباد	فارس	.
عرفی ۱۵	ملا عزی	.	یزد	عراق عجم	.
عسجدی ۱۶	حکیم عبدالغزیز	۱۱۱۱	هرات	خراسان	سلطان محمود غازی والی غزنی

۱۰ سید محمد جمال الدین، اول که بفتح ر رسید پیشتر از همه شیخ فیضی آشنا شد، شیخ هم با ادب و پیش آمد آفر در میان شکر آب با افتاد، او حکیم ابوالفتح ربطی پیدا کرد و بتقریب سفارش حکیم موصوف خانفانی مرتبط شد. عرفی بکنج معانی و شستگی الفاظ و غنویت کلام، و نازکی ادا، و نازکی مضمون، اباجم جمع نموده است. مولف جمع لغوی گوید که دیوان عرفی مکرر بنظر رسیده، سیاق اشعارش پسندیده، اهل این دیار نیست. سی و شش سال عمر یافت و در لامبور فوت شد ۱۲

۱۱ خواجه باقر، مردی تجارت پیشه بود، از ایران به دستمان ترود میگرد ۱۲

۱۲ شیخ عبدالغزیز، صاحب فضل و کمال و استاد اوزنگ زیب مالگیر است ۱۲

۱۳ خواجه غزیز الدین، معاصر حکیم خانفانی و ابوالاعلا و سید ذوالفقار بود ۱۲

۱۴ حکیم عبدالغزیز، اگر بنصری است ۱۲

۱۵ از توابع شیراز است ۱۲

تخلص	نام	سند و قفا	وطن	ملک	عمد
.	شیخ عبدالخالق	.	نجد و ان	خراسان	سلطان محمد خوارزمشاه الی خوارزم
.	عبدنسبی	.	طهران	عراق عجم	ناصرالدین شاه قاجار الی ایران
علیه	خواجہ عبید	۷۵۰ھ	زاکان	..	شاه ابواسحق ابن خنوذ الی شیراز
عثمان	محمد عثمان	.	بنجارا	خراسان	.
عربی	شمس الدین	.	جرجان	طبرستان	.
عجری	حسن بیگ	.	تبریز	عراق عجم	شاه عباس ماضی الی ایران
عراقی	شیخ فخر الدین ابراہیم	۷۸۸ھ	ہمدان	..	علاء الدین بلبن الی ہند
عربی	طہماسپ بیگ	.	صنہان	..	شاه طہماسپ ماضی الی ایران

۱۲ شیخ عبدالخالق، از خلفای اربعہ شیخ نجم الدین کبری است

۱۳ خواجہ عبید، فضل عظیم شان بود، رسالہ در علم معانی و بیان نام شاہ ابوسحق جموی تصنیف

کرده خواست کہ بگزارد میرزہ، قصہ موش و گربه از تصنیفات است، با خواجہ سلیمان وغیرہ

صحبہ تہاداشت ۱۲

۱۴ شمس الدین، معاصر حکیم سنائی است، در مدح سام بن جین قصیدہ قصیدہ رباعیہ سبب گفته ۱۲

۱۵ شیخ فخر الدین ابراہیم، معاصر ولانام شمس تبریزی کمال نجدی مرید شیخ بہار الدین ذکی است

تصانیف خوب از وی یادگار ماند، از انجکہ لغات است کہ بطور سوانح شیخ محمد غزالی تعلیم آورده دیوان غزلش

مشہور است، در دمشق بچی بوست و در صلیحہ زیر پای شیخ ابن عربی مدفون شد ۱۲

۱۶ طہماسپ قلی بیگ، در اول حال عمدی تخلص میکرد، از شعراے غزالی زمان

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عہد
عطاروی	حکیم عبدالرحمن	.	فراه	"	سلطان محمود غزنوی والی نوزلی
عطائی	قاضی عطار اللہ	.	رے	عراق عجم	شاہ پلہا سپہنسی والی ایزن
غظیم	ملا محمد عظیم	۱۱۱۱ھ	نیشاپور	خراسان	صاحبقران ثانی شاہجہاں الی ہند
علا	شیخ علاء الدین	.	اجوہن	ہندستان	.
علی	حاجی محمد علی	.	اصفہان	عراق عجم	.
علی	خواجہ علی شطرنجی	.	سمرقند	خراسان	جلال الدین منجر سلجوقی الی خوارزم
علی	مولانا علی	.	.	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان
علی	علی قلی بیگ کمان	.	مازندران	طبرستان	نورالدین جہانگیر شاہ والی سند

۱۱ حکیم عبدالرحمن ازداغان سلطان محمود غزنوی سرت، اشعارش نایاب است ۱۲
 ۱۲ قاضی عطار اللہ در صلح شاہ پلہا سپہنسی سلطان مراد خوند کارروم قطعہ نظم آورده کہ مادیہ تاریخ
 الصلح خیر یافتہ ۱۲
 ۱۳ ملا محمد عظیم خلف ملا قیدی و برادرزادہ ملا نظیری نیشاپوری است در سخوی کمال قدرت
 داشت، شہزی موسوم بہ فوز عظیم از دست ۱۲
 ۱۴ خواجہ علی از یک تازان معرکہ سخوی است، بالامعی بخاری و شمس خاں صاحب لوہ و شہزادان
 حکیم سوزنی بودہ اند ۱۲
 ۱۵ علی قلی بیگ ابن سلطان خلیفہ است، در زمان جہانگیر ہند آمد ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
عشرت ^{۱۱}	آقا علی	.	صفهان	عراق عجم	.
عشرت	ملا عشرت	.	شیراز	فارس	.
عشق ^{۱۲}	میرزا عبداللہ	.	.	.	شاه سلیمان صفوی والی ایران
عصری ^{۱۳}	ملا عصری	.	تبریز	عراق عجم	.
عصار ^{۱۴}	ملا محمد	۱۰۷۹ھ	"	"	سلطان اویس ایکانی والی آذربایجان
عصمت ^{۱۵}	خواجہ عصمت اللہ	۱۰۴۰ھ	بخارا	خراسان	امیر تیمور گورکان والی سمرقند
عطار ^{۱۶}	شیخ فرید الدین	۶۲۲ھ	نیشاپور	"	جلال الدین خوارزمشاہ الی خراسان

۱۱ آقا علی از اہالی تہذیب و نشان (از توابع صفهان) است استفادہ علوم از ملا شوتری نژاد کتبہ طبعی بخدمت حکیم شانی دیدہ بہت آمدہ مراجعت کردہ مشہدہ وفات یافت و ہماںجا مدفون شد ۱۲
 ۱۳ میرزا عبداللہ خلف میرزا محمد شفیع مستوفی موقوفات ست در زمان شاہ سلیمان صفوی فوت شد ۱۴

۱۵ ملا عصری، در مرو نشو و نما یافتہ و در اصفہان سکونت داشت ۱۶
 ۱۷ ملا محمد مصنف مثنوی مہر و ماہ، و مداح سلطان اویس ایکانی ست ۱۸
 ۱۹ خواجہ عصمت اللہ، در مدح سلطان خلیل ابن میران شاہ، اشعار بسیار دارد ۲۰
 ۲۱ شیخ فرید الدین یگانہ آفاق و قدوہ عشاق بود، در مراتب سخن کمال قدرت داشت دیوان غزل و مثنویات بسیار از وی یادگار ست، از آنجملہ جوہر ذات، منطق الطیر، منظر العجائب، مصیبت نامہ اشتر نامہ بی سزنامہ گل و بلبل، قصائد و رباعیات نیز یادگار دارد، مشہور ست کہ اشعار شیخ یکصد ہزار بیت ست صاحب آتشکدہ گوید کہ من پنجاہ ہزار بیت اورا دیدہ ام، در واقعہ چنگیزی شہید شد ۲۲

تخلص	نام	سند و قافا	وطن	ملک	عهد
عماد ^{۱۰}	فقیہ عماد الدین	۳۷۳ھ	کرمان	خراسان	شاه شجاع والی فارس
عمادی ^{۱۱}	میر عماد الدین	۳۷۷ھ	عراق	عراق عجم	سلطان طغرل سلجوقی والی خوارزم
عمر ^{۱۲}	حکیم عمر خیام	۵۱۷ھ	نیشاپور	خراسان	جلال الدین منجری سلجوقی والی خوارزم
عمیق ^{۱۳}	شہاب الدین	۵۲۲ھ	بجارا	"	"
عمید ^{۱۴}	عمید الدین	۵۱۹ھ	دیلم	گیلان	سلطان محمد بن فرزند سلطان
عمید ^{۱۵}	خواجہ عمید عطار کاتب	۵۹۱ھ	عراق	عراق عجم	سلطان ابراہیم والی غزنی
عنصری ^{۱۶}	حکیم ابوالقاسم حسن	۶۳۱ھ	بلخ	خراسان	سلطان محمود غزنوی والی غزنی

۱۰ فقیہ عماد الدین از دانشمندان کامل بود در تصوف صاحب سلسلہ بہت اشعار خوب از وی ضبط کردہ اند در شہر از مدفن شد ۱۲

۱۱ میر عماد الدین از پہلوانان موعز کصاحت است مراح عماد الدولہ دہلی است عمادی از غزنوی نیز گفته اند و بعضی او را پیر خماری گفته با عمادی شہماری یکے دانستہ اند و اللہ اعلم ۱۲

۱۲ حکیم عمر خیام نیمہ مید وخت ازین و بنجام لقب شد فنون متداولہ علیہ الکتاب نمونہ جلال الدین منجری سلجوقی او را بغایت محترم میداشتہ رباعیات و مشہور مقبول طالع است و صاحب بعضی تخلص او خیام خواندہ است ۱۲

۱۳ استاد شہاب الدین جمیع سخنان بآسانی و آدرا داشته اند سالی شیدی سمرقندی کہ جمیع معارف را در ۱۴ عمید الدین از اعظم فضلا بود اشعارش اکثر مضموع است مسعود سعد سلمان مرثیہ و گفته بہت ۱۵ حکیم ابوالقاسم حسن ملک الشعراء عماد محمود غزنوی است بر چہار صد شعرا کہ بہر یک گانہ زمان بود سروری نمود یکی بر ہستادی و سے اعتراف و ہشتند گویند شبے ہزار بیت شعر گفته شنوی و امق و عذرا از دست از غزنی مدفن است ۱۲

سرا در ایران و متعلق کردید

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عمد
علی له	ناصر علی	۱۱۰۵ھ	سرہند	ہندستان	اوزنگ نیب عالمگیر والی ہند
علی له	خواجہ علی غزیزان	۱۱۵۰ھ	راستیں	خراسان	علاء الدین خلجی والی خوارزم
علی له	علی بن الیاس	.	بخارا	"	سلطان محمود غزنوی والی غزنی
علی له	ماہتسیم		کاشان	عراق عجم	صاحبقرانانی شاہجہاں والی ہند
علوی شہ	مولوی عبداللہ خان	۱۲۶۲ھ	مورخ آباد	ہندستان	ابوظفہ بہادر شاہ

شہ ناصر علی مرید شیخ معصوم صلف الصدق حضرت سجدہ والفت ثانی قدس سرہ مست در آغاز حال
 بلا زست میرزا فقیر اللہ خاٹب بسین تہاں بغرت احرام گرانہ دیجا فوٹ سیف خاٹ باذوالفقار خاٹ
 پسر اسد خاٹ دزیر عظم خلد کھاں صحتش خوش آمد در مع او غزے طح کرده دیکت نجیر خیل نقد گرانہ صلہ فیت
 اما انکمال وارنگی ہمہ را بر مردم بخت نمود ملوث بدری نشد، بسیار مستغنیانہ می زیست، سخن سنخ والا
 فکرت مست در آخر عمر از دکن بہ تاجکوں آباد آسن فوت شد و در حوالی مرقد حضرت نظام الملک سلطان
 قدس سرہ الغزیزید فون گردید، شہنوی او مشہور و مطبوع ہست ۱۲

شہ خواجہ علی نقیب غزیزان از اعظم اویاست حضرت مولوی معنوی اشارہ باحوال او کردہ ہست ۱۲
 شہ علی بن الیاس باذقی ہم صحبت بودہ ۱۲

شہ ملا مقیم مدتی در ہند در خدمت دارالعلوم میو، توفیق زیارت حرمین یافتہ در مکہ مکرمہ فوت شد ۱۲
 شہ مولوی عبداللہ خاٹ مولدشش موقائم گنج ضلع فرخ آباد است، در سفر سن با پدر بہ ہی رفت
 و کسب علوم و تکمیل فہن از علمای نامدار آں یا نمود، جامع اکثرے از فضائل بودہ در دانش و شہوری قدرت ما
 داشت، اما تم بخش صہبائی و محمد حسین مجوز ناظم اندور، و مولوی امین الدین خاٹ امین دہلوی از شاگردان ہند
 باشیخ ابراہیم ذوق، و مومن خاٹ کمال اتحاد و ارتباط داشت، انشای صغیر لیلی و صحت نامہ از مصفا
 شریفیہ اوست، بقرابت قریبہ خاٹ مولف خاکسار بود، در آخر عمر بوطن مراجعت نمودہ ہماجا فوت شد ۱۱

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عمر
غزوری	ملا غزوری		شیراز	فارس	شاه عباس ماضی و الی ایران
غریب	شاه غریب میرزا		هرات	خراسان	سلطان حسین میرزا و الی خراسان
غزالی	میر اسلام		"	"	میرزا انبغی گویگانی ولی سمرقند
غزالی	مولانا غزالی	۹۸۰ هـ	مشهد	"	جلال الدین انبیر و الی سمنند
غضائری	ابو یزید محمد	۴۳۲ هـ	عراق عجم	"	سلطان محمود غزنوی الی خراسان
غضنفری	مولانا غضنفر		گلپایگان	"	سلطان حسین میرزا و الی خراسان

۱۰ شاه غریب میرزا، از اولاد سلطان حسین میرزا و الی خراسان، در انشای نظم و نثر عدیل ندره ششمه ۱۲

۱۱ میر اسلام، از موزدانان آن، و شاگرد حیدر کلچر پزیرست بهند آمده با مولانا غزالی مشهوری بتفسیر تخلص در اشعار هرات کرد، نظریه در سبب بیع بود ۱۳

۱۲ مولانا غزالی ملک الشعراء، از مشاهیر شعرای زمان طهماسبی بود، کلیاتش بنفاد و نهر است و ششویات متعدد دارد از آنجمله مثنوی شجاعت حیات و اسرار المکتوبات و نقش بدیع است، با شیخ فیضی صحبت داشت در مبدع حال بدکن افتاد اما در انجام کارشس وفق نگرفت، بعد بمقتول شدن خانزادان رود باستانه اکبری آورد و بخطاب ملک الشعراء سرفراز گردید، در گجرات فوت شد ۱۲

۱۳ ابو یزید محمد، از اعظم شعراء اکابر بلخاست، بنحمت سلطان محمود غزنوی آمده گوی شهرت از شعرای پای تخت در ربود ۱۲

۱۴ مولانا غضنفر، از مشاهیر فضلا و معارف بلخاست، گلپایگان، قریه ایست از قم، غضنفری اکثر اوقات در کاشان بسر می برد ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
عنوان ^{۱۱}	محمد رضا حلپي		تبريز	عراق عجم	
عمدی ^{۱۲}	قاضي عبدالرزاق			خراسان	جلال الدين اكب شاه والي هند
ميرشی ^{۱۳}	قاضي مسیح الدين	۸۵۶ھ	ساوه	عراق عجم	سلطان يعقوب کمان الی آذربايجان
عيسی ^{۱۴}	مير عيسی		يزد	"	شاه طهماسب صفوی الی ايران
سين القضاة	ابوالفضل عبدالقادر	۸۳۳ھ	بهمدان	"	جلال الدين نجر سلجوقی والي خوارزم

يابغ

غافل	محمد تقی		طاندان	شاه عباس ثانی والی ایران
غافل	ملک فخره خاں		سیستان	خراسان
غالب	میرزا اسدالله خاں	۱۲۸۵ھ	دہلی	هندستان
غزوری ^{۱۵}	میر برهان		کاشان	عراق عجم

۱۱ محمد رضا حلپي معاصر میرزا طاهر نصیر آبادی است ۱۲
 ۱۲ قاضي عبدالرزاق باقاضي نورالله شوشتری مصاحب همدرس بود شعر صاحب دیوان است
 ۱۳ قاضي مسیح الدين از فضلاء عالی مرتبه بود اشعار بافره دارد که بے تامل فکر و متقول گفتگو
 بر زبانش جاری میشد و این کمال مرتبه منقائی طبع است ۱۴
 ۱۴ ابوالفضل عبدالقادر از اقران حسین بن منصور حلاج است بابا طاهر عمای صحبت دهشتنه
 جامع جمیع فضائل و علوم بود ۱۵
 ۱۵ میر برهان در هند فوت شد ۱۶

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عمد
غیور ^{له}	میرزا حسن غیور	.	کرمان	خراسان	.
باب فا					
فاتح ^{له}	میرزا رضی	.	رشت	گیلان	فرخ سیر والی هند
فاخر ^{له}	ملافاخر	.	بهبهان	فارس	شاه سیلکان صفوی والی ایران
فارغی ^{له}	شیخ ابوالوجیه	۹۴۳ ^{هـ}	هرات	خراسان	سید سلطان حسین میرزا والی هرات و همایون پادشاه والی هند
فارغی	امیر فارغی	۱۱۰۰ ^{هـ}	شیراز	فارس	جلال الدین کبک والی هند
فارغی	.	.	هرات	خراسان	.
فارغ ^{له}	چلی بیگ	.	تبریز	عراق عجم	.
<p>۱- میرزا حسن در مقدمات علیه شعر مهارتش بحد کمال بود، شعرش کمال رتبه چاشنی دارد، مشنوی خوبی در بحر مشنوی مولوی مثنوی گفته، در کرمان فوت شد ۱۲</p> <p>۲- میرزا رضی در ایام انقلاب ایران بزند آمد، دیوانش توپ به چهار هزار بیت میرسد، مشتمل بر حقائق و معارف، در دیش صاحب حال معنی آگاه بود، در میانه قصبه سروخج و بلده اجین از دست قطاع الطریق شربت شهادت چشید ۱۲</p> <p>۳- ملافاخر بصفا حمید متصف بود، در خدمت زماں خاں حاکم کیلیو به سری کرد ۱۲</p> <p>۴- شیخ ابوالوجیه از شعرای جلیل القدر است، مدتاً در هند بود به خدمت همایون و اکبر شاه هند معاصر مولوی جامی است ۵- چلی بیگ مشهور به علامه تبریزی، در شیراز تحصیل علوم نمود، از شاگردان فضل میرزا جان است ۱۱</p>					

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
غنی ۱۰	غنی بیگ		همدان	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی هند
غنی ۱۱	میر عبد الغنی		تفرش	"	"
غنی ۱۲	محمد طاهر	۱۰۴۹	کشمیر	هندستان	صاحبقران ثانی شاه جهان والی هند
غنی ۱۳	محمد اکرم	۱۱۰۰	کنجاوه	"	اورنگ زیب عالمگیر والی هند
غواصی ۱۴	مولانا غوصی	۱۱۰۰	یزد	عراق عجم	شاه طهماسب صفوی والی ایران
غیاث ۱۵	غیاث الدین منصور	۹۲۸	شیراز	فارس	سلطان حسین میرزادانی خراسان
غیرتی ۱۶	ملا غیرتی		"	"	جلال الدین اکبر والی هند

۱۰ غنی بیگ بسیار عالی طبع بود و چند آمد مدتها بسر کرده ۱۲

۱۱ میر عبد الغنی از سادات جلیل القدر تفرش است از اعمال قم ۱۲

۱۲ محمد طاهر از مردم کشمیر بود، صحبت میرزا صاحب ابوطالب کلیم و حاجی محمد جان قدسی دریافته،

درستی زبان روانی الفاظ و لطافت معانی او مقبول همه بود از خطه کشمیر شش او کس برنخاست،

دیوانش قریب دو هزار بیت است ۱۲

۱۳ محمد اکرم، از مردم لاهور بود، ثنوی قصه عزیز و شاد بافره گفته ۱۲

۱۴ مولانا غوصی، قصاید در بحر المده یکصد هزار بیت گفته ۱۲

۱۵ غیاث الدین منصور حلوانی، پسر میر عبد الدین شیرازی است که صاحب اشلی تجرید و حریف و

مقابل عناصر دانی بود، شاگرد نظام دست غیب است، در او سطا حال از شیراز باصفهان آمد و از نو دکن

آنی بحبت بسیار دیده در آنجا متوطن شد، سبب از بام افتاد و جان بجای سپرد ۱۲

۱۶ ملا شیرتی، در ش سوری پهلوان بود ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عمد
فائق	محمد امین	۰	اصفهان	عراق عجم	
فائق	سید محمد	۱۱۰۰	هرات	خراسان	اوزنگ نیک عالمگیر والی سبند
فتح	شاه فتح الله	۹۹۴	شیراز	فارس	جلال الدین اکبر والی سبند
فتح	ملا فتح الله	۱۰۲۶	اصفهان	عراق عجم	نور الدین جهانگیر والی سبند
فتحی	ملا نسیمی	۱۰۲۵	اردستان	»	سام میرزا صفوی والی ایران
فتوحی	حکیم اشیرالدین	۰	مرد	خراسان	سلطان سنجر سلجوقی والی خوارزم
فتوری	میرزا نوری	۰	برات	»	
فخری	شمس الدین	۰	»	»	سلطان حسین میرزا والی خراسان
فخر	فخر الدین محمود	۰	نیشاپور	»	سلطان سنجر سلجوقی والی خوارزم
فخر	فخر الدین اسعد	۰	جرجان	طبرستان	سلطان طفعل سلجوقی والی خوارزم

۱۰ شاه فتح الله در علم حکمت و دستگاه عالی داشت، هندی آمده درگذشت ۱۲

۱۱ حکیم اشیرالدین، محدثی گوید که مشاءات و مناظرات و بی با انوری مشهورست ۱۲

۱۰ میرزا نوری مدتاً در هرات شیخ الاسلام بود، در کمال زهد و پرستشکاری عمر گذراند

در هرات فوت شد ۱۲

۱۰ فخر الدین محمود، مستجمع جمیع کمالات بود، تصانیف عالی در بعضی علوم از وی باقی است

در خدمت بهرام شاه غزنوی کمال حرمت داشت ۱۲

۱۰ فخر الدین اسعد از قدمای شعر است، متنوی دیس و رایس از وی باقی است

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عمد
فاضل	ملا فاضل	.	کاشان	عراق عجم	سلطان حسین میرزا والی خراسان
فانی	میر علی شیر نظام المیدین	۹۰۶ هـ	هرات	خراسان	صاحبقران ثانی شاهجهان الی هند
فانی	شیخ محمد محسن	۱۰۸۰ هـ	کشمیر	هندستان	شاهجهان الی هند
فاضل	ملا محمد نصیر	۱۱۳۲ هـ	اُهر	عراق عجم	شاهجهان الی هند
فاضل	میرزا محمد فاضل	۱۰۲۶ هـ	نطنز	..	نورالدین جهانگیر شاه والی هند
فاضل	میرزا باقر	۱۱۲۵ هـ	مازندران	طبرستان	شاه سلیمان صفوی الی ایران

۱۳ ملا فاضل نواده میرثانه، مرد درویش بود، شعرش از صد هزار بیت تجاوز است

۱۴ میر علی شیر نظام المیدین بجز زبان شعر مفید و غنی فارسی و ترکی، تخلص و در ترکی نوانی بود

فارسی فانی است از فضائل علوم بهره دانی داشت وزیر سلطان حسین میرزا بود، در خدمت مولوی جامی آراء تمام داشت، انوار رحمت ماده تاریخ ذت اوست ۱۲

۱۵ میرزا محسن شاگرد ملا یعقوب کشمیری و استاد ملا طاهر غنی و حاجی محمد اسم سلم کشمیری است از فضیلت کشمیر بود. دیوانش قریب چهار بیت است ۱۳

۱۶ ملا محمد نصیر از ارشد تلامذه میرزا اصحاب است تخلص هم از ویانته، در سخنوری زرات دان گوی است می رود، وقتیکه محمود خان افغان صفهان را محاصره کرد باطل طبیعی فوت شد ۱۲

۱۷ میرزا محمد فاضل بلازمت صاحبقران ثانی سرفراز بود، خطوط خوب می نوشت در گجرات فوت گردید که در رقم کشته بر حمت و اصل. ماده تاریخ وفات اوست ۱۲

۱۸ میرزا باقر از کنه شاعران بود تتبع اطوار میرزا سائب میگرد شعرش سوز و خالی از مسامت نبود، غیر از غزل چیزی نیگفت، در بلده بارفروش مازندران رحلت کرد ۱۲

تخلص	نام	سنة و وقت	و طرز	میک	عهد
فرقتی له	ابوتراب بیگ	۱۰۲۶ هـ	کاشان	عراق عجم	شاه عباس ماضی دلی ایران
فروع له	میرزا محمد علی	.	.	.	نادر شاه قهرمان ایران
فروغی له	ملاحسن	۱۰۴۰ هـ	کشمیر	بهستان	شاه جهان دلی هند
فرید له	فریدالدین احول	.	اصفهان	عراق عجم	اتابک سعد بن زنگی دلی فارس
فرید له	فریدالدین کاتب	.	جاجرم	خراسان	سلطان سنجر سلجوقی دلی خوارزم
فسونی له	محمود بیگ	.	تبریز	عراق عجم	جلال الدین اکبر دلی هند
فصیحی له	میر نفسیحی	۱۰۳۱ هـ	بهرات	خراسان	شاه عباس ماضی دلی ایران

له ابوتراب بیگ، از اهالی انجمن است اما در کاشان نشو و نمایافته. اول کامی تخلص میکرد
 آفرقتی قرار داد، دیوان یک هزار بیت دارد ۱۲

له میرزا محمد علی، تولدش در سنه یک هزار و صد و چهل و پنج هجری است اشعار خوب از آن حمیده ال سرزده ۱۲
 له ملاحسن، چون صاحبقران ثانی شاه جهان به کشمیر آمد، فرغی و دشمنی زاده طبع خود بعضی سانسید
 پسند آقا و هزار رو پیه صلح یافت ۱۲

له فریدالدین احول، از شعری فصیح و بیخ بود، خواجگامی را خدمت کرده است و با همی بگره صیفت داشت ۱۲
 له فریدالدین کاتب، از شعرائی مان بلغای دوران بود، محمد عونی گوید که در سخا را بنحیست دے ربه ۲ ام
 له محمود بیگ، مجموعه کلمات صوری و معنوی بود، در سخنوری یگانگ اتفاق بود و در علم سیاق و حساب
 و تاریخ طاق، بهند آمده ملازم اکبر شاه و جهانگیر شاه بغزت تمام بود ۱۲

له میرزا فصیحی، از سخنوران فصیح بیان است، میان او و حکیم شافعی مشاعر است و

هما جات بود ۱۲

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ملک	عبد
فخری	شمس الدین	۰	اصفهان	عراق عجم	شاه طهماسب صفعی الی ایران
فدائی	شیخ فدائی	۹۷۷	شیراز	فارس	عبدالمطلب صفعی الی ایران
فدائی	محمود بیگ	۰	طهران	عراق عجم	عبدالله قطبشاه الی دکن
فرح	فرح الله	سنه ۱۱۰۰	شوشتر	فارس	سلطان محمود غزنوی الی غزنی
فرخی	استاد ابوالحسن علی	۲۲۹	سیتان	خراسان	"
فردوسی	حکیم ابوالقاسم	۳۱۶	طوس	"	"
فرشته	محمد قاسم بند شاه	۰	استرآباد	طبرستان	ابراهیم عادل شاه والی دکن

له شیخ فدائی، خلف الصدق شیخ شمس الدین محمد لاجی شاج گلشن راز محمود شبستری است.

لذا اور شیخ زاده می خوانند، از محتملان زمان خود بود ۱۲

۱۱ فرح الله، از افاضل زمان است مدتها در بند بوده، دیوان او قریب هفت هزار بیت میرسد

۱۲ استاد ابوالحسن علی گویند که او شاگرد حکیم عنصری است؛ بخدمت سلطان محمود غزنوی

آمده ملازم گردید و اعزاز یافت. دولت شاه اورا ترندی. و محمد عوفی سگزی گفته است ۱۲

۱۳ حکیم ابوالقاسم شیخ نظامی بشار گردی و بندگی او اقرار کرده، پدرش

باغبان چهارباغ موسوم به فردوس بود، بعد از آنکه بمقتضای فطرت اصلی بکفایت اشعار مباد

نمود فردوسی تخلص کرد، در طوس مدفون شده، تا بنامه او که بفرمایش سلطان محمود نوشته

مشهور آفاق است ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
فقیر	میر شمس الدین	۱۱۸۳ھ	دهلی	هندستان	محمد شاه والی ہند
فکاری	قاضی احمد	.	اسفراین	خراسان	شاه طہماسپ ماضی والی ایران
فکری	سید محمد	۹۶۳ھ	مشهد	.	جلال الدین اکبر والی ہند
فکری	سید محمد رضا	۱۱۲۰ھ	اصفہان	عراق عجم	شاه عباس ماضی الی ایران
فکریت	غیاث الدین منصو	.	.	.	اوزنگ نیب عالمگیر والی ہند
فکلی	امیر نجم الدین محمد مومن	۱۱۷۵ھ	شردان	آذربایجان	سلطان نوح پسر شردان شاہ الی تبریز

۱۔ میر شمس الدین، ولادتش در شاہجان آباد در سنہ ہزار و یکصد با زود وی داد، از اعیان آل ملکہ فخریہ دیوانش بہت ہنری بیت میرسد، دو مثنوی در سکہ نظم کشیدہ ۱۲

۲۔ قاضی احمد از فضلاء مشہور اسفراین است، در مکتہ فنی حاضر جوانی گمانہ بود ۱۲

۳۔ سید محمد لقب جامعہ بان و مشہور بہ میر رباعی از شعرائی مقرر و زکار بود، در زمان اکبر شاہ ہند آمد و در مرغ وی اشعار گفت، گفتا خورد کہ میر رباعی سفر نمود، مادہ تاریخ فوت اوست ۱۲

۴۔ سید محمد رضا، ذوق شاعری بسیار داشتہ، نہ کن آمد، در علم سباق صاحب قوف بود، معاصر شغالی اصفہانی است ۱۲

۵۔ میر غیاث الدین منصو، ہند آو دیوانے ترتیب ۱۲

۶۔ امیر نجم الدین محمد مومن، با حکیم خاقانی در خدمت ابو العلاء گنجوی تحصیل مراتب نظم نمودہ مشہور آفاق بود، در شامی کہ مولد اوست مدفون شد ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
فصیحی	میر فصیحی	۰	تبریز	عراق عجم	شاه طهماسب صفی دالی ایران
فصلی	حکیم فصلی	۰	جرباقان	»	امام قلی خان الی شیراز
فصلی	ملا فصلی	۹۸۶	بغداد	عراق عرب	شاه طهماسب صفی الی ایران
فطرت	میر معزالدین	۱۱۰۱	قم	عراق عجم	اوزنگ زیب عالمگیر دالی هند
فغانی	بابا فغانی	۹۲۵	شیراز	فارس	شاه اسماعیل صفی الی ایران
نفقور	حکیم محمد حسین	۱۰۳۰	لاہجان	طبرستان	نورالدین جهانگیر دالی هند

۱۰ ملا فصلی از شعراي مشهور زمان است در عربی و فارسی و ترکی صاحب نگاه بود بر سه زبان

اشعار آید در ارد ۱۲

۱۱ میر معزالدین فاطم بنوی خان از اعظم سادات موسوی قم است در صفهان تحصیل علوم پرداخت بهدراج فضل و کمال رسید از پیشگاه اوزنگ زیب به خطاب خانی و دیوانی دکن سفر فرا کرد و بدین ترتیب

فطرت تخلص میکرد بعد از آن موسوی اختیار کرد و وفاتش در سرزمین دکن در ارد ۱۲

۱۲ بابا فغانی مجتهد فن بنحوری است پیش از وی احدی بدین روش شعر نگفته پای بنحوری

را بجای رسانید که اکثر هسته دان مثل وحشی زوی، نظیری نیشاپوری، ضمیری صفهانی، حسین شانی،

عونی شیرازی، صفائی اصفهانی، حکیم رکناسیح کاشی و محتشم کاشی و غیره مقلد و شاگرد او

نوشته چمن خرم طرز آویند، صاحب دیوان است قصائد صاف دارد اما بغزل سرائی مایل است ۱۲

۱۳ حکیم محمد حسین در اوایل حال در ایران رسمی تخلص میکرد بعد از آنکه بنده آمده ملازمت

سلطان پرویز ابن جهانگیر شاه اختیار نمود و نفقور تخلص کرد ۱۲

تخلص	نام	سنه و قات	وطن	ملک	عمد
فیضی	ابوالفیض	سنه ۱۰۸۰ھ	آگره	هندستان	جلال الدین اکبر والی بئند

باق

قآنی	ملاحظه قاسم	سنه ۱۲۶۰ھ	.	.	ناصر الدین شاه قاجار والی براب
قاسم	محمد قاسم دیوانه	سنه ۱۲۸۶ھ	اردستان	عراق عجم	.
قاسم	محمد قاسم دیوانه	سنه ۱۲۸۶ھ	مشهد	خراسان	شاهجهان والی سنه

له ابوالفیض، پسر شیخ مبارک و از اولاد شیخ احمد ناگوری است صاحب تصانیف می بود
ازان جمله تفسیر سوطح الالهام که بصنعت اقبال تامی قرآن مجید تفسیر کرده که بر وزارت علم او بریان
ساطع تواند بود، صاحب تذکره مجمع الفصحا نوشته که "مسموع افتاده که شیخ فیضی نیمه قرآن مجید را
بے نقط تفسیر کرده، کلفتی بے حاصل کشیده.. عجب از موفت تذکره که چچه قدر راه تعصب نده است
و خون انصاف برگردن گرفته و عجب ترا نک چنیں تفسیر را که از عجائب روزگار است یک نظر ندیده و
خبر نگرفته که تمام قرآن مجید را تفسیر کرده است یا نیمه آن را، شیخ فیضی دیوان قصائد و غزل و مثنویات
دارد، خاصه مثنوی نادرین، گلدرسته ریاضین فصاحت است ۱۲

له ملا محمد قاسم، معاصر تقی اوحدی است ۱۳

له ملا محمد قاسم دیوانه، در اوائل عمر مدتها در اصفهان تحصیل علوم مشغول بود
ازان جا به هندوستان آمد باضافه دیوانه مشهور شد، دیوانش متداول است، شاعر
میرزا صاحب بود ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
نقشبند	میرزا کمال الدین حسن	.	هرات	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان
نورانی	احمد سیما	.	نیشاپور	"	شاه جهان والی هند
نورانی	مناقوشی	.	یزد	عراق عجم	.
وفاقی	زخمی	سنه ۱۰۰۰	کاشان	"	شاه عباس ماضی والی ایران
همی	علیمحمد الیرین	.	نخارا	خراسان	.
فیاض	عبدالرزاق	.	ارجمان طبرستان	طبرستان	عباس ثانی والی ایران

سنة میرزا کمال الدین حسن در شهری کمانه و به پهنندی افسانه بود ۱۲
 در اواخر سیما، میرزا کمال الدین در ادر نظیری نیشاپوری است، در وطن خود
 وفات یافت.

سنة ملا قحی صاحب دیان است. وحشی یزدی را بچو ریک گفته، با حاتم کاشی دیگر معاصرین
 مهاجران است. بسیار است.

سنة عمید الرزاق، در فاضل عصره، اما ظم دهر است، مشهور به قحی است، شاعر مولانا
 صدر الدین ابوسعید شیرازی و همسنگ ملا حسن کاشی است، جامع علوم عقلیه و نقلیه بود،
 کتاب گوهر مراد و مشرعی در فارسی بر خصوص شیخ ابن عربی از دوست، دیوانش در انداز
 دوازده هزار بیت است ۱۲

تخلص	نام	سنه و قافا	وطن	ملک	عهد
قاضی	شمس الدین عبدالعزیز	۰	قزوین	عراق عجم	سلطان حسین میرزا والی هرات
قاضی	قاضی سنجان	۰	سنجان	خراسان	والی خراسان
قانع	آقا سیب	۰	کاشان	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی والی ایران
قبول	میرزا عبدالغنی بیگ	۱۱۳۹	کشمیر	هندستان	فرخ سیر والی هند
قدری	ملا قدری	۹۸۹	شیراز	فارس	جلال الدین اکبر والی هند
قدسی	میر حسین کر بلانی	۰	هرات	خراسان	"
قدسی	حاجی محمد جان	۱۰۵۶	مشهد	"	شاه جهان والی هند
قدسی	حکیم مصطفیٰ	۰	گیلان	طبرستان	شاه عباس ثانی صفوی والی ایران

سنه قاضی سنجان از اولاد شاه سنجان است، همنوی منظر الابصار از منظومات دست که

در تبع مخزن اسرار بنام میر علی شیر گفته ۱۲

سنه میرزا عبدالغنی بیگ در فن شعر از میرزا داراب جوایز بیت یافته است در زمان محمد فرخ سیر

بادشاه بدلی آمده معروف امرای عظام شد و در اول جلوس شاه عالم پناه درگذشت ۱۲

سنه ملا قدری باغی قدسی و غیرتی و طرحی هم طرح بود، قبل از عرفی با اتفاق قدسی بنده نزدیک هم بود

سنه میر حسین کر بلانی، گویند در سبزه دار توطن نمود، مدتاً در هرات بسر کرد و با محمد خان حاکم بجا

کمال ارتباط داشت ۱۲

سنه حاجی محمد جان از فضوای زمان است، هندوستان آمد و از مرقبان درگاه شاه جهان شد

بنصب ملک الشعرائی سرفراز شد، شاهنامه که بنام صاحبقران ثانی نوشته نام تمام ماند ۱۲

سنه حکیم مصطفیٰ، معاصر تقی اوحدی است، بنده آمد ۱۲

تخلص	نام	سنه و قات	وطن	ملک	عهد
قاسم	سید معین الدین	۸۳۴ هـ	تبریز	عراق عجم	شاهرخ میرزا والی هرات
قاسم	نواب قاسم خاں	۱۰۲۲ هـ	جوئن	خراسان	جهانگیر والی ہند
قاسمی	میرزا قاسم	.	گونا باد	"	شاه اسماعیل صفوی والی ایران
قاسم	ملک قاسم	.	کردین	عراق عجم	.
قاسم	مولانا قاسم	.	دیلم	"	.
قاسم	قاسم خاں	.	.	.	جهانگیر شاه والی ہند
قاسمی	شیخ ابوالقاسم	.	گازرون	فارس	.

۱- سید معین الدین قاسم انوار، مرید شیخ صدر الدین خلیف شیخ صفی الدین اردبیلی است از شیخ خود قاسم انوار لقب یافته. بصحبت سید نعمت اللہ کرمانی رسید، چهار بار پیادہ حج کرد، مدت در هرات سکونت داشت، از اصحاب شایخ مرزا توہم نموده بہر تقدیرت از مرزا العنبر بیگ تظنہادید، در جام متوقف گردید و ہماںجا فوت شد ۱۲

۲- میرزا قاسم جامع کمالات صوری و معنوی بود، در ریاضی ریاضت تام کشید سر آمد سرداران این علم گردید، تتبع خمسہ شیخ نظامی کرده بہت، شاہنامہ اش کہ فتوحات شاہ اسماعیل نظم نموده است بہتر از سایر مثنویات است ۱۲

۳- مولانا قاسم، در طبابت ہمارت خوب است، بہند آمدہ مدتہا دران بسر برد، دیلم از تالیف کردی است ۱۲

۴- قاسم خاں، ہمدان جهانگیر شاہ بہت، محمد طاهر نصیر آبادی احوال او ذکر کردہ

خود مفصل نوشتہ بہت ۱۲

۵- شیخ ابوالقاسم، از شیخ زادگان گازرون است اگر دان میرزا جان شیرازی است ۱۲

تخلص	نام	سنه و قفا	وطن	ملک	عمد
قمری ^{۱۰}	سراج الدین	۶۸۰ هـ	قرودین	عراق عجم	سلطان ابوسعید خراسانی
قوامی ^{۱۱}	میر قوام الدین	۶۹۵ هـ	اصفهان		شاه طهماسب مازنی الی ایران
قیری ^{۱۲}	شیخ قیری	.	بغداد	عراق عرب	.
قیدی ^{۱۳}	ملاقیدی	۶۹۹ هـ	شیراز	فارس	جلال الدین اکبر شاه الی هند
قیدی ^{۱۴}	ملاقیدی	.	کرمان	خراسان	شاه سلیمان صفوی الی ایران
قیصری ^{۱۵}	ملاقیصری	۱۰۲۲ هـ	همدان	عراق عجم	صاحبقران ثانی شاهجهان الی هند
قیلان	قیلان بیگ	.	بدخشاں	خراسان	نورالدین جهانگیر شاه والی هند

له سراج الدین موان تذکره سج صادق نوشته که گاهی سراج هم تخلص میکرد در اصل مولدش خلاف کرده اند بعضی او را خوارزمی و بعضی جرجانی و بعضی آملی و دیگران قرودینی دانسته اند ۱۲

۱۰ میر قوام الدین بسیار عظیم القدر و بلند مرتبه بود، در زمان ولت شاه اسماعیل صفوی تخلص صدرالشیخ^{۱۱} ۱۱ شیخ قیری، از قریب ادکلامش راجح غیر بمشام جاں میرسد، از شایخ کرام سلسله علیه صوفیه بود ۱۲ ۱۲ ملاقیدی، شاعر فاضل و مجموعه کلمات هنرمندی است، با عرفی صحبتها داشت؛ بحدت اکبر شاه رسید، در هند فوت شد ۱۳

۱۳ ملاقیدی، در دیش خصال دپسندیده فعال بود، در اصفهان در مدرسه ملاعبده الله سکونت داشت ۱۴

۱۴ ملاقیصری، بسیار خوش صحبت و خوش مزاج بود بهند آمده در گجرات فوت بهما بجا مدفون گردید ۱۵

تخلص	نام	سند و قفا	وطن	ملک	عهد
قراری ^{۱۱}	حکیم نورالدین محمد	.	گیلان	طبرستان	شاه عباس ماضی الی ایران و جلال الدین اکبر شاه الی هند
قربی ^{۱۲}	ملاقربی	.	داماند	خراسان	شاه جهان والی هند
قربی ^{۱۳}	ملاقربی	.	گیلان	طبرستان	.
قسمت ^{۱۴}	ملا محمد قاسم	.	مشهد	خراسان	شاه سلیمان صفوی الی ایران
تسیمی ^{۱۵}	قاسم بیگ افشار	.	.	.	شاه طهماسب صفوی الی ایران
قطران ^{۱۶}	حکیم قطران	۶۲۶ هـ	تبریز	عراق عجم	سلطان سنجر سلجوقی والی خوارزم
قطب ^{۱۷}	ملا قطب الدین	.	شیراز	فارس	آتابک ابوبکر والی شیراز

۱۱ حکیم نورالدین محمد برادر حکیم ابوالفتح گیلانی است، در جودت طبع، تیزی فهم، علوم سمی و کمالات انسانی صاحب کمال بود ۱۲

۱۲ ملاقربی، در شاعری کمال قدرت نهایت مهارت داشت، مدت در بغداد بسر فرموده پس از آن روزگاری در کشمیر گذرانیده بهماچان فوت شد، معاصر تقی اودهی است ۱۳

۱۳ قاسم بیگ افشار، شاگرد وحشی بافقی است ۱۴

۱۴ حکیم قطران، پهلوان عرصه سخنوری است، محمد عوفی او را تبریزی دانسته، دولت شاه و غیره ویرا ترندی نوشته اند و اشعارش ابنا م رودکی خوانده اند، اگر چه در روش طرز مبرود و متعهدند، امام محمد وین ایشان از زمان تفاوت بعید است، گویند حکیم انوری در فن شعر تمییز دست، دیوانش هزار بیت میرسد ۱۵

۱۵ ملا قطب الدین، از شعرای زمان بوده، معاصر سعدی شیرازی است ۱۶

تخلص	نام	سنه وفات	وطنی	ملک	عمد
کاشفی	ملاکاشفی	.	بدرخان	خراسان	صاحبقران ثانی شاهجان الی هند
کاشی	آقاسن	۹۹۹ھ	آمل	طبرستان	شاه طهماسب صفوی والی ایران
کاظم	سید کاظمی	.	تبریز	عراق عجم	سلطان حسین میرزا والی خراسان
کافی	ملاظفرالدین	.	همدان	"	جلال الدین ملکشاه سلجوقی والی ایران
کافی	میرزا کافی	.	اردباد	آذربایجان	شاه عباس ماضی الی ایران
کاکا	ملاکاکا	۹۸۰ھ	قزوین	عراق عجم	شاه طهماسب صفوی والی ایران
کال	قوام الدین عبداللہ	.	شیراز	پارس	.

۱۱ ملاکاشفی، در سنه ۹۸۰ وارد ہندوستان سنہ ۱۲
 ۱۲ سید کاظمی، سنش از تبریز است چون ہمیشہ اوقات در کاشان گذرانیدہ کاشی مشہور شد
 ۱۳ ملاظفر الدین محمد عوفی توصیف جلالت شان ادبیا کردہ، در عمد ملک شاہ آوازہ شاعری
 او عالم را فرا گرفت ۱۲
 ۱۴ ملاکاکا، معلوم نیست کہ لفظ کاکا اسم یا تخلص یا لقب باشد، از شعراي زمان طہماسب،
 و اشعارش مقبول انام بود ۱۲
 ۱۵ قوام الدین عبداللہ، داغستانی گوید کہ تقی اوحدی نوشته کہ دی سپر اتاد علی طباح است
 کہ در شیراز بود، بہند آمد و مدت ما ملازمت کرد، از علوم بے بہرہ بود، اما ذہن سلیم و طبع مستقیم
 داشت، تقی اوحدی اورا دیدہ است ۱۲

باب ۴

تخلص	نام	سند و قبا	وطن	ملک	عهد
کاتب	یوسف شاه	.	بهرات	خراسان	سلطان حسین میرزا والی بهرات
کاتب	محمد بن عثمان	.	بلخ	"	سلطان محمود غازی والی غزنی
کاتبی	محمد بن عبدالله	۸۳۹ هـ	نیشاپور	"	امیر تیمور گورگان والی سمرقند
کاشف	.	.	بخارا	"	.
کاشف	آقا اسماعیل بیگ	.	صفهان	سراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
کاشفی	ملا حسین اعظمی	۸۳۹ هـ	سبزوار	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان

۱۲ له یوسف شاه، از نظامیان مشهور بهرات است؛ با امیر علی شیر معاصر بود
 ۱۲ له محمد بن عثمان، معاصر حکیم عنصری نجفی و شاگرد ابوالفضل سکرزی است
 ۱۲ له محمد بن عبدالله، روحی امیر تیمور صاحبقران شاه رخ مرز داد بخوری داده
 و فاش در طاعون استرآباد، آفت شد، تصد ناطر و منظور در مثنوی موسوم به مجمع البحرین که
 در بحرین ذوقا فیتین است نظام کرده ۱۲

۱۲ له آقا اسماعیل بیگ، مثنوی در بحر تحفه العراقرین دارد ۱۲
 ۱۲ له ملا حسین اعظمی، صوفی کمال و درویش خداپرست بود، در علوم عربیه و
 فنون علییه کمال قدرت مهارت داشت، اخلاق کریمه، اخلاق محسنی، انوار سبیلی،
 لب لباب (خلاصه مثنوی مولانا روم) تفسیر حسینی، و مخزن الانشا از تصنیفات شریفه

تخلص	نام	سند و قافیه	وطن	ملک	عهد
کفری ^{۱۰}	میر حسین	۱۰۱۰هـ	ترت	خراسان	جلال الدین کبر شاه والی هند
کفشگر ^{۱۱}	ملا کفشگر	.	گازون	فارس	.
کلامی	مصلح الدین	.	لار	"	.
کلامی ^{۱۲}	ملا کلامی	.	اصفهان	عراق عجم	سلطان ابرهیم ابن مسعود شاه الی اعزانه
کلاں ^{۱۳}	امیر خواجه کلاں	.	کرمان	خراسان	ظہیر الدین بابر شاه الی هند
کلبی ^{۱۴}	کلبی بیگ و القدر	.	.	.	نور الدین جهانگیر شاه الی هند
کایم ^{۱۵}	ابوطالب	۱۰۶۱هـ	همدان	عراق عجم	"

۱۰ میر حسین از خوشنویسان مان بود، بعلو فطرت صفائی ذہن نظیر نداشت، در
هندوستان مدت گذرانید، با ملا نوعی خوشانی مصاحب بود ۱۲

۱۱ ملا کفشگر، در شاهراه بخوری آهینس قدم بود ۱۲

۱۲ ملا کلامی، برادر ستامی ست، تقی اودهی دیر ایدیده است، از شعرائی مان د بود ۱۲

۱۳ امیر خواجه کلاں، از ماوراء النهر است، از بیم طماعتش که گریخته به سنده رفت ۱۲

در عهد بابر شاه حاکم قندهار بود ۱۲

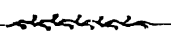
۱۴ کلبی بیگ و القدر، در عهد جهانگیر با اتفاق برادر خود به هند آمد و همانجا فوت شد ۱۲

۱۵ ابوطالب، در عهد جهانگیری سیر به هند فرامید، به شاه نواز خان ابن میزبان ستم صفوی

مربوط گشت و در خدمت صاحبقران ثانی معزز بوده ملک الشعرا گردید، در کشمیر قالب تخی کرد ۱۲

تخلص	نام	سنه و قافا	وطن	ملک	عهد
کامل	ملک سعید	.	خلخال	ادریجان	.
کاهی	ملا کامی	.	سبزوار	خراسان	سلطان حسین میرزا والی هرات
کامی	اکمال الدین شاحسین	.	همدان	عراق عجم	"
کامی	ملا کامی	.	لاهیجان	طبرستان	.
کری	بهارالدین	.	یزد	عراق عجم	.
کرمی	بهارالدین عبدالکریم	.	سمرقند	خراسان	ملک شمس الدین کُرت الی هرات
کسانی	حکیم محمدالدین ابوبخت	.	مره	"	سلطان محمود غزنوی الی غزنی
کسری	محمد قاسم	.	کاشان	عراق عجم	.
کسونی	ملا کسونی	.	یزد	"	.

نه ملک سعید از اعظم خخال است. در شیراز سکونت داشت اوقات خود را بمطالعه تالیفات
 و کتب تصوف مصروف میداشت مستجمع جمیع علوم بود ۱۲
 نه ملا کامی. روزی چند در خدمت مولانا جامی علیه الرحمه مشغول تحصیل کمالات بود ۱۲
 نه بهارالدین بیشتر در کاشان بسر می برد ۱۲
 نه حکیم محمدالدین معاصر رودکی بود. حکیم ناصر خسرو در زمان او در ایافته است گویند که
 عمرش از حد طبیعی در گذشته بود، محمود غزنوی را در ایافته و مرگش کرده است ۱۲
 نه محمد قاسم، از اولاد اهل شیرازی است ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عمد
کمال ^{له}	ملک کمال کوته پائی
کمالی ^{له}	.	سنة ۱۰۲۰	سبزوار	خراسان	شاه عباس ماضی والی ایران
کمالی	مولانا کمال	.	نیشاپور	"	امیر تمیور والی سمرقند
اکثری ^{له}	میر عقیل	.	همدان	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
کوکتب ^{له}	میرزا مهدی	.	مازندران	طبرستان	نادر شاه والی ایران
کوکبی ^{له}	قباد بیگ	.	ماورالنهر	خراسان	جهانگیر شاه والی هند
کیفی ^{له}	ملا کیفی	.	سیستان	"	"

باب گ

گرامی	میر عبدالرحمن	سنة ۱۲۳۱	خواف	خراسان	.
-------	---------------	----------	------	--------	---

له ملک کمال کوته پائی، در فن سخنوری و بلاغت گستره ید طولی داشت در خدمت
فخر الملک می بود ۱۲

له کمالی مشهور به فصیح سبزواری است، از شعرای صاحب قدرت زمان شاه عباس است
شاهنامه بجهت آن بادشاه در غایت تحفگی و خوبی گفته است ۱۲

له میر عقیل، صاحب مثنوی فرهاد و شیرین است ۱۲

له میرزا مهدی از مستعدان در گارد صاحب کمالث الامتدربو، اشعارش از مثنوی قصاید و نواعی و بعضی قطعات
است ۱۲

له قباد بیگ، در زمان جهانگیر پند آمده در گوگلنده می بود ۱۲

له ملا کیفی جوان بنو بود از سیستان سبزواری با سلام مشرف گردید و در آخر پند آمد اشعار خوب دارد ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
کمال ۱۰	کمال الدین سمیع	۶۳۵هـ	اصفهان	عراق عجم	جلال الدین خوارزمشاه الی خوارزم
کمال ۱۱	کمال الدین مسعود	۶۹۳هـ	بخند	خراسان	امیر تمیو صاحبقران الی عمرقند
کمال ۱۲	کمال الدین زیاد	.	اصفهان	عراق عجم	.
کمال ۱۳	کمال الدین	.	زرنجان	خراسان	جلال الدین خوارزمشاه الی خوارزم
کمال ۱۴	کمال الدین عبدالرزاق	۸۸۴هـ	هرات	"	سلطان حسین میرزا الی خراسان
کمال ۱۵	آباد کمال الدین	.	بخارا	"	سلطان سمرقانی والی خوارزم

له کمال الدین سمیع لقب بخلایق المعانی، آتاد مسلم الثبوت فن و عذریب گلشن سخن است.

از خاک مردم خیز اصفهان برخاست، مرید قدوة المشایخ شیخ شهاب الدین سهروردی بود، در بارگاه

جلال الدین خوارزمشاه منصب الای ملک الشعراء سرافرازی داشت ۱۲

۱۳ کمال الدین مسعود، از اکابر بخند است، اشعارش در کمال رتبه و عذوبت است، معاصر

خواجہ حافظ است، وفاتش در یزد بطهور رسید ۱۲

۱۴ کمال الدین زیاد، صاحب مضامین بلند و اشعار دلپذیر است، محمد عوفی در سایش و کمی نکرده ۱۲

۱۵ کمال الدین معاصر نصیر الدین طوسی است، و مداح خواجہ شمس الدین صاحب یوان در روح

خواجہ نصیر الدین شعر با گفته است ۱۲

۱۶ کمال الدین عبدالرزاق، بوفور کمال از جهانیان ممتاز بود، در انشای شعر دست تمام داشت ۱۲

۱۷ آتاد کمال الدین عمیدی، از فصیحای زمان است، در سخنوری مرتبه عالی داشت، معاصر

میر معزی، و حکیم انوری است ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
لسانی ^{۱۳}	ملا عبد العزیز	۹۳۱ھ	شیراز	فارس	شاه طهماسب ضحیٰ دلی ایران
لسانی ^{۱۴}	ملا سانی	.	کاشان	عراق عجم	.
لطف ^{۱۵}	مولانا لطف اللہ	۸۱۱ھ	نیشاپور	خراسان	امیر تیمور گورکان دلی سمرقند
لطیفی ^{۱۶}	ملا لطیفی منجم	.	تبریز	عراق عجم	"
لطیفی ^{۱۷}	ملا لطیفی	.	مشهد	خراسان	.
لولوی ^{۱۸}	حکیم لولوی	.	"	"	سلطان ابراهیم ابن مسعود دلی غزنی

۱۳ ملا عبد العزیز، مداح امیر نجم وزیر شاه اسماعیل صفوی بود، شریف تبریزی از شاگردان اوست
 دیوان قریب بدوازده هزار بیت دارد ۱۲

۱۴ قبل از سانی شیرازی بوده است ۱۲

۱۵ مولانا لطف اللہ ساکنی است آگاه، با سید نعمت اللہ کرمانی ارادت داشت، و با شیخ
 آذری ملاقات نموده، در مشهد فوت شد ۱۲

۱۶ ملا لطیفی منجم، رصد بنده صطلاب معانی بوده است ۱۲

۱۷ ملا لطیفی، از شعراى لطیف مشهد بود ۱۲

۱۸ حکیم لولوی، لالی نظم شکی آبدار، و تاج طبعش غیرت گوهر شهوار است معاصر
 مسعود سعد سلمان، عمیق تجاری، و سعدی شیرازی است ۱۲

تخلص	نام	سنه و قافا	وطن	ملک	عهد
گلشنی	مولانا گلخنی	.	قم	عراق عجم	سلطان حسین میرزا والی خراسان
گلشنی	شیخ سعد الله	۱۱۲۰	دهلی	هندستان	محمد شاه والی هند
گیانی	آقا بابا گیانی	.	همدان	عراق عجم	.

بابل

لا معی	میرزا نور	.	همدان	عراق عجم	.
لامعی	حکیم لامعی	.	برجان	طبرستان	سلطان سنجری بختی و والی خوارزم
لبیبی	ملا لبیبی	.	ادرفرد	خراسان	امیر نصر ابن احمد سامانی والی سمنان
لذنی	همدی علی	.	کشمیر	هندستان	جلال الدین اکبر والی هند

سه مولانا گلخنی، صاحب اشعار بلند و افکار ارجمندست، همیشه زاده شهیدی قمی و از نزدیکان خاص سلطان حسین مرزا بود ۱۲

سه شیخ سعد الله، اشعار بسیار گفته است، کلیاتش قریب بصد هزار بیت است ۱۲
سه میرزا نور، خلف قاضی نصیر الدین همدانی است، در حدود صدی دوازدهم بوده است، با امرای عصر مصاحبت داشت ۱۲

سه حکیم لامعی، از اعظم شعراء اکابر بلخ است، بابر بانی و ابوالمنالی و فخر گز کانی، عمیق بخاری و سوزنی سمرقندی معاصر بود، شاگرد امام حجة الاسلام غزالی است ۱۲

سه ملا لبیبی، معاصر رودکی بخاری است، وطنش محقق نشد که ارد فردی است یا مروزی ۱۲
سه همدی علی، در آگره می بود، نسبت استادی به شیخ فیضی داشت ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
مجدله	قاضی مجدالدین	.	نساء	عراق عجم	.
مجدله	میرزا مجد	.	شوشتر	فارس	محمد شاه والی هند
مجرم	میرزا محمد	.	یزد	عراق عجم	.
مجنون	ملا مجنون	.	مشهد	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان
مجیر	خواجہ مجیر الدین	۷۷۷ھ	بیلقان	آذربایجان	سلطان سنجر سلجوقی والی خوارزم
مجی	ملا مجی	.	لار	فارس	شاه طہماسپ قاضی الی ایران
مختشم	ملا مختشم	۸۸۸ھ	کاشان	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی هند

۱۲۰۰ قاضی مجید الدین از افضل زمان قاضی قصبہ نساء بود

۱۲۰۱ میرزا مجد، بہند آمدہ مدتے گزرا نیر ۱۲

۱۲۰۲ ملا مجنون، پسر کمال الدین رفیقی، معاصر ملا جامی ست

۱۲۰۳ خواجہ مجیر الدین، شاگرد خاقانی و معاصر شرف الدین سرفردہ، و ظہیر فاریابی و قوچی

و نظامی گنجوی ست، امیر خسرو و مجیر را بر خاقانی ترجیح دادہ ہست ۱۲

۱۲۰۴ ملا مجی، از تلامذہ علامہ دوانی ہست، در سلک شعرائی سلطان یعقوب انظام داشت

در او اہل حال بشیر از آمد و نیکم و شہر مشہور آن یار گردید، کمال فصیلت داشت، قصیدہ ابن فارض را شرح کردہ، منظوی سہمی بہ فتوح الحمرین بنام سلطان مظفر ابن محمود شاہ گفتہ، آخر در وطن خود

فوت شد ۱۲

۱۲۰۵ ملا مختشم، مداح طہماسپ صفوی ست، در اکثر فنون نظم کمال مہارت داشت

سیمار قصیدہ و غزل، مرثیہ اش کہ بحجت سید الشہداء گفتہ مشہور ست ۱۲

باب م

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عمد
مانی	شیخ ابوجیان	۰	شیراز	فارس	شاه اسماعیل صفوی ماضی الی ایران
ماهر	علی قلی خاں	۰	دامغان	خراسان	
ماهر	میرزا محمد علی	۱۰۸۹	اکبرآباد	هندستان	شاه جهان الی هند
مبدع	ملا مبدع	۰	شیراز	فارس	
متین	مرزا عبدالرضا	۱۱۶۵	اصفهان	عراق عجم	محمد شاه والی هند
مجره	مجدالدین همگر	۱۲۸۳	شیراز	فارس	ابا قباخان والی شیراز

۱۱ شیخ ابوجیان از سردوزی امرایا امیر نجم ثانی دریر شاه اسماعیل کشته شد و در سرخاب فون گردید
 ۱۲ شه علی قلی خاں ۱۰ اشعار خوب از وی سرزده
 ۱۳ شه میرزا محمد علی با قسی و کلیم و دیگر شعرای عمد جهانگیر و شاه جهان عالمگیر صحبت داشت
 دیوان و مثنوی او خالی از کیفیت نیست ۱۲
 ۱۴ شه میرزا عبدالرضا از دیار خود سرته بند کشید بابرهان الملک سعادت خان نیشاپوری ناظم صوبه
 او در روزگاری گزرا نید صاحب دیوان است ۱۲
 ۱۵ شه مجدالدین همگر معاصر سعدی شیرازی است. قطعه در محاکمه ترجیح انوری و نظیر نوشته است
 مداح خواجه شمس الدین صاحب دیوان و ندیم خواجه بهارالدین صاحب دیوان حاکم شیراز بود
 اول آتابک سعد بن ابوبکر مصاحبه بهرسانید و بخطاب ملک الشعرائی بلند آوازه گردید ۱۲

تخلص	نام	زینت	وطن	ملک	عهد
محمود ^{له}	ملا محمود	.	گیلان	طبرستان	جلال الدین کبر شاه الی هند
محمد ^{له}	حاجی محمد علی	.	اصفهان	عراق عجم	.
محمود ^{له}	شیخ سعد الدین	۷۲۰هـ	شبستر	"	سلطان ابوسعید خان الی فارس
محمد	حکیم محمد رضا	.	مشهد	خراسان	.
محمد	میرزا محمد	.	دولت آباد	هندستان	.
محمد	محمد صالح نزرکشی	.	شیراز	فارس	شاه سیلمان صفوی الی ایران
محمود ^{له}	نجم الدین محمود	.	.	.	شاه شجاع والی شیراز
محمد	ملا محمد	.	خوانسار	عراق عجم	.

له ملا محمود، در زبان اکبر شاه زین هند را بقدم مساحت نمود ۱۲

له حاجی محمد علی، از گیلان به اصفهان آمد و از ملا محمد باقر فراسانی کتاب علوم نموده در شاعری سلم

اقوال گردید، میرزا صاحب مینمود اگر چه شعر کم دارد اما آنچه دارد منتخب است ۱۲

له شیخ سعد الدین، از شایر فضلا مشایخ زمان خود است، مبعوض خاص عام و شهر تبریز استقام

بود، مثنوی گلشن ارزش کتابت شور انگیز نسخه ایست در دخیز، میر حسینی سادات هردی هفده بیت

مشتمل بر هفده سوال بایران فرستاد، شیخ محمود هر سوال را به بیت جواب برگاشت و بعد چند

برای ابیات و مطالب افزوده بر بطی داد و مثنوی گلشن را زانش ننهاد، فضلا بر آن شرح گاشته اند،

افضل آنها شرح شیخ محمد باهی نوبختی است، دیوان مختصر دارد، با کمال اصفهانی قرابت داشت،

شبستر جایست هفت فرسخ از تبریز ۱۲

له نجم الدین محمود ابن ملک العلماء رکن الدین محمد المشهور به صاحب لوح است ۱۲

تخلص	نام	سند و قافا	وطن	ملک	عبد
محسن ^ع	میر محمد محسن	۰	کے	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی ہند
محمود ^ع	میر ابو تراب	۰	۰	۰	شاہ عباس ماضی الی ایران
محمود	ملا محمود	۰	شیراز	فارس	۰
مخزول ^ع	محمد حسین خطاط	۰	اصفہان	عراق عجم	۰
محموی ^ع	میر معنیث الدین	۱۰۲۰ھ	ہمدان	۰	جلال الدین اکبر والی ہند
محمد	محمد جان بیگ انشار	۰	داغستان	خراسان	شاہ عباس صفوی الی ایران
محمود ^ع	محمد وراق	۰	ہرات	۰	بہرام شاہ ابن سلطان مسعود الی غزنوی
محمد ^ع	محمد حسین	۹۳۲ھ	یزد	عراق عجم	۰

۱۔ محمد محسن نہ تھا در ہند بودہ تنہوی شیریں خضر از دست دربارن داعی اجل را لیکت اندازد
۲۔ میر ابو تراب، پسر قاضی مسعود رازی است، بفہم و دانش مشہور بود ۱۲
۳۔ محمد حسین خطاط خلف ملا معنیث الدین شیخ الاسلام تبریز است، بوفور فضل و کمال مشہور بود
۴۔ میر معنیث الدین از شعرای زمان است، اکثر اشعارش رباعی است، بہند آمدہ مراجعت نمود، تخلص دیگران ہم محوی بود لیکن محوی ہمدانی از ہمہ ممتاز است، در آرد بیل ہم بودہ است ۱۲
۵۔ محمود وراق، با محمد بن طاہر دو الہمین و سلاطین طاہریہ و صفاویہ معاصر بود ۱۲
۶۔ محمد حسین، برادر مومن مرزا شہید و معاصر عینی شیرازی است، سمر آمد تلامذہ میرزا جان شیرازی است، ہمہ جارایش خلاف رای ہستاد کردہ آخر ترک تحصیل علوم کرد، در شیراز بامولانا عینی بر سر شعر فہمی مباحثات کرد بعد ازاں اور انداق شاعری ہم سید و اشعار خوب گفت، اکثر آں رباعی است، رباعیات مولانا محمد حسین مادہ تاریخ و قافیات اوست ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
له مدهوش	سید مبارک خاں	۰	حویزه	۰	جلال الدین کبر والی ہند
له تفضی	مرفی قلی بیگ	۰	اصفہان	عراق عجم	شاہ سلیمان صفوی والی ایران
له مرشد	طامرشد	۱۰۳۰ھ	یزد	»	جلال الدین کبر والی ہند
له مرشدی	محمد مرشد	۱۰۲۰ھ	زوارہ	»	شاہ عباس ماضی صفوی والی ایران
له مروی	خواجہ حسین	۹۶۹ھ	سمنان	خراسان	جلال الدین کبر والی ہند
له مستغنی	محمد امین	۰	کشمیر	ہندستان	۰
له مسرور	آقارضی	۰	توزین	عراق عجم	۰
له مسعود	مسعود بن سعد سلمان	۵۲۰ھ	جرجان	طبرستان	سلطان ابراہیم والی غزنی

له سید مبارک خاں قامت قابلیش بہ تشریف کمالات صوری معنوی آراستہ بود، در عقلیات شاگرد مولانا عصام، در شریعات تمیز شیخ ابن حجر بود، بہند آمدہ در سلک امرای ہمایونی و اکبری

منسلک گردید ۱۲

له مرفی قلی بیگ صاحب تذکرہ آشکدہ در اخلاف حسن خاں شامو نوشتہ ۱۲

له محمد مرشد، برادر سپہی ست، درست طبیعت صاحب فہم بود ۱۲

له خواجہ حسین، در زمان ہمایوں شاہ بہند آمد، صاحب قصیدہ تولد شاہزادہ

سلیم بہت ۱۲

له مسعود بن سعد سلمان، معاصر ابوالفتح رونی ست، آوری و ادیب، و صابر د

جمال الدین عبدالرزاق تلمح اویند ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	دطن	ملک	عمد
محمد ۱۰	محمد ابن بربیع	۰	فارس	خراسان	جلال الدین خوارزمشاه الی نوازوم
محمد ۱۱	ملا محمد صفونی	۱۰۳۵	مازندران	طبرستان	جہانگیر شاہ والی ہند
مختاری ۱۲	ملا عثمان	۱۰۴۴	رشت	خراسان	سلطان ابراہیم مسعود والی غزنی
مخفی ۱۳	ملا مخفی	۰	۰	طبرستان	شاہ عباس ماضی صفوی الی ایران
مخلص ۱۴	اندرام	۱۰۶۴	دہلی	ہندستان	محمد شاہ والی ہند
مخلص ۱۵	میرزا محمد	۰	کاشان	عراق عجم	سلطان حسین صفوی الی ایران

۱۰ محمد ابن بربیع، از امامجد در بود، در عهد عماد الدین زنگی دیوان انشاوی سپرد بود، اورا ترسیل ست مشہور
 ۱۱ ملا محمد صفونی، مردے حکیم مجرب، صاحب تکرہ ست، ابو حیان و ملا حسن علی زردی بہند آمد
 در کشمیر توطن گزید و نجوابش جہانگیر بدلی رفت، در سر ہند وفات یافت، صاحب تذکرہ اشکدرہ لقبش
 را تخلص دانستہ اورا اصفہانی خواندہ غلط کردے مجرب دانیکی شد بحق محمد صفونی، مصرعہ تاریخ

فوت اوست ۱۳

۱۲ ملا محمد عثمان ابن محمد، بعد از سلطان ابراہیم در رکاب بہرام شاہ بہند آمد و باز عود نمود و از
 سلطان ارسال سلجوقی نواز شہا یافت ۱۲

۱۳ اندرام، وکیل وزیر الممالک نواب قمر الدین خان بہادر ست از جماعہ بہنود دریں جزو زمان
 کسی نجوبش محارگی او نیست ۱۲

۱۴ میرزا محمد، معاصر عزیز اصفہانی ست، قصائد در بحر اعتماد الدولہ محمود بن خان گنبدہ بدرگاہ افرشتا
 خان مذکور اورا بہ اصفہان طلبیدہ رعایتا مہذول داشت، مدتے در اصفہان ماند و ہمانجا در گذشت،
 دیوانش سہنہر بیت می رسد ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
منظر ۱	حکیم سیف الدین	۱۰۳۵ هـ	کاشان	عراق عجم	شاه عباس ماضی الی ایران
منظر ۲	مولانا منظر الدین	۱۰۱۵ هـ	کشمیر	هندستان	جلال الدین اکبر والی هند
منظر ۳	مولانا منظر حاجناب	۱۱۹۵ هـ	دهلی	هندستان	محمد شاه والی هند
منظر	منظر الدین	.	قوشچ	خراسان	.
معنی ۴	علی قلی	.	بلخ	"	.
معجزی ۵	ملا معجزی	.	یزد	عراق عجم	.
مغزی ۶	امیر عبداللہ محمد	۱۵۴۲ هـ	نیشاپور	خراسان	مغز الدین ملک شایسته بختیاری خوارزم

۱- حکیم سیف الدین از ارباب سلوک طریقت بود ۱۲

۲- منظر الدین از خوشان ملا حیدر علی اظہری است، با متحشم کاشی، خوشی و شیدائی ہندی معا بود ۱۲

۳- مولانا منظر حاجنابان خورشید اوج عرفان است، در فارسی استفادہ میرا بیل

دارد، پدر آنجناب در عہد عالمگیر از منصب نیاداری چشم ہمت پوشید، جناب مرز منظر

اتم سخنوری است ۱۲

۴- علی قلی، با حکیم شغائی مشاعر و مباحثات داشت ۱۲

۵- ملا معجزی، معاصر تقی اوحدی بود ۱۲

۶- امیر عبداللہ محمد بن عبدالملک، از فصیحی زمان خود است، در عہد سلطان سنجر

امیر الامر و ملک الشعر بود، قوت حفظش در مرتبہ بود کہ قصیدہ را بیک شنیدن حفظ میکرد،

دفاش در مرد اتفاق افتاد ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
مسیح	حکیم رکن الدین	۱۰۵۶ هـ	کاشان	عراق عجم	جلال الدین کبروالی بیهند
مشاق	نصیر الدین	.	اصفهان	"	.
مشرقی	میرزا ملک	.	مشهد	خراسان	شاه عباس باضی الی ایران
مشرقی	ملا مشرقی	.	تبریز	عراق عجم	.
مشقی	ملا مشقی	۹۹۵ هـ	بخارا	خراسان	جلال الدین کبروالی بیهند
مشقی	ملا مشقی	.	لار	فارس	.
مشهور	زمانا	.	شیراز	"	.
مشهور	منظف حسین میرزا	.	تبریز	عراق عجم	شاه صفی صفوی الی ایران
منظف	ملا مظفر	.	یزد	"	.

۱۰۵۶ هـ حکیم رکن الدین مشهور به حکیم رکن، شمسوار عرصه سخوری، ویکه تازمیان هنر پروری بود، استاد میرزا صاحب است، صاحب شعر العجم سال و فاشس یک هزار و شصت و شش نوشته ۱۲

۱۰۵۷ هـ نصیر الدین، شاگرد آقا حسین خوانساری است ۱۲
 ۱۰۵۸ هـ میرزا ملک، از نستان شاه عباس بود، صاحب تصانیف است ۱۲
 ۱۰۵۹ هـ ملا مشقی، در زمان عبدالله خاں روزبک ملک الشعراء ترکستان بود،

به بند آمد ۱۲

۱۰۶۰ هـ زمانا، از شیرین زبانان مشهور زمان، و جادو دمان معروف دوران بود ۱۲

تخلص	نام	سند و قافا	وطن	ملک	عهد
مفرد ^{۱۰}	محمد علی	.	اصفهان	عراق عجم	.
مفید ^{۱۱}	ملا مفید	۱۰۸۵	بلخ	خراسان	اوزگ نسیب عالمگیر والی ہند
مفلسی ^{۱۲}	ملا مفلسی	.	مشہد	"	.
مقبول ^{۱۳}	میر مقبول	.	قم	عراق عجم	سلطان حسین مرزا والی ہرات
مقصود ^{۱۴}	ملا مقصود	.	اکاشان	"	شاہ عباس ماضی صفوی والی ایران
مقصدی ^{۱۵}	ملا مقصدی	.	ساده	"	.
مقیم ^{۱۶}	میرزا مقیم	۱۱۳۱	بخارا	خراسان	فرخ سیر والی ہند
مقیمی ^{۱۷}	حسن بیگ	۱۱۰۵	تبریز	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی ہند

۱۰ محمد علی از خوش خیالان ست از فرط حجاب شعر خود را بہ کسے نمیخواند ۱۲

۱۱ ملا مفید در زمان عالمگیر ہمبہ آمد و در تمان در گذشت . ملا مفید بخی مرد بہ تخریب لفظ آہ

۱۲ مادہ سال رحلت اوست ۱۲

۱۳ ملا مفلسی از غنیمتای زمان اولیای دوران بودہ ۱۲

۱۴ ملا میر مقبول از شعرای زمان سلطان حسین مرزات بسیار خوش فکر بود در کاشان رحلت کرد ۱۲

۱۵ ملا مقصود غرور و خوش معاشر محترم کاشی ست چندی در خدمت صدر الدین محمد خلف

میر غیاث الدین منصوب مشغول بود ، بہ ختم خصومت آغاز زاد . آخر درین دہ شد ۱۲

۱۶ حسن بیگ ، از بزرگان سلسلہ ترکمان است ، مدتہا در ہند بود و بہما نجا

در گذشت ۱۲

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ماک	عمر
معروف	ملا معروف	.	اصفهان	عراق عجم	.
معصوم	میرزا معصوم	.	تبریز	"	شاه سلیمان صفوی والی ایران
معصوم	میر معصوم	۱۰۵۲ هـ	کاشان	"	شاه جهان والی هند
معصوم	ملا معصوم	.	شوشتر	فارس	.
معلوم	محمد حسین بگ	.	تبریز	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی والی ایران
معین	خواجه معین الدین	۴۳۳ هـ	چشت	خراسان	شهاب الدین غوری والی هند
معین	معین الملک حسین	.	.	.	جلال الدین سنجر سجوقی والی خوارزم
معین	معین الدین	.	اصفهان	عراق عجم	شاه عباس ثانی صفوی والی ایران
مغربی	ملا شیرین	۸۰۹ هـ	نابین	"	امیر تیمور والی سمرقند

۱. میرزا معصوم، در زمان شاه سلیمان دوسه بار به هند آمدن مراجعت نمود ۱۲

۲. میر معصوم، برادر کاشی و دولت میر حیدر معالی است ۱۲

۳. حضرت خواجه معین الدین حشمتی سلطان لادلیا و برهان لاصفیاست، رحمة الله علیه چون خورشید نیمروز از احوالش از آن دشمن ترست که محتاج ذکر باشد، خواجه قطب الدین و سلطان شهاب الدین غوری، و مولانا ضیاء الدین بلخی از همریان اویند ۱۲

۴. معین الملک حسین ابن علی، از کتاب مقرر و مقرب سلطان سنجر بود ۱۲

۵. ملا محمد شیرین مولدش قره ناس است، معاصر کمال تجندی، و مرید شیخ اسماعیل سنمانی بود، کلامش از مشرب فقره ذاتی خاص ارد، صاحب دیوان است، در زمان شاه رخ ابن امیر تیمور گورگانی در تبریز وفات یافت و بهما بخامد فون شد ۱۲

تخلص	نام	سند و قاف	وطن	ملک	عہد
مبینک ^{۱۰}	حکیم ابو الحسن علی	.	ترند	آذربایجان	سلطان محمود الی غزنوی
منشور	حاجی محمد شریف	.	صفهان	عراق عجم	شاہ سلیمان صفوی الی ایران
منشوری	ابوسعید احمد	.	سمرقند	خراسان	سلطان محمود الی غزنوی
منشی ^{۱۱}	اسکندر	.	اصفہان	عراق عجم	شاہ عباس ماضی الی ایران
منصور ^{۱۲}	منصور بن علی	.	.	.	مجدد الدولہ دہلی
منطقی	ابو محمد نور بخشی	.	سے	عراق عجم	.
منعم ^{۱۳}	منعم حکاک	.	شیراز	فارس	اوزنگ نیب عالمگیر والی ہند
منوچہری ^{۱۴}	حکیم احمد بن یعقوب	۳۲۲ھ	امغان	خراسان	سلطان محمود غزنوی الی غزنوی
میر ^{۱۵}	ابو البرکات	۵۴ھ	لاہور	ہندستان	اوزنگ نیب عالمگیر والی ہند

۱۰ حکیم ابو الحسن علی، معاصر ابو العالی نخاس و ابو المفاخر زاری ست و مجنیک قریبت شہرتی ترند^{۱۲}

۱۱ اسکندر، مصنف تاریخ عالم آرای عباسی است ۱۲

۱۲ منصور بن علی، مداح سلاطین دیلمہ است و شاگرد بیع الزمان سہلانی، معاصر صاحب بن عباد بود^{۱۳}

۱۳ منعم حکاک، در عہد شاہجہاں بہنرآمد و در اوائل جلوس عالمگیر فوت شد، مشہور خوبی در تعریف اکبر آباد لکفته است ۱۴

۱۴ حکیم احمد بن یعقوب، مشہور بشفقت کلمہ است، از حکما و فضلا و شعرائ زمان سلطان محمود غزنوی است، بعضی اور از بنیخ دستہ اند، منوچہری تخلص خاقان منوچہر شہروان شاہ، و یکی دیگرے نیز بودہ است ۱۵

۱۵ ابو البرکات، در نظم و شہر قدرت داشت ۱۶

تخلص	نام	سنہ و قاف	وطن	ملک	عہد
مکتبی لہ	ملاکتبی	.	شیراز	فارس	
ملا لہ	خواجہ ملا	.	گادردن	"	
ملک لہ	ملک	۱۰۲۶ھ	تم	عراق عجم	ابراہیم عادل شاہ الیٰ ہمایوں
ملک	ملک محمد	۱۰۲۴ھ	تون	خراسان	جمال الدین اکبر والی ہند
ملک	ملا ملک	.	جرجان	طبرستان	
ملک لہ	ملک طیفور	.	انجدران	عراق عجم	شاہ ہمایوں صفوی والی ایران
علم	میرزا علم	۱۰۲۶ھ	تبریز	"	شاہ عباس صفوی والی ایران
ممتاز	افضل بیگ	.	گرجستان	خراسان	شاہ عباس ماضی والی ایران

لہ ملاکتبی در فضیلت ہنرمندی یگانہ زمان بود، از مکتب ایران شیراز است، مشنوی
لیلی و مجنون بہ تتبع نظامی گفته است ۱۲

۱۵ خواجہ ملا، در فضیلت ہنرمندی بے مثل بود ۱۲

۱۶ ملک، بہند آمد و از سلطان دکن خصوصاً ابراہیم عادل شاہ رعایت عنایت فراوان شد

ملا طہوری خویش دوست، دوسہ مشنوی خوبی گفته است ۱۲

۱۷ ملک طیفور ہم تخلص ملک قلی است، بریک بیت اور دماں گفتند کہ این بیت

از ملک قلی است و ملک در آن وقت بغزیت ہند برآمدہ بود ملک طیفور از پے اور واں شد

در حدود دہ اور ادریافت و بر اثبات بیت خود از و شیکہ گرفتہ بازگشت، برادر ہمت

ملا داعی انجدرانی است، و شاگرد شیخ عبداللہ و مولانا فتح اللہ، اول حال کسری

تخلص ہی کرد ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عمد
میرک ^{له}	مولانا میرک	.	سبزوار	خراسان	.
میرکی ^{له}	ملا میرک جان	۱۰۱۶هـ	بلخ	"	شاه عباس ماضی الی ایران
میرم	خواجه ضیاء الدین	.	قزین	عراق عجم	سلطان حسین میرزا والی هرات
میل ^{له}	میرزا محمد قلی	۹۸۳هـ	هرات	خراسان	جلال الدین اکبر والی هند
میر ^{له}	میرزا امیر	.	کرمان	"	ارغون خان والی فارس
میر	خواجه میرکلاں	.	مادرالمنہر	"	.

باب

ناجی	ملانا ناجی	.	تبریز	عراق عجم	.
نادری ^{له}	نادری شیری	.	سمرقند	خراسان	جلال الدین اکبر والی هند
نادم	شہسوار بیگ	۱۱۰۰هـ	گیلان	طبرستان	جہانگیر والی هند

۱۰ مولانا میرک شیخ الاسلام سبزوار بود ۱۲
 ۱۱ ملا میرک جان در خدمت شاه عباس ماضی کمال عزت داشت ۱۲
 ۱۲ میرزا محمد قلی، با ملا ولی مطارحات می نمود ۱۲
 ۱۳ میرزا امیر، از شعرای زمان بود، با سلمان ذناصر سجاری و مظفر مریدی معاصر بود ۱۲
 ۱۴ نادری شیری، بعد ہمایوں شاه ہند آمدہ مداحی وے میگرد ۱۲
 ۱۵ شہسوار بیگ، شاگرد نظیری نیشاپوری ست، اگرچہ کم شہرت لیکن اکثر اشعارش بلند مرتبہ
 واقع شدہ در ادب اعلیٰ حال ہند آمدہ بود، در حال ہارون ولایت اصفہان فوت و مدفون شد ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
موجی	علی جان بیگ	.	اصفهان	عراق عجم	.
مولی	آقا عبدالمولی	۱۱۶۰	"	"	سلطان حسین صفوی الی ایران
مولوی	مولانا جلال الدین محمد	۹۶۲	قونیه	روم	علاء الدین کیقباد و الی خوارزم
مولوی	حاجی احمد	.	سیستان	خراسان	شاه عباس ماضی الی ایران
مومن	میر محمد مومن	.	استرآباد	طبرستان	.
مومن	آقا میرزا مومن	.	اصفهان	عراق عجم	جهاگیر شاه والی هند
مهری	خاتون مهری	.	هرات	خراسان	"
مستی	خاتون مستی	.	اگنجه	آذربایجان	سلطان سنجری سنجوقی و الی خوارزم

۱۲ آقا عبدالمولی، بامیرزا نورس و میرنجات همصفت بود
 ۱۲ مولانا جلال الدین، پیرنجاند معانی است از عارفان محقق بوده، صلش از پنج است اما
 در قونیه روم سکونت داشت دیوان وثنوی و مرثیای جل انسخه شفاست، مولانا گاهی تخلص خود
 خورشید گاهی خاموش و گاهی مولوی میفرمود، نورالله مرقد، ماده تاریخ رحلت دست ۱۲
 ۱۲ حاجی احمد، باولی دشت بیاضی شاعرات و مباحث داشت ۱۲
 ۱۲ میر محمد مومن معلم سلطان حیدر مرزا صفوی است در آغری بنده آمد ۱۲
 ۱۲ آقا میرزا مومن، بنده آمد و در خدمت جهاگیر نوکر شد ۱۲
 ۱۲ خاتون مهری، فیضیه زمان و شاعره دوران خود بود ۱۲
 ۱۲ خاتون مستی، منظور نظر سلطان سنجری سنجوقی بود صاحب کوه داغستانی گوید که در یک رباعی او
 که با هزار دیوان شعر برابری میکند را قلم حروف تاشش ماه در دغدغه کرده بود ۱۲

تخلص	نام	سنه و قافا	وطن	ملک	عمد
ناظم	خواجه محمد صادق	.	تبریز	عراق عجم	.
نامی	میر معصوم خان	۱۰۱۵	ترند	خراسان	جلال الدین اکبر شاه والی هند
نامی	میرزا نامی	.	کشمیر	هندستان	.
نامی	عبد القادر
نثاری	ملا نثاری	.	تبریز	عراق عجم	شاه طهماسب ماضی صفوی والی ایران
نجاشی	میر عبدالعالی	.	اصفهان	.	سلطان حسین صفوی والی ایران
نجاشی	میرزا نجاشی	.	گیلان	طبرستان	شاه عباس ماضی والی ایران
نجم	شیخ نجم الدین کبری	۶۱۵	خوارزم	عراق عجم	سلطان محمد خوارزمشاه والی خوارزم

۱- خواجه محمد صادق نقی اوصدی نوشته که در سنه یک هزار و سی و هفت هجری بصحت و

سیدم شنوی گفته موسوم به فیروز شهباز ۱۲

۲- میر معصوم خان از امرای کبری است با حکم شفاهی ذکری و تقی اوصدی صحبت داشته و

اشعار بسیار گفته و تتبع حقه نظامی کرده ۱۲

۳- میر عبدالعالی موطن او اصفهان است، منشی ممتاز بود و در سلک مشیایان سلیمان صفوی انظار

داشت، کلیاتش بده هزار بوده باشد، مرزا طاهر وحید بر آن دیباچه نوشته است ۱۲

۴- میرزا نجاشی، صاحب شنوی ناز و نیاز است ۱۲

۵- شیخ نجم الدین کبری از مشایخی که منظور نظریاتش بود شیخ نجم الدین بغدادی و شیخ سعد الدین

حموی، و بابا کمال خجندی و شیخ رضی الدین علی لالا، و شیخ سیف الدین باغری و غیر هم است، گاهی شعر

می فرمود، آفرودزقنه چنگیز خانی شهید شد ۱۲

تخلص	نام	سنة و قفا	وطن	ملک	عهد
ناصر ^{له}	ناصر سلجوقی	.	نسا	خراسان	سلطان محمد سلجوقی دلی خوزدا
ناصر	خواجده قلندر بندپوش	.	بخارا	"	جهانگیر والی هند
ناصر ^{له}	ابوالعین ابن خسرو	۳۳۱ هـ	غزنی	"	سلطان محمود والی غزنی
ناصر	قاضی میر ناصر	.	بخارا	"	سلطان عبدالغفری خان الی بخارا
ناصر	ناصر ابن منوچهر
ناصر ^{له}	ناصرالدین	.	سرخس	"	.
ناطق ^{له}	ملانا طقی	.	استرآباد	طبرستان	جلال الدین کبیر شاه الی هند
ناظم ^{له}	ملانا ظم	۱۱۰۰ هـ	هرات	خراسان	شاه سلیمان صفوی الی ایران

۱۰ ناصر سلجوقی، در ملک شعرای محمد بن محمود سلجوقی انتظام داشت ۱۲

۱۱ ابوالعین بن خسرو علوی، جامع جمیع علوم ظاهر بی باطنی بود. در ابتدای حال از شیخ ابوجن
خرقانی استفاده نموده، گویند که با حکیم فارابی مباحث کرده و با شیخ الرئیس خصوصیت داشت ۱۲

۱۲ ناصرالدین پیر قطب الدین سرخسی است؛ مجموعه کلمات بوده، محمد عوفی او را دیده است ۱۲

۱۳ ملانا طقی از شعرای عالی طبیعت بود، اشعار خوب از زبانهاست؛ در عهد کبیر شاه هند آمد

در تبارس فوت و بهما بخامد فون گردید ۱۲

۱۴ ملانا ظم، مجموعه کلمات بود، در خدمت عباس علی خان گلبرگی شاه سلیمان صفوی برمی برد،

مثنوی یوسف زلیخا بفرمان خان مذکور گفته داد سخنوری داده، در مدت چهارده سال

با تمام رسانید ۱۲

تخلص	نام	سند و قافا	وطن	ملک	عهد
نزاری ^{۱۰}	جکیم نزاری	۵۸۳۴	قائن	قستان	.
نزاری	ملا نزاری	.	گیلان	طبرستان	.
نسابتی ^{۱۱}	ملا نسابتی	۱۱۱۰	تھانیس	هندستان	اورنگزیب عالمگیر والی هند
نسابتی ^{۱۲}	ملا نسابتی	.	مشهد	خراسان	شاه طهماسب فاضلی ایران
نسیمی ^{۱۳}	ملا نسیمی	.	هرات	"	شاهنخ میرزاد والی سمرقند
نشانی ^{۱۴}	علی احمد	۱۰۲۰	دهلی	هندستان	نورالدین جهانگیر والی هند
نشا ^{۱۵}	آقا عبدالوهاب	۱۱۹۰	تبریز	عراق عجم	نادرشاه والی ایران
نصر ^{۱۶}	حمیدالدین نصر	.	.	.	سلطان مسعود بن ابراهیم

۱۰ جکیم نزاری از حکمای عالی طبیعت بود، گویند در قستان شیخ سعدی بخاند او وارد شد مدتی شیخ در آنجا بود

۱۱ ملا نسابتی، دیوانش قریب به شش هزار بیت است، اشعار بافره دارد ۱۲

۱۲ ملا نسابتی، مدتی در آذربایجان ساکن بود و آخر در دلیل مدفون شد ۱۳

۱۳ ملا نسیمی صاحب دیوان است، معاصر ملا کاتبی نیشاپوری بود ۱۴

۱۴ علی احمد مکرکن از فرزند او لیا دزمه اصفیا بود، با شیخ فیضی مباحثات و مشاعر بسیار داشت

و مکرکیات بوی فرموده اند، از کلام مولانا کمال قدرت طبع میتوان یافت، بیایم طالبان حق از خودش

بمنزل مقصود رسیده بیایت یافته اند ۱۵

۱۵ حمیدالدین نصر، فارس میدان سخنوری مبارز معرکه بلاغت گسری بود، منشیان زمان از

کلام بلاغت نظماش استفاده نموده اند، لغت فارسی قناری تالیفات ابیات خوب دارد، ترجمه

کلید دودمنه از دست ملاحی سلطان مسعود بن ابراهیم کرده ۱۶

تخلص	نام	سنة و قفا	وطن	ملک	عهد
نجم ۱	شیخ نجم الدین ایب	۶۵۲ هـ	عراق عجم	سلطان محمد خوارزم شاه الی خوارزم	
نجم ۲	ملا نجم الدین	.	سمنان	خراسان	.
نجم ۳	ملا نجم ۳	۹۸۸ هـ	کشمیر	هندستان	جلال الدین کبر شاه والی هند
نجیب ۱	شیخ نور الدین	.	کاشان	عراق عجم	سلطان حسین صفوی الی ایران
نجیب ۲	نجیب الدین	.	جربادقان	..	.
نجیب ۳	ملا نجیب	.	استرآباد	طبرستان	شاه اسمعیل صفوی والی ایران
نجیب ۴	ملا نجیب	.	مرو	خراسان	.
نخلی	ملا نخلی	.	بخارا	..	امام قلی خان والی بلخ
ندیم	میرزا ذکی	۱۱۵۲ هـ	اصفهان	عراق عجم	سلطان حسین صفوی والی ایران

له شیخ نجم الدین معروف به دایه از مریدان شیخ نجم الدین کبری است معاصر موسیاسنا

جلال رومی بود ۱۲

له ملا نجم الدین از شعرای زمان افاضل دوران بود ۱۲

له شیخ نور الدین در اثناء نظم و شعر عالی از قدرت و لطیفی نبود در زمان سلطان حسین صفوی

به ملک الشعرائی ممتاز گردید ۱۲

له نجیب الدین از شعرای مشهور زمان است، مداح سلاطین سبوتی بوده، بعد از کمال اسمعیل

در عراق بعرضه ظهور آید ۱۲

له ملا نخلی، در خدمت امام قلی خان بصری برود ۱۲

له میرزا ذکی، شنوی موسوم به بدر نجف در سلک نظم کشیده ۱۲

تخلص	نام	سند و قاف	وطن	ملک	سمد
نظام ۱	میر نظام و غیب	.	شیراز	فارس	شاه عباس ناضی الی ایران
نظام	ملا نظام	.	تبریز	عراق عجم	.
نظام	نظام الدین اعرج
نظام ۲	حکیم نظام الدین	سنه	کاشان	خراسان	شاه طهماسب ناضی الی ایران
نظام ۳	پنجه نظام الدین	.	قزوین	عراق عجم	ارغون خان الی فارس
نظامی ۴	ابو محمد ایس	سنه ۶۰۲	گنجه	آذربایجان	سلطان نصیرت الدین جهان پور الی شیراز
نظمی	محمد میرک نظمی	.	هرات	خراسان	سلطان حسین میرزا والی هرات
نظیرت	ملا نظیر	.	مشهد	..	ابراہیم عادلشاه والی سیما پور

۱. میر نظام دست غیب در اندک وقتی کمال شاعری مشہور گردید، از سخوران مشہور است

و دیوانش بہ ہزار بیت میرسد، در جوانی فوت شد، و در پہلوی خواجہ حافظ مہر مہر فون شد ۱۲

۲. حکیم نظام الدین علی، پدر حکیم کنای کاشی است ۱۲

۳. قاضی نظام الدین عثمان، بعضی اورا معاصر ابا توخان ہستند و برخی ملازم حضور

ارغون خان گفته، بہر حال مملکت نظم را منتظم داشت ۱۲

۴. ابو محمد ایس، اگرچہ در گنجمی بود، اما مولدش در شہر قم است، چنانکہ در اقبال نامہ

میگوید: چو در گنجمی در بحر گنجم گم، و لے از کمستان شہر قم - ہزار بیت از قصائد و

غزلیات و قطعات، و رباعیات سوای خمہ دارد ۱۲

۵. ملا نظیر، از شعراے مقرر زمان بودہ ۱۲

تخلص	نام	سند و قات	وطن	ملک	عهد
نصیبی	بابا نصیبی	۹۲۲ هـ	گیلان	طبرستان	سلطان یعقوب کمان‌الی سمرقند
نصیر	ابونصر نصیرالدین	۱۰۷۸ هـ	همدان	عراق عجم	جلال‌الدین اکبر شاه والی هند
نصیر	نصیرالدین چراع دهبوک	۱۰۵۴ هـ	دہلی	ہندستان	سلطان فیروز شاہ باربک
نصیر	خواجہ نصیرالدین	۱۰۶۲ هـ	طوس	خراسان	ہلاکو خان والی خراسان
نطقی	ملا نطقی	.	نیشاپور	.	.
نطقی	نطقی ابن غازی بیگ	.	تبریز	عراق عجم	.
نظام	نظام‌الدین ابوالعلا	۹۲۱ هـ	استرآباد	طبرستان	سلطان حسین میرزا والی ہرات

۱۲
 ۱۱ ابونصر نصیرالدین بنشانی اصل ہمدانی مولد است
 ۱۰ خواجہ نصیرالدین ابن امام فخرالدین محمد رازی است در طوس باہ جہادی الاول ۵۹۷
 متولد شد و بہما نجا کب کمالات کرد، در حکمت شاگرد بہمن یار و اوستا گردید شیخ بوعلی سینا است،
 شرحی بر اشارات شیخ بوعلی و در نجوم شرحی بر صد کلمہ بطلمیوس و در عقائد متن تجرید و در سلوک
 اوصاف الاشراف از تصانیف اوست، در کاظمین مدفون شد ۱۲

۱۱ ملا نطقی: با حاجی محمد جان قدسی معاصر بود ۱۲

۱۱ نطقی ابن غازی بیگ: از سخنوران زمان بوده ۱۲

۱۱ نظام‌الدین ابوالعلا: معاصر میر حسین معنائی نیشاپوری است ۱۲

تخلص	نام	سنه و قات	وطن	ملک	عهد
نورس	محمد حسین	.	داموند	خراسان	سلطان حسین صفوی والی ایران
نوری	قاضی نورالله	۱۰۱۹هـ	شوستر	فارس	جلال الدین اکبر شاه والی هند
نوری	قاضی نورالدین	۱۰۱۹هـ	اصفهان	عراق عجم	شاه اسماعیل ثانی صفوی والی ایران
نوعی	محمد رضا	۱۰۱۹هـ	جنوشان	خراسان	جلال الدین اکبر والی هند
نوبدی	علیدی بیگ	.	شیراز	فارس	شاه سلیمان صفوی والی ایران
نیکی	زین الدین مسعود	.	جنابند	خراسان	بهرام ابن مسعود شاه والی غزنی
نیازی	ملانیازی	.	بلخ	..	جلال الدین اکبر شاه والی هند

له محمد حسین در اصفهان بشاعری خوشنویسی سمری برد، چندی صحبت میزرا صاحب دریافت

معاصر میرنجابت اصفهانی است ۱۲

له قاضی نورالدین از افاضل زمان بود، در فن شاعری کمال قدرت داشت ۱۲

له محمد رضا از شعرای زمان است، مثنوی سوز و گداز دساتی نامه از دست شاگرد محترم کاشی

است، در برهان پورنوت شد ۱۲

له علیدی بیگ از اکابر زادگان شیراز است در علم سیاق کمال مهارت داشت در ملک نظم

رایت شهرت افزاقت، در جواب همه نظامی مثنویات خوب دارد ۱۲

له زین الدین مسعود، پسر علی اصلاح اصفهانی است، اکثره تجارت می گزرانید، مثنوی در بر

مخزن اسرار نظامی گفته است ۱۲

له ملانیازی، پسر مولانا سید علی بخاری است، از شعرای مقرر زمان بود ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عمد
نظیری ^{له}	میرزا محمد حسین	۱۰۲۱ھ	نیشاپور	خراسان	جلال الدین اکبر والی ہند
نعمی ^{۲۲}	سید فضل اللہ	.	تبریز	عراق عجم	شاہرخ میرزا والی سمرقند
نعمت ^{۲۳} اللہ	شاہ نعمت اللہ	۸۳۲ھ	کرمان	خراسان	شاہرخ میرزا والی خراسان
نفیسی	ملا نفیس	.	کاشان	عراق عجم	.
نقی ^{۲۴}	شیخ علی نقی کمرہ	۱۰۳۱ھ	کمرہ	.	.

۱۱۔ میرزا محمد حسین شاعر غزل سرای شیرین بان، از خراسان بلاق آمدہ باشعرا انجمن شاعرانہ نمود و از ان جا ہندوستان آمدہ در خدمت اکبر و جہانگیر ترقیات نمود، غزلیات او بسیارست و اشعارش امتیاز دارد، در احمد آباد گجرات مدفون شد ۱۲

۱۲۔ سید فضل اللہ از محققان عارفان ست در سارفنون شریفیہ یگانہ جہاں بود، تصانیف عالیہ دارد ۱۲

۱۳۔ شاہ نعمت اللہ نور الدین صاحب مرتبہ بلند و مقامات راجندست، مقدمات علوم نزد شیخ رکن الدین شیرازی، و علم بلاغت نزد شیخ شمس الدین مکی تحصیل کردہ، و علم کلام و البیات در خدمت سید جلال خوارزمی، و اصول نزد قاضی عبدالعزیز خواندہ، از فضلاء آن عمد محمدی و اعظم مشہور بہ شاہ داعی الی اللہ، و شیخ ابواسحق بہرامی و سبحان الطعمہ شیرازی، و شیخ کمال الدین خجندی و شاہ قاسم زوار، و خواجہ صائغ الدین علی ترک، و مولانا شرف الدین علی یزدی، و جماعت کثیر از مریدان سید بودہ اند، پس از یک صد و پنجاہ سال در موضع ماہان وفات یافت ۱۲

۱۴۔ علی نقی از عارف شعرائے نزلرے کمرہ (از توابع اصفہان) بود، بیشتر اوقات در کاشان می بود، اشعار عاشقانہ دارد ۱۲

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ملک	عهد
واضح	میر مبارک اردکان	۱۱۱۲	دہلی	ہندوستان	اوزنگ نیب عالمگیر والی ہند
واضح واعظ	آقا زمان	.	اصفہان	عراق عجم	شاہ طہار صفوی والی ایران
واقف	میرزا محمد رفیع	۱۱۱۳	قزوین	عراق عجم	شاہ عباس ثانی والی ایران
واقف	شیخ نور العین	۱۱۹۰	لاہور	ہندستان	محمد شاہ والی ہند
واقف	ملا واقف	.	خلخال	آذربایجان	شاہ سلیمان صفوی والی ایران
واقف	خواجہ علی	.	مشہد	خراسان	.
والہ	میرزا یوسف	.	قزوین	عراق عجم	"
والہ	ملا والہ	.	ہرات	خراسان	.
والہ	جمال الدین	.	شیراز	فارس	.

۱۱ میرزا مبارک اردکان خاں شاگرد محمد زمان راسخ ہست ۱۲

۱۲ میرزا محمد رفیع، فن شعر و انشا را بہ آئینے کہ باید ضمیمہ دیگر کلمات ساخته بود، کتاب

ابواب الجنان ترجمہ احادیث اہل بیت از دست، در مراتب نظم دیوانے قریب بہفت ہزار بیت

ترتیب دادہ ۱۲

۱۳ ملا واقف از اباب فضل و عرفان بود، در زمان شاہ سلیمان صفوی بدم فوت و ہمانجا فوت شد

۱۴ خواجہ علی برادرزادہ خواجہ محمد جان قدسی ہست، بعلوم رسمیہ خصوص تفسیر مرہوم بود،

نشوونمای او در ہرات بود بدکن آیدہ ہر اتب ایالت رسید ۱۲

۱۵ میرزا یوسف برادر میرزا طاہر و حمیدست، مجموعہ کلمات و محسنات بود ۱۲

باب و

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
واثق	میرزا حسین بیگ	.	.	.	ادرنک زیب عالمگیر والی هند
داحد	ملا محمد علی	.	تم	عراق عجم	.
وارث	امام قلی بیگ چکنی	۱۰۷۵ هـ	رے	"	شاه جهان بادشاه والی هند
وارثی	ملا ارثی	.	اردبیل	آذربایجان	.
واصل	محمد امین	.	لاہجان	طبرستان	.
واصف	میرزا امین	.	یزد	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
واصف	مولانا سید حسین شاہ	۱۲۸۵ هـ	بخارا	خراسان	ابوظفر بہادر شاہ والی ہند

۱۰ ملا محمد علی، شہساز از قم است اما در اصفهان بسر می برد، مثنوی در کمال خوبی گفته، در سبک

خوب نویسیان سرکار شاه سلیمان از نظام داشت ۱۲

۱۱ امام قلی بیگ چکنی، تہذیب آمدہ، در عهد شاه عباس صفوی باز بایران رفتہ و ہمانجا فوت شد

۱۲ مولانا سید حسین شاہ، شہساز از بخارا است، فاتحہ فرغ علوم در حدت قدوۃ العالی

مفتی عنایت احمد کاکوری خواند، سالہا در علیگڑہ و کانپور سبک نامہ درس تدریس گرم داشت، پس

بہ بھوپال رفتہ چندی بتعلیم و تربیت ریسہ بھوپال پرداخت، و ہمانجا ہرگز اے عالم ہائی گردید، خاکسار

مولف بہادی علوم عربیہ پیش او خواندہ است، کتاب خلعت الہنود در جواب اندر من

از یادگار است ۱۲

تخلص	نام	سنه و قافا	وطن	ملک	عہد
۱۰۰ صلی	میر علاء الدین	۹۹۹ھ	.	خراسان	.
۱۰۱ وفائی	ملا وفائی کور	.	اصفہان	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی ہند
۱۰۲ وفائی	ملا وفائی	.	ہرات	خراسان	"
۱۰۳ وقوعی	ملا وقوعی	.	تبریز	عراق عجم	.
۱۰۴ وقوعی	ملا محمد شریف	۱۰۰۲ھ	نیشاپور	خراسان	"
۱۰۵ وقاری	ملا محمد امین	.	یزد	عراق عجم	.
۱۰۶ ولی	ملا محمد	۹۹۹ھ	دشت بیاض	قستان	شاہ طہماسپ صفحی والی ایران
۱۰۷ وہمی	ملا حسن	.	قم	عراق عجم	.
۱۰۸ وہمی	طہماسپ قلی بیگ	.	ترشیر	خراسان	جہانگیر شاہ والی ہند

۱۰ میر علاء الدین از کمالان اہل ست صاحب ترجیح بند مشہور بہ مامیقان ۱۲
 ۱۱ ملا وفائی کور از اترک است چون در چشمے اندکی عیب بود بہ کور شہتہار یافت ۱۲
 ۱۲ ملا وفائی از شگردان مولانا نصیحی است در ۱۰۱۵ھ در آگرہ بود ۱۲
 ۱۳ ملا وقوعی صاحب تذکرہ ریاض الشعرا گوید کہ وہ از شعرا مشہورست ۱۲
 ۱۴ ملا محمد شریف از ارباب کمال است خطاشکتہ را خوب می نوشت در خدمت اکبر شاہ ہسری بود ۱۲
 ۱۵ ملا محمد امین از ارباب کمالات دہنرندی بود ۱۲
 ۱۶ ملا محمد ابن نصیح از شعرا معرون و سخنوران مشہورست در غزل سرای طبعش متین
 ۱۷ دولشاہش نمکنست ۱۲
 ۱۸ طہماسپ قلی بیگ در عہد جہانگیر شاہ بہند آمدہ بخجرات سرفراز گردید ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
والله	علی قلی خان	۱۱۷۷	داعستان	خراسان	محمد شاه بادشاه والی هند
والهی	امیر والی	.	تم	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
واہب	میرزا حسن	.	اصفهان	"	"
وجدان	میر معصوم علی خانبابا	۱۱۶۰	سرہند	ہندوستان	محمد شاه والی ہند
وحدت	حکیم عبداللہ	.	گیلان	طبرستان	.
وحشی	ملا وحشی	۱۱۹۹	باق	عراق عجم	شاه لہما صفعی والی ایران
وحید	میرزا محمد طاہر	۱۱۰۵	قزوین	"	شاه سلیمان صفوی والی ایران
وصاف	شرف الدین	۱۱۱۹	تیراز	فارس	سلطان محمد خدابندہ الی ایران

۱۔ علی قلی خان در غفوان جوانی از اصفہان بہند آمد و بہا نجافوت شد، شعر بسیارے گفتہ صاحب دیوان و تذکرہ موسوم بہ ریاض الشعراست ۱۲

۲۔ امیر والی از استادان فصیح بیان و شیوای شیریں زبان ست اشعار زبکین افکار زبکین بسیار دارد، در سنہ ۱۱۷۷ در عہد حیات بود ۱۲

۳۔ میرزا حسن در شاعری و تاریخ گوئی ہمارت و قدرت تمام داشت ۱۲

۴۔ ملا وحشی، از باقی کہ قصبات است از مضافات یزد، چون اکثر اوقات در یزد بسر می بردی بہر ذی شہرت یافت، از شعرے شیریں زبان است، سہ مشنوی دارد یکی در بحر خزل ہمسرا سہمی بہ خلد بریں، دیگری در بحر خسرو شیریں موسوم بہ ناظر و منظور، و یکے دیگر نیز در بحر خسرو شیریں کہ نام تمام ست سہمی بہ فرہاد و شیریں ۱۲ ۵۔ وزیر شاہ سلیمان صفوی بودہ دانگی دیوان نوہ ہزار بیت دارد

۶۔ صاحب تاریخ و صاف ست در انشای نظم و نثر مسلم زماں و گمانہ دوراں بودہ ۱۲

تخلص	نام	سنہ وفات	وطن	ملک	عہد
ہمام	میر ہمام	۱۱۳۰ھ	تبریز	عراق عجم	آتابک ابو بکر والی شیراز
ہمایوں	امیر ہمایوں	۱۱۹۲ھ	اسفہان	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان

بابیا

یاری	ملا یاری	۱۱۵۲ھ	یزد	عراق عجم	.
سہیحیہ	قاضی یحییٰ	۱۱۵۲ھ	لاہجان	طبرستان	صاحب نظر ثانی شاہجہاں الی ہند
سیحی	امیر یحییٰ	۱۱۹۰ھ	قزوین	عراق عجم	جلال الدین کبر والی ہند
یحییٰ	میر یحییٰ	۱۱۶۲ھ	کاشان	فارس	شاہجہاں والی ہند
یقینی	قاضی عبداللہ	.	لاہجان	طبرستان	"

۱۔ میر ہمام، معاصر و مصاحب سعدی شیرازی است؛ دشاگرد محقق طوسی ۱۲

۲۔ امیر ہمایوں، ازندمای خاص مجلس ملطمان یعقوب ترکمان بود ۱۲

۳۔ قاضی یحییٰ، از افضل زماں بود؛ مدتے مدید در کاشان سکونت داشت پس بہند آمد، شاہجہاں در حق دی تفضلات فرمود، باز کاشان رفت؛ وہاںجا وفات یافت ۱۲

۴۔ امیر یحییٰ، از امام جہ فضلای نامدار است؛ مورخ بے بدل بود؛ کتاب لب التواریخ از دست ۱۲

۵۔ میر یحییٰ مشہور بہ کاشی شیرازی الاصل است؛ در کاشان طرح توطن اندوخت؛ و در عہد شاہجہاں بہند آمد ۱۲

۶۔ قاضی عبداللہ، علم قاضی یحییٰ لاہجی است؛ در فضیلت کمال گمانہ آفاق بود؛ در لاہجان شہید شد ۱۲

بابها

تخلص	نام	سند و قفا	وطن	ملک	عهد
پاتقی	ملا عبداللہ	۹۲۵ھ	جام	خراسان	سلطان حسین میرزا والی ہرات
بادی	میرزا ہادی	.	شہرستان	عراق عجم	شاہجہاں والی ہند
ہادی	میرزا ہادی	.	لار	فارس	.
ہارون	خواجہ ہارون	.	جوئن	خراسان	سلطان باقاخان والی خراسان
ہاشمی	امیر ہاشمی	۹۶۹ھ	قندہار	"	جلال الدین کبر والی ہند
ہلاکی	ملا ہلاکی	۱۲۰۰ھ	ہمدان	عراق عجم	سلطان حسین میرزا صفوی والی ایران
ہلالی	نور الدین	۹۳۶ھ	استرآباد	طبرستان	سلطان حسین میرزا والی ہرات

۱ ملا عبداللہ، ہمیشہ زادہ مولانا عبدالرحمن جامی ست چہا کتاب باوزان نمہ نظامی نظم کردہ است

۲ ملا میرزا ہادی پسر میرزا رفیع الدین شہرستانی است در او اہل حل و تخت ملک بود، در زمان شاہ

سیمان ہند آمدہ بہ مناصب بلند سر فراز گردید ۱۲

۳ ملا خواجہ ہارون پسر شمس الدین صاحب دیوان است، دانشمند و فاضل بود، با سعادت

اخلاص داشت، وزیر باقاخان بود ۱۳

۴ ملا ہلاکی، بہ اکثر فنون شعری مرلوبا بود، اشعار آیدار بسیار دارد ۱۴

۵ نور الدین معاصر ملا جامی ملازگنی است کابھی در عراق و کابھی در خراسان می بود، شندوی

ایلی مجنون و صفات الفاشقین، دشاہ درویش زو با دگار است، دیوان تصانیف و غزلش مشہور است،

سیف نامہ کشت، مادہ تاریخ فوت او مست ۱۲

التماس ضروری

براہ کرم قبل از مطالعہ مندرجہ ذیل مقامات پر ملاحظہ فرمائیے اور اصلاحات فرمائی جائیں۔

صفحہ	سطر	۹	میں بجائے	خرابی
"	"	۱۸	" " " "	مہنہ
"	"	۱۵	" " " "	خوانی
"	"	"	" " " "	بمرض
"	"	۱۱	" " " "	رضی
"	"	۷	خانہ میں بجائے شیراز	.
"	"	"	" " " "	شیراز
"	"	"	" " " "	فارس
"	"	۸	" " " "	.
"	"	"	" " " "	مشہد
"	"	"	" " " "	خراسان
"	"	"	" " " "	خراسان
"	"	۱۵	میں بجائے ارو	ازو
"	"	۱۶	" " " "	جامی
"	"	۱۳	" " " "	تبارزہ
"	"	۱۲	" " " "	عزیز
"	"	۱۵	" " " "	خواف
"	"	۱۳	" " " "	نجیبی
"	"	۱۰	" " " "	تبارزہ

تخلص	نام	سنه وقتا	وطن	ملک	عهد
ینما	.	.	قم	عراق عجم	.
یقینی	ملایقینی	.	هرات	خراسان	سلطان حسین میراوالی هرات
یهدی	مولانا یهدی	.	سمنان	"	شاه پهلما صفوی والی ایران
یهدی	محمد بن عثمان	.	غزنی	"	سلطان محمود والی غزنی
یوسف	محمد یوسف	.	گازرون	فارس	.
یوسف	محمد یوسف	.	جرباقان	عراق عجم	شاه عباس ماضی الی ایران

۱۱ ملایقینی، امیر ملی شیرگرد که در ترکی و فارسی شعر می گفتند مدفنش در ده دوبرآدران است

۱۲ مولانا یهدی، از تازه خیالان نادره گویان مصر بود ۱۲

۱۳ محمد بن عثمان، در عهد سلطان محمود غزنوی صیت فضلش از کرمان به کرمان رسید تا پنج مونی

که مشتمل بر احوال محمود است با تصانیف دیگر از دست ۱۲

۱۴ محمد یوسف، گاهی یوسف و گاهی یوسفی تخلص میکرد. قبل از اکبر بود ۱۲

یوسف

حوار العرب

علم دوست اصحاب اور طلباء کے لیے ایک نعمت

یہ کتاب بھی جناب مولف صاحب نے نہایت تالیف و حسن میں عربی کے تمام متعارف محاورات کو مستند ترین کتب لغات سے اخذ کر کے اس ترکیب کے ساتھ جمع کیا ہے کہ پہلے خانہ میں عربی محاورات مع مصاویہ و اشارہ ابواب ثلاثی و رباعی، دوسرے میں عربی صولہ تیسرے میں عربی محاورہ کا فارسی ترجمہ اور چوتھے میں سلیس و با محاورہ اردو ترجمہ درج ہوگا۔ التزام کے ساتھ تمام کتاب تقریباً پچاس ہزار محاورات پر مشتمل ہے کسی محاورہ کے کتب لغات سے تلاش کرنے میں جو زحمت ہوتی ہے وہ البان علم سے پوشیدہ نہیں ہے۔ ایسی صورت میں یہ کتاب حقیقت ایک نعمت غیر مترقبہ شمار ہونے کے لائق ہے۔ کتاب کی خوبی کا ایک ثبوت یہ بھی ہے کہ اس کا تہذیب عالی جناب مولانا مولوی محمد حبیب الرحمن صاحب شروانی جیسے فاضل و بہرہ شناس بزرگ قوم نے اپنے نام نامی کے ساتھ منظور فرمایا ہے۔ اور بعض نامور مسلمان اہل قلم نے اس کو "بہت عمدہ" اور "بڑے کام کی" اور ایک فاضل یورپین مستشرق نے "نہایت مفید" بتایا ہے۔ قیمت ایک روپیہ علاوہ محصول ڈاک تاجران کتب کو معقول کمیشن دیا جائیگا جو خط و کتابت سے رطے ہو سکتا ہے۔

میلے اکاپے

مینجر صاحب انسٹی ٹیوٹ پریس علی گڑھ

صفحہ	۶۱	سطر	۱۸	میں بجائے عبدالحکیم	عبدالحکیم
"	۶۶	"	۴	" " " " ملا بر	بدایہ
"	۷۲	"	۱۵	" " " " قرآن	اقرآن
"	۷۴	"	۱۲	" " " " بطور	"
"	"	"	۱۶	" " " " بقی	بُبقی
"	"	"	۱۷	" " " " کاتی	کامی
"	۷۷	"	۹	" " " " سمرقند	س
"	۷۹	"	۱۶	" " " " علوم	علو
"	۸۴	"	۱۳	" " " " کلامِ درفن	کلامِ درفن
"	۸۵	"	۱۱	" " " " تسلیمِ کردہ	تسلیمِ کردہ
"	۹۲	"	۱۰	" " " " بدری	بدرے
"	۹۷	"	۱۲	" " " " <u>مثنویِ خوبی</u>	مثنویِ خوبے
"	۱۰۱	"	۱۵	" " " " نجارا	بنجارا
"	۱۰۶	"	۱۷	" " " " ہمدان	ہمدان
"	۱۱۶	"	۸	" " " " اورمزو	مرہ
"	"	"	۱۵	" " " " ابوالمعالی	ابوالمعالی
"	۱۱۹	"	۱۲	" " " " منفردہ	شفرہ
"	۱۲۳	"	۱۷	" " " " ابوالفرح	ابوالفرح
"	۱۲۴	"	۱۵	" " " " نیستان	منستان
"	۱۲۵	"	۱۱	" " " " میرزا بیدل	امیرزا بیدل
"	"	"	۱۲	" " " " <u>مرزا منظر</u>	مرزا منظر

بفضلِ حُدُ

انسٹیٹیوٹ پریس میں (جو سر سید علیہ الرحمۃ کا قائم کردہ اور محرم کالج کی ملک ہونے کی وجہ سے حقیقی معنوں میں ایک قومی پریس ہے) لوہے اور تھر دونوں قسم کے چھاپوں میں اردو، انگریزی کا ہر قسم کا کام بہت صحت اور کفایت سے ہوتا ہے اور وقت پر دیا جاتا ہے۔ مطبع کو اس کے قدیم و اہل نظر سرپرستوں کی نجانے جو اطمینان بخش اسناد حوالہ ہوئی ہیں ان کی نقل عند الطلب داندگی جاسکتی ہے۔ اہل ذوق و ضرورت کم از کم ایک بار ضرور امتحان فرمائیں۔ نسخ زبانی یا بذریعہ خط و کتابت طلب ہو سکتا ہے۔

علی گڑھ انسٹیٹیوٹ گزٹ نامی ایک اخبار بھی اس دفتر سے نکلتا ہے جو کالج کا سرکاری اخبار ہے اور جو سر سید علیہ الرحمۃ نے کالج کی بنا سے بھی قبل جاری کرنا شروع کیا تھا اور جس میں کالج کی خبروں کے علاوہ دلچسپ اور مفید مضامین شائع ہوتے ہیں جنکو ایک نہایت نامور ضل بزرگ نے ”معتد بہ ادبی خوبی والا“ تسلیم کیا اور ان پر ”ناشار اللہ و چراک اللہ خیرا“ فرمایا ہے۔ قیمت سالانہ ۴ روپے، ششماہی ۲ روپے آئے۔ اشتہارات کا نرخ زبانی یا خط و کتابت سے طلب ہو سکتا ہے۔

مفید و دلچسپ کتابوں کا بھی ایک خاصہ ذخیرہ اس پریس میں فراہم رہتا ہے جو قابل دید ہے۔ فہرست طلب کرنے پر روانہ کی جاسکتی ہے۔ ہر قسم کی خط و کتابت اور درخواستوں کے لیے پتہ: منیجر صاحب انسٹیٹیوٹ پریس علی گڑھ